

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת תזריע תשפ"ב

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגראוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

181 Huschke Rd.
Liberty, NY 12747

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 שנטרשה בנג – ואינה עריכה חליצה, ואם רצה להחזיר – מחזירה, ולא אמרין: מצוה
 2 רביא רחמנא עליה ועבדה, ומתושתא תיקי עליה באיסור אשת את. ליפא – עתיק יבמות
 3 הרהרשונס עליה, ותביעי חליצה. שרי חירא – למרדש ו'לקחה' ולא תביעי חליצה.
 4 אחרתא – הדיא וברחמי מילתא רחמי, כגון מייבם אשת את, ושרי איסורא – למרדש
 5 ו'יבמה' – עתיק יבמות עליה. אחרתא –

6 הדיא דאיכא עד אדמו, כמו באשת אחיו שלא
 7 היה בעלמה. אחרתא אפמו בשנעלה אחיו מאביו
 8 – קודם לדלות של זה ושנעלה זה מצאה
 9 נשואה לאחיו – התייבם לו כשישמה זה. הוא
 10 מצאה בהרבי יבום. איסור אחרתא ליה ליה
 11 הירי – כגון האיסור אשת אח אית ליה הירי
 12 כשאין לו בנים. הילכך, כשמת האבון בלא בנים
 13 – פקע איסורו לגבי שני נשואת, השלישית מבין
 14 שני אלו. שני חלוצת ולא מתייבמת –
 15 צרתה וכל בני איה. איסור פגוע – מפרש לה
 16 ואולי. אחרתא – של ערוה כשואה יבמתה. כגון
 17 שפגול שתי אחרות נשתי אחיו, האחת איסור
 18 משום ערוה, כגון שזאה איתו או חמות. או
 19 חלוצת או מתייבמת – אחרת הערוה. דלא פגע
 20 באחרת וקוקתו, משום ערוה לא וקוקתו היא.
 21 שנית – שנות לערוה שנתו סופרים ליהבם.
 22 ובגמרא מפרש לה. לשון מצוה וקדושה מפרש
 23 בגמרא. אלמנה לבתן גרול – שמת אחיו
 24 הדרוסי, ונפלה אלמנתו לפניו. גישה וחליצה
 25 לבתן חיוב – שבער אחיו המת בלא חליצה
 26 וגורשה. וכשמת עריכה חליצה. שרדו תופסים
 27 לו בה קידושין. קידושין תופסים בחיובי לאוין.
 28 אבל יבום – לא. שרדו איסור לו ליה שראת
 29 בתו, ואפטור בולא כלום – דלא, ולא אלמס לאו
 30 למיטרה, ולדפני מאותא אשה פברק אסי
 31 (ג.ב.) גמרא אחרתא צרת אלונית ברב אסי
 32 – בפרק קמא (יבא), דלא חולצת ולא
 33 מתייבמת, ריעדה קרין בה באלונית. דמיטעה
 34 קרא מיאש הרלי, וקייטנא עליה באיסור אשת
 35 את. הילכך צרתה שרי ערוה. אלה הפסות –
 36 ספק וכל שרדו בתו, ומשמע דאבולא ספרי
 37 אסי, וכל אחרת כתיבם הנהם כתיבא. קדש
 38 עשיר – לעשות ולחזור. אף כתיבא. קדש
 39 להוספי עליהם שנות הותרו כך על העריות
 40 כרי שלא תבא ליה עריות האסורות מן הותרה
 41 קפסיקו ותי – אלמנה לבתן גדול. לא שנת
 42 נפלה לפניו מן הנשואין – הדיינו תרתי
 43 לגירנותא. חרא – דאלמנה היא ואיכא לאו
 44 ד'אלמנה לא יקח'. ועוד, בדעולה היא. ואיכא
 45 איסור עשה לגביה, דכתיב: "אשה בבתולה
 46 יקח ולא יעלה עליה ולא הבא ממלע שני"
 47 ועל. ואל שנת – נפלה לפניו מן הארוסין
 48 ועודה בתולה, דליכא אלא לאו דאלמנה. יבא
 49 עשה – ד'יבמה יבא עליה. ו'עלית השעיה שני'
 50 לפגת – ד'היא כתיב בירשא דקרא: "לקחת את
 51 יבמתו, מה תלמוד לומר 'יבמתו' ש' יך יבמה'
 52 ב' – דאם כתב: "ולא יקח" ואיש לקחת את
 53 יבמתו ועלית השערה – הוה משמע ההויא
 54 דקרינא ביה לקח – הוה דקא מברכת רחמנא
 55 ועלית השערה לחלוק, אבל חיבי לאוין, דלא
 56 קרין ביה ו'לקחת' – לא קרין בה ו'עליתו'.
 57 לחיב הורב כתב 'יבמתו', למישר דש' כך יבמה
 58 אחרת שעולה השערה לחלוק, ואף על גב דלא
 59 כתיב בה לקחת. שאין עולה לייבום. אישא חיבי
 60 בריעות – נמי ליקח מהבא ודביעי חליצה. ואמאי פטרין לגמרי?
 61 היא יבם ונסבה – לאו קושה היא.

1 **הא** איסורא ראת ליה חתירא – דפקע איסור אשת את, ודכול החזירה לאחר עושה.
 2 וכי הכי דפקע ליה לגבי קדיה איסור אשת את – פקע נמי לגבי אחיו ונעלה. והויא
 3 ליה אשת אחיו שדיה בעלמה. **לאתי** – צרת אלונית – אף על גב דמתניתין לא קתני
 4 צרה, מכל מקום ירו' בכלל דכל שאיסורה איסור ערוה דמשמע שאיסורה אה מתת ערוה
 5 דחיינו הצרה. ולא הוצרך להוכיח בחתירא,
 6 משום דאפיקין לדעיל קאי. הוא דלא קאמר
 7 לאיתוי צרת סוטה וצרת מחזיר גורשה, משום
 8 דאלונית גמרא טפי לערוה, שנתורת למת
 9 ואסורות לייבם.

10 **בשלמא** וכו' הנשואין כו' – תימה: דמן
 11 הנשואין נמי תוקשי ליה, דאמאי
 12 חולצת? כיון דאין עולה לייבום. ולא אתר עשה
 13 וחד לא תעשה ועשה. ותיחיד די חיבי בריעותו
 14 ליה לומר דלא קאמר בשלמא אלא ממאי דאין
 15 מתייבמת.

16 **יבא** עשה וידחה לא תעשה – הקשה רבינו
 17 יצחק בר אשי, בפרק שני דסנהדרין
 18 (ט"א): דכיון דאין אשה מתיבמת מביאה
 19 ראשונה, כדאמר בסוף פרק 'ארבעה אחין'
 20 (בבבא זר"א), היאך תתייבם? ובביאה ראשונה
 21 ליכא הקמת שם, ובכא עשה איסורא ליה,
 22 כדאמר לקמן: גיירה ביאה ראשונה אטו ביאה
 23 שניה ואומר רבינו יצחק: דלא קשה מדי, דלא
 24 בעינן שתהא ראויה להקמת שם אלא שהיבמה
 25 הדיבם הוה ראין להקמת שם, ולא מעטינן אלא
 26 אלונית וסריס שאין ראין ליה לעלם. אבל
 27 ביאה שאין יכולה להתערב בה – לא מנעטי,
 28 כיון שהאשה או הדיבם ראין לבסוף לחלוץ. דאם
 29 לא כן תיקשה. היאך קטנה מתייבמת לרבנן? ונח
 30 לרבי מאיר היתה מתייבמת, אי לא חששא
 31 דשמא תמצא אלונית, ובפרק 'בית שמאי'
 32 (יבמות ק"א) טן: קטן קטן הבא על הגדולה תגדלנו.
 33 ובפרק 'זבא' על 'יבמתו' (נ"ה) נמי מרבינן
 34 דנקיט בבאה אלא כדרבא והתיאה, אף על פי
 35 שאין מתערבת בה.

36 **א** הכי חיבי לאוין נמי – מפרש: כיון דאין
 37 עולם לייבום – לא יעלה לחליצה ותימה
 38 לרבינו יצחק: חיבי מצי למישר דלא יעלה
 39 לחליצה: הא מייבמתו דמשמעין
 40 דאין

41 **הקמים**, איסור קדושה אלמנה לבתן גדול גרושה וקלוצה לבתן הדיימו, ואמאי קרי להו איסור
 42 קדושה? דכתיב: "קדושים יהיו אלהיהם", תנאי, רבי יהודה מלחיה: איסור מצוה - אלמנה
 43 לבתן גדול, גרושה וקלוצה לבתן הדיימו. ואמאי קרי ליה איסור מצוה? דכתיב: "אלה המצוות"
 44 איסור קדושה - "שננות מדברי סופרים", ואמאי קרי ליה איסור קדושה? אמר אביי: פל
 45 המקמים דברי חכמים נקרא קדוש, אמר ליה רבא: וכל שאינו מקיים דברי חכמים, קדוש הוא
 46 דלא מקרי, רשע נמי לא מקרי! אלא אמר רבא: קדש עעמך במיתור קד. 'אלמנה לבתן
 47 גדול'. קפסיק ויגני, לא שגא מן הנשואין ולא שגא מן הארוסין. בשלמא מן הנשואין – עשה
 48 ולא תעשה, ואין עשה ודחה לא תעשה ועשה. אלא מן הארוסין, לא תעשה גירדא הוא,
 49 וכל עשה ודחה לא תעשה! אמר רב גידל אמר רב, אמר קרא: "ועלית יבמתו וקדושה"
 50 שאין תלמוד לומר 'יבמתו', מנה תלמוד לומר יבמתו – נש' לך יבמה אהת שעולה לחליצה
 51 ואינו עולה לייבום. ואינו – זו חיבי לאוין. ואמאי חיבי יבמתו – נש' לך יבמה אהת שעולה לחליצה
 52 האיש לקחת" הא הפין – מייבם, פל העולה לייבום עולה לחליצה וכל שאין עולה לייבום. –
 53 אנו עולה לחליצה. אי הכי, חיבי לאוין נמי! הא רבי רחמנא 'יבמתו'. ומה ראית?
 54 מכתבא

55 קדושה עבר
 56 בריעות – נמי ליקח מהבא ודביעי חליצה. ואמאי פטרין לגמרי?
 57 היא יבם ונסבה – לאו קושה היא.

1 דאן עלין לייבום - מהתם שבענין דעולין לחליצה כדדרושין; שי קי יבמה אחת עשלה
2 לחליצה; ועוד: ופרקי'ן. מה ראית? פירושו: דאימא איפבא. ונקי' "במור" לחיבי ברה, "זאם
3 לא תפרץ לחיבי לאיבן - דאן יבמי למעטי מאם לא תפרץ חיבי לאיבן מחליצה; הא קרינן
4 בה: אם חפץ - יבם, דאית עשה ורדי לא תעשה, כיון דנמוקין "במור" לחיבי כריתות!
5 וקצת היה ראוי לפרש: דהכי פירושה' לא, איבא

6 **מסתברא, חיבי לאיבן תפסי בהו קדושין, חיבי**
7 **בריתות לא תפסי בהו קדושין. מתיב רבא: איסור**
8 **מזונה ואיסור קדושה, בא עליה או חלץ לה - נפטרה**
9 **צרתה, ואי סלקא דעתך רמיא לאיבן מדאורייתא**
10 **חליצה רמיא, לייבום לא רמיא - כי בא עליה אפאי**
11 **נפטרה צרתה? הוא מותיב לה ותוא מפיק לה:**
12 **לצדון קנני, בא עליה - ואיסור מזונה, חלץ לה -**
13 **ואיסור קדושה. מתיב רבא: פצוע דבא וקרות שפקה,**
14 **קרים אדם והקון - או חולץין או מיפקמין, ביציה מתה,**
15 **ולקח אחים ולקח נשים, ועמדו אחין ועשו מאמר**
16 **בגלו קנני. מתו אחים, ועמדו הם ועשו מאמר**
17 **בגלו קנני. קנני ואסור לקיימן, משום שצמיר: "לא**
18 **יבא פצוע דבא". ואי סלקא דעתך חיבי לאיבן**
19 **מדאורייתא לחליצה רמיא, לייבום לא רמיא, אם בגלו**
20 **- אפאי קנני? אלא אמר רבא: אלמנה מן האירוסין**
21 **נמי עשה ולא תעשה הוא, דכתבי: "קדושים יהיו**
22 **לאחיהם". ממורת וניתנה מאי איפא למימר? כתיב:**
23 **"והתקדשם". אי הכי, כל התורה פולה נמי עשה**
24 **והתקדשם, דכתבי: "והתקדשם!". אלא אמר**
25 **רבא: גזירה אלמנה מן האירוסין אפוא אלמנה מן**
26 **השואזין. ממורת וניתנה מאי איפא למימר? גזירה**
27 **במקום מזונה אפוא שלא במקום מזונה. אלא מעתה,**
28 **אשת אהוי מאביו לא תתייבם, גזירה משום אשת**
29 **אהוי מאמו! וייבום נחלה תלא רחמנא, מידע ידע. אישה שאין לה בנים לא תתייבם, גזירה**
30 **משום אישה שיש לה בנים! בבנים תלא רחמנא, מידע ידע. אשת אהוי שהיה בעולמו לא**
31 **תתייבם, גזירה משום אשת אהוי שלא היה בעולמו! בשיבה תלא רחמנא, מידע ידע. כל**
32 **הגשים לא תתייבמנה, גזירה משום אלונית! וא שכיחא. ממורת וניתנה נמי לא שכיחא! אלא**
33 **אמר רבא: גזירה ביאה ראשונה אפוא ביאה שנייה. תניא נמי הכי: אם בגלו - קנני בבאיאה**
34 **ראשונה, ואסור לקיימן בבאיאה שנייה. ותר אמר רבא, ונאיתמא רב אשי: לאו מילתא היא**
35 **דאמרי, דאמר ריש לקיש: דכל מקום שאמה מוצא עשה ולא תעשה, אם אמה יכול לקיים**
36 **שניהם מוטב, ואם לאו יבא עשה ודחה את לא תעשה, הכא נמי אפשר בחליצה דמקיים**
37 **עשה ולא תעשה. מתיבי: ואם בגלו קנני תוינתא. איתמר: ביאת בתן גדול באלקמה, רבי**
38 **יוזנן ורבי אלעזר: חד אמר: אינה פומרת צרתה, וחד אמר פומרת צרתה.**
39 **באלמנה**

1 לצדון קנני - בא עליה קאי איסור מצוה, ודיניה שניית מדברי סופרים. ומדאורייתא
2 חוץ ליה וקמיה רמיא. לפיכך נפטרה צרתה בביאה, תולין קאי איסור קדושה ודמיא
3 לחליצה. הולכך החליצה פומרת צרתה. פצוע דבא זכות שפה - לקנן מפרש ליה
4 בשפה הערלי. מרים אדם - שסיפור אדם, ולא נחמת חולי נסתרם מאלו, והוי בלאו,
5 ודבר כלל פצוע דבא וזכות שפחה, ואסור
6 לישא ישראלית. דכתבי: 'אל יבא פצוע דבא',
7 או יביצמן - לאו לבתולה קאמר, אלא יביצמן
8 יובם, שגם בעלו קנן. כרבתני ואול. והקון -
9 שפסק מלידה, והאי לאו מחיבי לאיבן הוא,
10 אלא קא משמע לן, דאף על גב דלאו רבי אלודי
11 הוא - ביארו ביאה לקנות יבמות, ויזנא מנבו
12 בנט. ותניו גס - כלומר, או נתנו גס או חלצו.
13 ונס ביבמה מתיב למיפסל עליו ועל כל האחרין.
14 דאי עמי לייבום - ות לא מצי, דקם ליה בשוב
15 לא יבנה. ואם בעלו קנני - ויזנא גס כלא
16 חליצה. ואסור לקיימן - אסיפא קא, ממו אחין
17 ובעלו חת את יבמות, ואפצוע דבא וכיזנא בו,
18 ולא אוק. אלא אבי רבא - ודיבי לאון נמי
19 לייבום רמיא. הלכך, אם בעלו - קנן. ודקשיא
20 ליה באלמנה אויסה שפלה לבחן גדול תתייבם
21 ויבא עשה ודחה את לא תעשה - אלמנן מן
22 האירוסין נמי כו. גזירה ביאה ראשונה -
23 דמקיים לה עשה, ומצי למיחד. אפי ביאה שנייה
24 - דלא מצי למיחד, ודא אוקיימ בה עשה. לא
25 מילתא היא דאמרי - דבביאה ראשונה היא
26 שרי לבתולה, אי לאו משום גזירה ביאה שנייה.
27 ודאי אפילו ביאה ראשונה אסרה ולא אמרין
28 תזנא עשה את לא תעשה, דאי אפשר
29 להתקיים בחליצה כלא שקיפת לא תעשה. אם
30 בעלו קנני - אלמא מדאורייתא רמיא קמיה
31 למיחד לא תעשה. תויבמא - דדבא ותויבמא
32 ודיש לקש דאמרי לעיל אם אחת יכול לקיים
33 את שניהם לא שקרא ליה ללאו. באלמנה -
34 יבמות. פומרת - אותה וזנא צרתה מן החליצה
35 וסגי ליה בנט.

36 **אמר** קרא התקדשם - אף על גב דהאי
37 עשה נמי הוה כותב, ומיבא, ואיכא רתי
38 עשה - מכל מקום אין תרי עשה ודחה לא תעשה
39 תעשה.
40 **אי** הוה, כל הגשים לא תתייבם - כל בני פרכי
41 אל פריץ שיעקרו חמנים לגמרי מצות
42 ייבום, ודכי פירושה: אשת אח מאביו לא
43 תתייבם, כשאש אחו אללא מאביו - לא תתייבם
44 ועד ידמידי באבא ובאמא. גזירה משום אשת
45 אחו מאמא. אשת שאין לה בנים לא תתייבם
46 פירושו: שאין לה עבשיו, אבל הוה לה בחיי הבעל
47 ומתו - וזיה משום אשה שיש לה בנים, אשת
48 אחו שריה עשה ודחה לא תעשה, ודמי כמי שלא היה
49 מוחזק לו דליה ליה אחים, ודמי כמי שלא היה
50 בעולמו, כל הגשים לא תתייבם, פירושו: אשה שלא היה לה בנים מעולם לא מזה ולא מאחד, ודמיא לאילנות. גזירה
51 מיבמות, דאף על גב דאין עלין לייבום - עלין לחליצה. אמאי שני - לאו דוקא נקט ביאה שנייה, דהא אפילו נמי ביאה ראשונה אסור, דיבמה נקטת בהעראו. והוה מצי למימר
52 גזירה אטו גמר ביאה. וקאן לחישי ביאה שנייה מטעם דנעשת אשתו לכל רבי - דאינה נעשת כשאשן אלא דבא רישו ליה בלא דחיה. אבל חיבי לאון, אפילו ביאה ראשונה לא שריא
53 אלא משום דאית עשה ודחה לא תעשה, וביאה שנייה דליה בה עשה - לא דחיא. אף על גב דבפרק דבבא על יבמות (בבא א.א.) לא מצריך קרא אלא ליאוס ואוחר כך נחמה לודיה כון
54 גדול, ולא גמא קודם שנחמה משמע על קרייך שריא שיכול לקיימה, משום דנשאה בחייה - הוה נמי, משום דבחייה בלא שום דחיה איסור נשאה, ולא חבא - ביאה ראשונה לא
55 שריא אלא משום אשת אהוי עשה ודחה לא תעשה, ביאה נעמה - דחיא, ולא מצוה - לא דחיא. מתיבי

36 **אמר** קרא התקדשם - אף על גב דהאי
37 עשה נמי הוה כותב, ומיבא, ואיכא רתי
38 עשה - מכל מקום אין תרי עשה ודחה לא תעשה
39 תעשה.
40 **אי** הוה, כל הגשים לא תתייבם - כל בני פרכי
41 אל פריץ שיעקרו חמנים לגמרי מצות
42 ייבום, ודכי פירושה: אשת אח מאביו לא
43 תתייבם, כשאש אחו אללא מאביו - לא תתייבם
44 ועד ידמידי באבא ובאמא. גזירה משום אשת
45 אחו מאמא. אשת שאין לה בנים לא תתייבם
46 פירושו: שאין לה עבשיו, אבל הוה לה בחיי הבעל
47 ומתו - וזיה משום אשה שיש לה בנים, אשת
48 אחו שריה עשה ודחה לא תעשה, ודמי כמי שלא היה
49 מוחזק לו דליה ליה אחים, ודמי כמי שלא היה
50 בעולמו, כל הגשים לא תתייבם, פירושו: אשה שלא היה לה בנים מעולם לא מזה ולא מאחד, ודמיא לאילנות. גזירה
51 מיבמות, דאף על גב דאין עלין לייבום - עלין לחליצה. אמאי שני - לאו דוקא נקט ביאה שנייה, דהא אפילו נמי ביאה ראשונה אסור, דיבמה נקטת בהעראו. והוה מצי למימר
52 גזירה אטו גמר ביאה. וקאן לחישי ביאה שנייה מטעם דנעשת אשתו לכל רבי - דאינה נעשת כשאשן אלא דבא רישו ליה בלא דחיה. אבל חיבי לאון, אפילו ביאה ראשונה לא שריא
53 אלא משום דאית עשה ודחה לא תעשה, וביאה שנייה דליה בה עשה - לא דחיא. אף על גב דבפרק דבבא על יבמות (בבא א.א.) לא מצריך קרא אלא ליאוס ואוחר כך נחמה לודיה כון
54 גדול, ולא גמא קודם שנחמה משמע על קרייך שריא שיכול לקיימה, משום דנשאה בחייה - הוה נמי, משום דבחייה בלא שום דחיה איסור נשאה, ולא חבא - ביאה ראשונה לא
55 שריא אלא משום אשת אהוי עשה ודחה לא תעשה, ביאה נעמה - דחיא, ולא מצוה - לא דחיא. מתיבי

יבמות. כיצד - פרק שני דף כא עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - שטיינזולץ" קנה
רש"י

תוספת
 תוספות

1 **בי את כל התקבות האל** - בני עריות כתיב, ומשמע התעבות הקשות. מכלל ש"ל ורבות
 2 - וקלות מדן, ואסורות. אלה - גמדות כתיב: "כי הועבת" כל עשה אלה כל עשה
 3 עיל, ומקרא יורח מעריות - מכלל דלא ראוי קשה הוא. הכתיב אלה - "מכלל"
 4 התעבות והאלה הנכרות. עריות אפשי בתקנה - כל זמן שלא הוליד נמוך - יפרש
 5 הימנה תורתי. אבל מותר - גיל את דרביס
 6 הוא, ואינו יודע למה חזיר, ואף על גב דביקשא
 7 לו יתקן בהם צרכי רבים - לא תשובה
 8 ברבי סופרים יותר מרבי תורה, וגוד על
 9 כדאמר בעירובין: לימד דעת את העם -
 10 דאגמהה ביסמיני טעמא ואסברה ברדימי, נמו
 11 מלחא מנמלחא, והוהיר על דברי סופרים.
 12 כדכתיב: "יותר ממה בני הוהיר" - הוהיר
 13 דברי סופרים יותר מרבי תורה, וגוד על
 14 השנית, אונים - כל קופה שלחן בן קופה
 15 ומשמרתה שלא תפול. הכי נמי, על ידי שניות
 16 מותרתן מן העריות. פירקו - הגלות לאסור.
 17 ודוקי עליה, כדי שלא תעברו בו, נמי יודל
 18 פרי, ויפטרתי את כשמרתי - בני עריות
 19 כתיב. אם אמו - אמו כתיבה, וגודו רבנן על אם
 20 אמו כדי שלא יפגע באמו, וגודו רבנן באבי
 21 משום אם אמו, ואף על גב דגוריה למגדו הוא.
 22 כדאמר לקמן: משום דתרויהו איתא רבתא קדי
 23 ליה. ואשת אבי אביו - משום שיש אבית
 24 להבה, ואשת אבי אביו - ואף על גב דאשת
 25 אבי (אם) אמו גוריה משום אשת אבי אביו -
 26 תרויהו אבא רבא קדי, והליך פתחיה הוה.
 27 ואשת אבי אבא קדי האם - דמן היתיה "ערות"
 28 אחי אבין" כתיב. ויתרין לקמן בהבא על
 29 "ביתו" בדאודא אביו מן האב קמשתי. אבל אם
 30 היה שיהיה על אביו מן האם שריא, וגודו רבנן
 31 עלה משום אשת אחי אביו מן האב, ואשת אבי
 32 האם מן האב - כגון פתחיה אחי יוכבד מאביה.
 33 ושאל אשה - אסורה לאררין משום שניה, דאף
 34 על גב דאשת אחי אביו לא כתיבא - רב זר
 35 רבן הכא הדוא אחי אמו מן האב, גוריה משום
 36 אחי אביו מן האם דהיא נמי שניה והיא עד
 37 אב, אבל אם היה פתחיה אחי יוכבד מן האב ולא
 38 מן האב - מיבעי לקמן בגמרא אי גודו רבנן
 39 עלה אי לא, וכל בני - גודו משום כלה.
 40 וכלת בתו - מפש טעמא לקמן: גוריה משום
 41 כלת בנו. חורט - מן אשתו. ואסור כבת חורט
 42 - לקמן פריך: הא דאורייתא היא "את בת גגה,
 43 ואמאי תני לה ביהדי שניה? הא פסיקא ליה -
 44 בת חורטו ליעלם אסורה לו. הא פסיקא ליה -
 45 בת אשת חמיו האסורה לו משום אחות
 46 אשתו. הוילי לארור מיתא אשתו מותרת לו -
 47 לא פסיקא ליה. איבע נשים שניות יש תמן
 48 הפס - שלמעלה מן הלמטה מדן מותר. אבל
 49 האריות, כגון אם אמו - אין להם חסות
 50 שלמעלה ולמטה עד סוף כל הדורות היא נמי
 51 שניה, וכן אשת אבי אביו ואם אבי אביו
 52 למעלה מן כל ליעלם אסור. כגון אשת אביו
 53 אבי אביו ואם אבי אביו אביו, נקיש רב בריה תלת -
 54 היא לבדה שניה, אבל אשת אחי אמו - מותרת, ואשת אחי האב מן האם -
 55 דאורייתא, אבל אם אמו, ושיבא בדרותיה ערה דאורייתא, כגון אמו ואשת אבי אביו, יש בדרותיה אשת אב דאורייתא, ואם אביו נמי, אף על גב דלא שייבא בדרה ערה דאורייתא
 56 דאין לה הפסק, ואסורה אם אב אביו, ומתלפא באם אם אביו, וכלתו - יש לה הפסק, ולקמן פריך: והכי חשיב כלתו ביהדי שניות? הא דאורייתא היא ומתרי: אמת כלת בתו
 57 וישן על כלת בשניות, וקאמר רב דיש לה הפסק, והוילי ולא שייבא ביה אסור כלה דאורייתא, הילכתי, כלת בת בנו - שריא, אבל כלת בנו - אין לה הפסק, וכלת בנו נמי
 58 אסרא, והוילי שויבא בדרות הללו אסור כלה דאורייתא, אשת אבי אביו - יש לה הפסק, ושתיין אשת אבי אביו אמו, והוילי ולא שייבא בדרות הללו אשת אב דאורייתא, ויטמן
 59 - הא דאוסין ועורי דעילאי אבא, דהוה ארר למעלה משניות דרב דחשיב אשת אחי האם, וזו של ועירי דור אחד למעלה, אשת אבי אביו מלפא כמשת אבי אביו - דאי אמרת
 60 יש לה הפסק - אחי למעלה משניות אבא אביו יש לה הפסק, והתם איבא אחות ודרת אשתו דאורייתא, והתם שכיב דאיל - למשמרת אביו ארר רגיל לילך, ויודע שיש שם קורבה
 61 יודו נמוכו, הליך לא מיהלפי.

ומותר באשת חמיו - ירושלמי: אשת חמיו אסורה משום מראית העין, ואם האב
 תורה היא לאסורה - הא דוד נשא נצפה בת
 אחו וקאמר נמי: שני חורגין שגדלו בית -
 אסורה מפני מראית העין, רבי חנינא אומר: יסבן
 באנתו ולא חבימי ליה, ומעשה פפורבינאי
 באחד שהיה טבוח טבוח ויהו מזון לישא אשת
 חמיו, ואפסיה רביטם הם לשעודתיה ואף על גב
 דשמעתין שרי ליה אשת חמיו חורגו - שמת
 אחו כר אסורם, ומיהו בסוף "משות מלחמה"
 מוכיח סוגיא דא הישנין למראית העין וגי
 חורגה הנגדילת בן אחיו.
אי הכי אשת חמיו נמי - מאם אם חמיו לא
 מצי למפוך דהמאי לא הני מותרת לך בו
 - דבעיא אית לקמן אם שנית דרבי חייא יש לך
 הפסק א לא.

באלמנה מן הנשואין כולי עלמא לא פליגי דלא
בפירה, דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה, כי פליגי
באלמנה מן הארוסין, מאן דאמר פוקרת, אחי
עשה ודחי את לא תעשה, ומאן דאמר אינה פוקרת
לא אחי עשה ודחי את לא תעשה, בין דאפשי
בחליצה, מיתבי: ואם בעלו - קנאו תיבבא. לימא
יתרו נמי תיבבא דריש לקשה! אמר קד ריש לקשה:
כי אמיתא אנה - הויא דמקמי מנה, אבל הכא,
חליצה במקום ויבום לאו מנה הוא. אמר רבא:
רמו לשניות מן התורה מנין? שפאמרי: "כי את כל
התקובות האל עשו אנשי הארץ". האל" קשות,
מכלל דאיא רבות, ומאי ננהו - שניות, ומאי משמע
ד"האל" ליפשא בקשה הוא? דכתיב: "את אולי הארץ לקח".
רבי לוי: בקשה ועושין של מדות יותר מעושין של עניות, שזה נאמר בהן "אל" וזה
נאמר בהן "אלה". אל" - קשה, ואלה" - קשה מ'אל". גבי עריות נמי, הא כתיב "אלה!"
ההוא למעוטי מדות מפרת, אלא, מאי חומרייה? הני אפשי בהשוכה, הני - לא אפשי
בהשוכה, רב יהודה אמר מהכא: "ואין וחסר תקן משלים הרבה" ואמר עולא אמר רבי
אלעזר: קודם שבא שלמה היה תורה דומה לכפיפה שאין לה אונים, עד שבא שלמה
ועשה לה אונים. רבי אשיעיא אמר, מהכא: "פרעה לא תעבר בו ששה מעלו ועברו".
ואמר רב אשי: משל דרבי אשיעיא למה הכר דוחה - לאדם משמר פדים, משמר מבהוין
בזולו משמר, משמר מפגפגים - שלפניו משמר, ולאחריו - אוני משמר. דרבי
אשי בריה דרבי הוה, תהם, שלפניו מיהא משמר, הכא, אי לאו שניות - פגע בקרה גופה.
רב בהנא אמר מהכא: "ושמרתם את משמרת" - עשו משמרת למשמרת. אמר ליה
אבין לרב יוסף: הא - דאורייתא היא? דאורייתא, ופירשו רבנן. כל התורה נמי פירשו
רבנן אלא: מדרבנן, וקרא - אסמכתא בעלמא. מן רבנן: מה הם שניות? אם אמו, ואם
אביו, ואשת אביו, ואשת אביו אמו, ואשת אחי האב מן האם, ואשת אחי האם מן
האב, וכלת בנו, וכלת בתו, ומותר אדם באשת חמיו ובאשת חורגו, ואסור כבת חורגו.
לחורגו מותר באשתו ובתו. ואשת חורגו אוקרת לו: איני מותרת לך ובתי אוקרת לך, ואף על גב דכתיב אוקרת לך.
בת חורגו, דאורייתא היא, דכתיב: "את בת גגה ואת בת בתה!" משום דקבעי למיתני.
סיפא: אשת חורגו אוקרת לו: איני מותרת לך ובתי אוקרת לך, ואף על גב דכתיב אוקרת לך.
לך כדאורייתא - ברדי לא גודו ביה רבנן, תנא רישא נמי בת חורגו. אי הכי, אשת
חמיו נמי תימא: איני מותרת לך ובתי אוקרת לך, דהויא אחות אשתו! הא - פסיקא
ליה, הא - לא פסיקא ליה. אמר רב: איבע נשים יש לך הפסק. נקיש רב בריה תלת:
אשת אחי האם מן האב, ואשת אחי האב מן האם, וכלתו. ועירי מוכיח אף אשת אבי
אמו. אמר רב נחמן בר יצחק, וסימניד: דעילאי דרב, ורב, מאי מעמא לך חשיב ליה?
מיהלפא ליה באשת אבי אביו. ועירי: לתהם שכיב וזויל, להנא - לא שכיב וזויל, פלתו

לא אסור כלת בתו אלא משום כלת בנו - וחסמה דאמאי לא אסרין לה משום כל שבבבקה ערוה - וכבר נזר על אשנו משום שניה, כולקמן? וטעם נגזר הוא, ולא סיטנא בעלמא, מותרין עלה מאי עמי דמי ואיש נא ותי, הא בחד קודשי מקרב לה כו' ועוד. מדפשיט לית אשת אחי הוא מן האם, ולא מוקף לה כלת בתו ואמר רבתי יתקף.

דאורייתא היא, דכתובי: "ערוה פלגתך לא תגלה!"
אימא: פלת בגו, וכלת בגו לך יש לה הפסק? והא מניא:
פלתו - ערוה, פלת בגו - שניה, וכן אהא אומר בגנו, וכן בגו, עד סוף כל הדורות! אלא אימא: פלת בתו.
דאמר רב הוסדא: הא מילתא מנבא רבא שמעי ל, ומנו - רבי אמי: לא אסרו פלה אלא מפני כלה.
ואמר ל רבי אמי: מלפני היות, אימא: אי נבא רבא הויא - אספרא מעתה, אי מקרי דרדקי הויא - אשיליה מרבנן דאחו לבי גנישחא, דלשחא כסרתה מערת: לא אסרו פלת בתו אלא משום פלת בגו.
אמר ליה אביי לרבא: אספרא לך, גנון פלגת דבי בר ציתא. רב פפא אמר: גנון פלגת דבי בר פפא בר אבא. רב אשי אמר: גנון פלגת דבי בר מר בר אשכ.
איתייה ליה: האשת אחי האם מן האם, מהו? אשת אחי האב מן האם, ואשת אחי האם מן האב, דאיא צד אב - הוא דגורו ורבנן, אכל הויא דליבא צד אב לא גורו ברו רבנן, או דליבא לא שפא? אמר רב ספרא: היא גופה גוריה, ואנן ניקום ונגורו גוריה לנגוריה? אמר רבא: אפוא פוליה לאו גוריה לנגוריה? ניהו? אמר - ערוה, אם אפוא - שניה, וגורו על פלגתה אפוא - ערוה, חשיב לה, כדבארי.
בסמור, ונתו תרתי דמיין לחדדי חורב חשיב להו.
ופירש בקודשין דהך תרתי - היינו: אשת אחי אבי אבא ואחות אבי האב, ולא כמו שפירש רבתי יתקן בן רבתי מאיד דקאי אשת אחי האם מן האם ואשת אחי האב ואשת אחי האב - וכלתו אחי אבא קרי להו.

אמימר אבסר כו - פסק רבתי ונאלק הדלכה באמימר, וכן בשאלתה דרב אחא. וכן משמע עסר רב אשי, דרבמה השתא נמי דתביבי לאסורא - לאו מר בר רבא דרבנא חתם עלייהו. ולרבי יתקן נראה דאן הלכה באמימר, דסוגיא דמבא בחולין? (יבמות מ.) ולא כולתיה. וקאמר נמי: אמימר מוקף לא משום חולק, וקסבר גזר שניות בתלמה, ואין התלמוד רצה לפשוט בעיא שלו מדברי אמימר. שניות

בת חורגת ערוה אשת בן חורגו מותרת והא דרב יהודה בר שילא לאיתויי מאי? שניא הגי ופא שניא הא? - הא - בחד קודשין מקרב לה, הגי - עד דאיא תרי קודשין לא מקרב להו. שילא ליה רבא? מושא? מותקין? לרב פפי: לפגרו רבינו, אשת אחי אבי האב, ואחות אבי האב, מיהו? מולמפה ערוה - למעלה גמי גורו ביה, או דלמא, הא איתפלגי דרתא? הא שמעי: "מה הן שניות", ולא קחשיב להו בתייהו, תנא ישייר. מאי שיר דהא? שיר שניות דבי רבי תיא. אמימר ואבשר באשת אחי אבי אבוי, ובאחות אבי אבוי. אמר ליה רב הלל לרב אשי: לדידי חייא לי שניות מר בריה דרבנא, וכתובין שיהבוי לאיפורא. מאי לאו המני דמתניתא וישת דבי רבי תיא, והנך תרתי - הא שיהבוי? ולממיהו שיהבוי תוין, דהא איפא אשת אחי האם מן האם, דפשיטין לאיפורא! והא לא קנשא, והך

דאורייתא היא - והכי חשיב לה רב בחדו שניות, אלא אימא כלת בתו - ותעמא פרישנא לעיל, לפי שאין בחדו צד כלות דאורייתא. לא אסרו כלת - סתם משמע, אסרו לי כלתא - החושים בכובדים. מלפני חיות - חכם תודה. ואמימר - הא יאי מלפנא דאמרו לי גברא נבא בתלמוד משמע - וסברא דרבי אמי ליה אסרו כלת בתו מדתיה, וכלתה רבי ציתא - שזהו חלק לא כלת בתו. מוקי דרדקי הוא - ולא תלמיד, אשיליה מניין - כלומר, אחיה צריך לשאול, ולא אבנת מדתיה. לא אסרו כלת בתו - והא ליתא בבת עד כלת דאורייתא, אלא משום כלת בנו, רישן שב עד כלת דאורייתא, וכן חלק לא כלת בתו. וכלת הבת, ואחו לאיתויי, וכן כוליה. דאימא צד אב - ואיכא מלפני משום אשת אחי האב מן האב דאורייתא, או דלמא לא שניא - אשת אחי האב מן האם מאשת אחי האב מן האב. היא נשפא - אשת אחי האב מן האב. אמי מולוח כו' - הא כוליה לאו דוקא, אם אמי נשפא - שסמכה לערוה, ותיור רבנן על אב אבוי - שאן בן עד ערוה, משום אם אמו. וטעמא מאי וכו' - אשת אבי אבוי שניה, ושסמכה לאשת אב. ותיור רבנן על אשת אבי אבוי - אף על גב דלא שייך צד אישות את דאורייתא לא למעלה ולא למטה משום אשת אבי אבוי. הכי נרטיקו מולוח דבי חיי קרי לה ואל-נרטיקו רבתי. כל שבבבקה ערוה - שאם היה נקבה היהת ערוה להו. דהי וכובר על אשתו. וכוליה מפרש ואזיל להו. הכי נרטיקו ואתי רבא וכללא הוא - בתמידי. חן מבוטח ערוה - שהיא אחת אשתו, לאו לאיתויי אשת אחי האב מן האם - דבבקה ערוה, דאחות אחי האב מן האם ערוה. דכתובי: "ערוה אחת אמי", ודרשין ריבאב על יבמות? בין מן האב בין מן האם, הילכך וכובר גזר על אשתו. מאי שניא ופי' שניא - אשת - דלעיל חזמו אשתן, וכן מילא. אשת אחי חזמו וכן מותרו ואשת חורגו וכו'. ואף על גב דבקה ערוה - וכובר מותר באשתו. את אשת אחי האב מן האב כד קודשין מקרבא - לנבי דהאי, בקודשין שקדשה אחי אבוי, אבל כל הך דלעיל - לא איקרו לנביה עד דאיכא תרתי קודשין, גנון אשת חזמי - בקודשין שקדש את אשתו נתקרב מימי אצלו, ועריין אשת חזמי דוקא ליה כל זמן שלא קדשה חזמי, וכן אשת מן חזמי, בקודשין שלו באשתו נתקרב בן חזמי, וקודשין בן חזמי באשתו, וכן מילא. אשת אחי אבי האב מן האב - דאמרן לעיל, אשת אחי האב מן האם שן לה הפסק, היינו הייתא לאשת אחי אבי האב מן האב, דלמטה דידה לאו ערוה היא אלא שניה, וכי קמביציא ליה - באשת אחי אבי האב מן האב, דלמטה דידה ערוה. אשת אחי האב מן האב, וכן אשת אחי האב בן מן האב בן מן האם, דלמטה דידה ערוה. גנון אחת האב, איתפלג - בתרתי קודשין. מה הן שניות - ברייתא דלעיל, שניות דבי רבי חייא - לקמן בשמעתין.

הך

1 **שניות** רדכי חייא יש לך הפסק אלא - תימה: דלעיל תנא רבנא כל בנה אסורה עד סוף
 2 כל הדרות, ודומה דכל שכן בן בנה עד סוף כל הדרות שזן קרובי עצמו ולא
 3 נחמת דקדושין ויש לומר: רבכלת מן בני נא לאסור, שזן בני נדשה ושבויא גביה. אבל בת
 4 בני בנים - לאו בת זרושה שלא ולא אסורא גביה.

ערוה לכל מסורה - תימה: רלעיל קאמר

5 **ערוה** לכל מסורה - תימה: רלעיל קאמר
 6 תדעמא דגרים - שלא יאמר באנו
 7 מקדשה כו', ודבא משמע טעמא משום דאסורא
 8 לאילופי בישראל, כדריש בקדושתו וכן פריש
 9 "נשאין" (יבמות ע"ג), משמע תדעמא משום
 10 איהלופי, גבי בני יודן אמהא אשתיהו, שרא
 11 לרו דבא חזר בעיקב לעיטבט נשי דחדרי, וקאמר
 12 מן האם ולא מן האב כולי עלמא לא פליגי
 13 אסור, ומן האב ולא מן האם - כולי עלמא לא
 14 פליגי, וכי פליגי - מן האב ומן האמא, ותי
 15 משום "שנא יאמר" - אמאי שרי חזם מן האב
 16 ומן האמא אבל אי משום אילופי - תנא, דכין
 17 דאיכא נמי דאב - לא אתי לאילופי, דבתי
 18 אבי שרי לחו ומערים אין להם קרובא, ודכתיב:
 19 "וזמת מסוס דרומחם", ולא שייך למיגור אמו
 20 ישראל, דהו יומרי: דדני חרי טעמי צריכי,
 21 דברוקבא בא שדיו אסורין קודם לאי שייך טעמא
 22 לאילופי, שהכל זורעים דרומחא באפקיה
 23 לזריעה, כגון אשת אביו לרבי עקיבא ואחות אביו
 24 לרבי אליעזר, דאמר ברבי "אריב מתות"
 25 (סנהדרין נ"ג), על כן עוש את אביו ואת
 26 אמר ורבי אליעזר אמר: תחת אביו דרבי עקיבא
 27 אומר: אשת אביו, הוי טעמא שלא יאמר בו,
 28 אבל אשת אביו לרבי אליעזר, ואחות אביו לרבי
 29 עקיבא - שרי, ומשום שזנו אמוראי איכא אלא
 30 משום אילופי איכא, אבל ירוח טעמא
 31 שלא הוי אסורות קודם, יש לאסור משום
 32 אילופי, דמשום "שנא יאמר" - ליכא, והא
 33 דאמר פריק "אריב מתות" (שם) נשא אחותו מן
 34 האם - יצריא חינתי משום אילופי, דאמר
 35 יאמר ליכא, שלא הוי נאסרות בניגוח, ומן האב
 36 יקרי - דמשום אילופי ליכא בצד אב
 37 פרישיות, הייתי טעמא נמי דאמר אחין מן האם
 38 לא עידו לבתחלה, דלמא אתי לאילופי, אבל מן
 39 האב - עידו לבתחלה, **מי** שיש לו אח מבן
 40 מקום זוקק אשת אחיו - בגמרא מפרש לאתי
 41 ממור, ואם האמר: מרישא שמענין לה בת ישראל
 42 לנתין ממור דחולצת ולא מתיבמותי לוי לומר:
 43 דאי מדרגה - הוי אמינא כשניגודים ממור, אבל
 44 כשאזוי המת כשר - אין אחיו ממור זוקק אשתו.
 45 **פשיטא** אחיו הוא - תימה אמאי פשיט
 46 ליהא הא איצטרך שפיר
 47 לאשמענין ומיחייב ברייתו דין אחיו, ולא
 48 ממשמענין ליה למי שיש אשתו לאבין, בת כדפריק
 49 לקמן (ג"א), לרבי יוסי בר יהודה, ואימא למי שיש
 50 אשתו לאבין בה, למעטי חיבי ברייתו ויש
 51 לומר: דהוה מצי לשנויי הכי, אלא נדחא ליה
 52 לשנוי דאיצטרך משום דהוה ליפנין אחיה אחיה
 53 מבני עקב, דמשום דהוה טעמא איצטרך אין
 54 לי - עיי עליך, דגמור פטר מן הדיבם, דלא
 55 נטא דנילף אחיה אחיה מבני עקב, ולא זוקק
 56 ומלא זוקק - מיפטר נמי לא פטר, ועד אמר
 57 רבנא, דהכי פריך: פשיטא, כל דחני אחיו הוא לכל דבר - פשיטא דזוקק נמי ליבום, ומשני: דסלקא רעיקא אב גב דאחיו הוא לכל דבר - הוה אמינא (ליבום) לא זוקק, משום
 58 דילפינן אחיה אחיה מבני עקב, ובתי כשרי: אחיו הוא לכל דבר דחני: לזירש וליטמא לו - פשיטא, כיון דזוקק ליבום אב גב דהוה סלקא רעיקא ליבום מבני עקב - כל שכן
 59 דלשאר דריבם.

1 הנה תרתי דרסין להודי - אשת אחי אבי האב ואחות אבי האב שזן עדו אחיה דאב,
 2 ולמטה דידהו ערוה, שלישי שבגמ' - בת בן בנו, דהא בת בנו ערוה, ושבתא - בת בן
 3 בתו, שרית בת בתו ערוה, והלך בת בן בתו שניה, וכן בת בן בנה של אשתו או בת בן
 4 בתה, רביעי שבגמ' - דוד רביעי שבגמ', ויעוה אם אחי, והוא דוד רביעי לאשתו,
 5 ואשתו בכלל, ושבתא - אם אם אמהו.

6 שני - אבא ומיאו אבא ומיאו ערוה, שזן בכלל
 7 אשת ובת בנה אשה ובת בתה, הלך אבן משני.
 8 **מאי** למעלה - דקרי לאם אם ומיאו ואם
 9 אם אמהו רביעי, ואק חשיב לאשתו בתושבגא
 10 דרדי, ומאי למעלה - דקרי לבת בן דוד רבי
 11 שלישי, ולא חשיב אשתו, דחתי רביעי, לא
 12 מכת אשתו קאתי - אלא מכת דידה, דבגט
 13 מנאסוה עסקין, לחתי מתניא - הא דקתי
 14 ליעיל מה דן שניות, בתריא איירי בן ואמר
 15 אריבני יש לך הפסק ותי, אבל בתך דרבי
 16 חייא - איכא, הא שבע - דחני שניות דרבי
 17 חייא שלישי שבגט רביעי שבגטו ומן האב
 18 אלמא יש להם הפסק, בגרים - גזר שניות,
 19 שאם היה גר נשוי אם אמו - ויצאה בקדושה
 20 מזהו - ודכתיב: מזהויה אל הערות, לא
 21 נשוי בהו רבני - ודכטן שנולי דמי, ואין לו
 22 קרובה, לא יערו - לבתחלה, וקרובת אם
 23 בגרים קרובה היא, דהא היא אמו היא, ואם
 24 קתרו ערוהו קרוב - ודכטן שנולי דמי, ויציא
 25 לבתחלה - דרומחא באפקיה לוחע מרי,
 26 דכתיב: "וזמת סוסים דרומחם" (ויקרא כ"ג)
 27 הלך קרובת אבא אמה קרובה, **מאי** שנא -
 28 ערוה מערוה, דאמר לקמן פריק "נשאין"
 29 (נ"ג), גר שיהיה נשוי אחותו מן האם - ויציא
 30 לכל מסורה - הכל נשואין בשם, והלך אי
 31 שרית לקימה - אחי נמי למישרי ערוה
 32 בישראל, דכולי עלמא לא ידע טעמא דגר
 33 משום דכטן שנולי דמי, לבית דין מסורה -
 34 ואי נמי מכתא ערוה אחיה כרים, אלא פריש
 35 לאכשורי אחי ישראל, דבתי דוד ידע דגר
 36 שנתגר כטן שנולי דמי, **משנה** אב מכל
 37 כוס - בגמרא מפרש, ואחוי לכל דבר -
 38 מפרש בגמרא, ששהו ונבית ולה כמות -
 39 ובתה אוכל, כדילף בגמרא, על מבטו ועל
 40 קללתו - אם הכה או קלל את אביו חייב מיתה,
 41 **גמרא** מרליעין יבום מיפטר - את אשת
 42 אביו יבום פטר, כגון אם היה לו בן ממור,
 43 ונשא אשה ומה, ולא ילידה לו - פטרם מן
 44 היבום כשביל דגמור בן בעלה, כדילף לקמן
 45 "בן אף לו - עיי עליך."
 46 **מקק**
 47 **מקל** מקום - זוקק את אשת אחיו ליבום, ואחיו הוא לכל דבר, חזין ממי שיש לו
 48 אח מן השפחה ומן הנכריה, מי שיש לו בן מקל מקום - פטר אשת אביו מן היבום,
 49 והכיב על מקחו ועל לקוחו, ובגט לכל דבר - חזין ממי שיש לו בן מן השפחה ומן
 50 הנכריה, **גמרא** מקל מקום - לאתויי מאי? אמר רב, והוה מולאחי ממוה, פשיטא,
 51 אחיו הוא! מהו דתימא: לילף אחיה אחיה מקני עקב, מה למלך כשרין ולא פסולין, אף
 52 כן פשרין ולא פסולין, קא משמע לן, ואימא הכי נמי! פון דלענין יבום מיפטר נפטר
 53 מקק

1 מאי טעמא - דבא אל פריך פשיטא דהו אבא. כדפריך לעיל "פשיטא אחוה הוא", אלא
2 אדרבה, בעי מאי טעמא. והיינו משום דשני לעיל גילף אחוה אחוה מבני עקב כו',
3 ולהכי בעי מאי טעמא לא ליתני מבני עקב דלא זקוקה. ואם כן - מפיטר נמי לא מיפטר.
4 בן אין לו עין עליו - אף על גב דסתם את רבן הוה אפילו ממוה. כדפריך לעיל פשיטא,
5 אחוה הוא. ודאי נמי לא איצטריך בן אין

6 לו - עין עליו, אלא משום דלא גילף מבני עקב.
7 והא איצטריך "זרע אין אלה", עין עלה - היינו
8 משום דסתם זרע אל זרע אלא זרע כשר, כדאמר
9 ברש דקדושין (א.ר.) אין לו אלא זרע כשר. זרע
10 פסול מניין? ולענין בני בנים הוה איפכא. דרז"ע
11 משמע אפילו בני בנים, כדמשמע בני התם.
12 דקאמר. זרע ורעה אל זרין קרא. דבני בני הדי
13 חן כבנים. רבין אל משמע אלא בן בלדו, כדאמר
14 בישר נחליה (בבא בתרא קט"ז. א) לי ללא בן.
15 ובן הבן ובת הבן בן הבן מנין? ונראה לדיבטי
16 יצחק העירעין עילא דרובא נבי יבוס אין לדרוש בן
17 הבת ובן כן מיפטרון מן היבוס. כיון דאצטק
18 לאתייני ממוה. והכי איצטריך לאתייני בן הבן ובת
19 הבן לענין נהלה. ולא בעי למילף מדרענין יבוס בן
20 ובן הבן כי הדידי ניהו - לענין נהלה נמי כי הדידי
21 ניהו. דרובא דסתם זרין דרובא נבי יבוס. וכן הוה.
22 תאמר: ונדרוש איפכא נבי נהלה לאתייני ממוה.
23 ומאי לן דגבי יבוס נדרוש בן הבן? ויש לומר:
24 דגבי נהלה אין זרין לאתייני ממוה. ודלכל מילי בני
25 הוא. אלא דלענין יבוס הוה סלקא דעתך למילף
26 מבני עקב. ולחכי על פריך הדואו ונהלה אתא
27 לרבות בן הבן. כיון דמאן ליה ביש דחולין
28 דלענין יבוס בן ובת כי הדידי ניהו - נראה לדיבטי
29 מוחי. אי נמי דבת וממוה שקליה. ובת נמי נביק
30 מייעין עלירי דרבא. ומיהו. קשה לרביני עקב
31 דחכי נוכל לומר דשקליה דם בת וממוה? והא
32 כיון דנתינו לאוקמי עין עליו בבת - מהיכי
33 חתיי דאוקמי עילא בממוה, כיון דמאן ליה ריש שאן
34 משמע למיעט ממוה ויש לומר: כיון דאוחה
35 אחוה איצטריך לדרשא אחייה. ליה לן למיעט
36 רבא ודאי איצטריך עילא. כיון דלכל מילי חשיב בן
37 ואת. ולגבי יבוס נמי בעי למיבטי בהדיא בת מעיין
38 עליו. הלכך אף על גב דאיצטריך לרביי בת -
39 לא נעם כשבכל כן כמלריבי ממוה. ותרע. דהא דרש
40 לקיש דרש לן ברש "החולין" (יבמות להב.)
41 למילתא אחייה, אפילו בחי רוביני מניה ממוה.
42 כשעשה תשובה - תשובה - דהא דרש בפרק
43 "תנאקין" (סנהדרין דמ"ב. א) אין
44 הבן נעשה שליל לאביו להביתו ולקללו תרין
45 ממסתי דהוה כתי כשעשה תשובה. ואם תאמר
46 בשלמא מלקות משבית ומרחיבי אף על פי ששעשה
47 תשובה. אלא לקללו - מי שעשה תשובה אין
48 רשאי לקללו אפילו אחיו וזר לומר. דאי הוה
49 עש שמע לקללו, אף נעשה דבר שתחייב בן נדוי.
50 אף על פי ששעשה תשובה - חדיב. ולא מיפטר.
51 וכו'

1 מייקק נמי זקוק - לאשת אחיו ליבוס. שאפילו אין כן אח אלא ממוה - זקוקה
2 להצליח. וליפסא לו - אם כן הוא. ולו אח ממוה - מיטמא לו. כי אם לשאר - זו
3 אשתו. לאצטריך קיימא - הלכך לא אשתו היא. ואשה וילייה - בשפתה ובגבית
4 - לקמן פריש בשעתקת מרבי יסיר את בןך מאחרייך. ובן אין לו - רמז. ולא למכתב וכן אבן
5 לו. כדאומריין בקדושין (ד"א) אין ספקיך. ובמו
6 'מאן יבמי' (דברים ב) 'מאן לעינים' (מדרב
7 כב.) ולהכי כתב 'אין'. למירשדש עין עליו הוא
8 יש לו בן בעולם - פוטר. בעישה מעשה עמך -
9 והאי אביו לאו עשה מעשה עמך הוא. שריר
10 בא על הערוה והוליד ממנה ממוה. כדאמר רב
11 פנחס - בפרק "זומרי בקדש". השתא מיתח -
12 הדאל ושכ - עושה מעשה עמך הוא. ונה נמי
13 דענו ולחיי ונזכר לנו זמן עושה קיים -
14 משוםכך ואלקי בכלל "עושה מעשה עמך"
15 הוא. והוא את אשת אביו - דעל ידו נישואן
16 נולדה לאביו, ולא באונסין. מביי כתיב עיות
17 אחותך בת אבך - ובין כן האונסין ובין כן
18 נישואין משמע. "ערות בת אשת אבך מולדת
19 אשתך". למה ל"ף דא נמי אחותו בת אביו היא
20 שבעת מניה לחיובי משום שן לאוקי הללו, ואם
21 שוגג - חדיב שטר ונשות אחותי אחי - בהאי
22 קרא דבת אשת אבך כתיב לחיובי על אחותי
23 כן האונסין בת אביו ובת אמו. כמן נולדו הוא
24 והוא מן אגסתו. ודמהותו אבן דאצטק אל -
25 משמען אלא בת אביו שלא בת אמו. דכתיב
26 "בת אבך או בת אבך". והא דכתיב יב -
27 אשת אבך". נדעשתע בין אמו בין אביו אמר -
28 באישות הוא דכתיב. אבל באונסין לא שמענין.
29 לחיבי כתיב "אחותי" - לרבות בת אביו ובת
30 אמו. מן חרין - מקל וצמט. אף על בת אביו
31 שלא בת אמו אחור - על בת אביו ואמו אל
32 כל שכן. שלא תאמר בקלמא שדוהיין מן חרין
33 - דהוי אלא גמור. ומתבא אל ילפנין למימר.
34 מדיאצטריך "אחותי" - לאמאן אין מוהדיין מן
35 חרין. דראיבא לשערי מילתא דראיבא בקל וצמט
36 טרד וכתב לה קרא. להכי כתב 'חיא'. כלומה
37 הכא ובת אביו קרא. אחותך אבך בן אבך
38 וצומרי לאו אחורה היא. באיך קרא - גבי
39 אחותך בת אבך. ולא חורב סם אישות. דנפק
40 אונס מניה. דנבשושאן אשמענין אף בבת אביו
41 ובבת אמו. מדכתיבא דבא - שמע מניה
42 למימרא דאף על גב דהיא בת אשת אביו אל
43 מחיב אלא משום אחותו. שאן אישות לאבך
44 בת - בשפתה ונבדיל אל תפיס בה דקדושין.
45 במסכת קדושין נפקא לן מקריא בפרק "זאמר"
46 לחברר בסופו (ס.ה.א.) שפחה - עם הדומה
47 לחומר. ונבדיל. כדכתיב "זאחר כן רבתי"
48 ונעלמה" (דברים כא.) ומעיקרא לא ואיכא
49 פיש אחותו אנטוסי - שלא דאיחא אשת
50 לאבך בת. כאן באונסין - ערות בת בן
51 מאנטוסו לא תגלה. הא בת בנה מאיש אחר -
52 גלה. ולאו אשתך היא. ומיהו. בין מן האונסין
53 בנו הוא. ובן בתו. הלכך. גבי אחוה נמי אחוה
54 הוא.

1 מייקק נמי זקוק. "ואחיו הוא לכל דבר". למאי
2 הלכתא? לזרשו ולפסוא לו. פשיטא, אחיו הוא!
3 סלקא דעתך אמינא. הואיל וכתוב "כי אם לשאר
4 הקרוב אליו" ואמר מר: בשארן - זו אשתו. וכתבי:
5 "לא יפסא בעל בעמיו להחלו". יש בעל ששפמא יש
6 בעל שאין מופמא, הא כיצד? מופמא הוא לאשתו
7 כשרה, ואין מופמא לאשתו פסולה. הכי נמי מופמא
8 הוא לאח כשר ואין מופמא לאח פסול. קא מיבעי לן.
9 ואימא הכי נמי? התם לאצטריך קיימא. תבא - אחיו
10 הוא. "החין ממי שיש לו אח מן השפחה ומן הנכרות",
11 מאי טעמא? אמר קרא: "האשה וילדיה תהיה
12 מקום לאחיו". מי שיש לו בן מקל מקום פוטר. וכו'. והאי
13 מקום לאחיו מאי? אמר רב יהודה: לאחיו ממוה.
14 מאי טעמא? דאמר קרא: "ובן אין לו" - עין עליו.
15 ותיב על מפתו, אמאי? קרי פאן "וישיא בעמך לא
16 אחור" - בעושה מעשה עמך! כדאמר רב פנחס
17 מיבעייה דרב פפא: בעושה תשובה - תבא נמי
18 כשעשה תשובה. והאי בר תשובה הוא? והתנן:
19 שמעון בן גמלי אומר: איהו מענות לא יוכל
20 לקמן. זה תבא על הערוה והוליד ממנה ממוה!
21 השקלא מיתה עושה מעשה עמך הוא. תנו רבנן: הבא
22 על אחותו והיא בת אשת אביו - חייב משום אחותו,
23 ומשום בת אשת אביו. רבי יוסי בן יהודה אומר: אינו
24 חייב אלא משום אחותו בלבד, ולא מפני בת אשת
25 אביו. מאי טעמיהו דרבנן? אמרין: מביי כתיב "ערות
26 אחותך בת אבך או בת אבך". "ערות בת אשת אבך
27 מולדת אבך אחותך היא" לפה ליה? שמע מניה:
28 לתיבוי משום אחותו ומשום בת אשת אביו. ורבי יוסי
29 ברבי יהודה: אמר קרא "אחותך היא", משום אחותו
30 אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום בת אשת אביו
31 ורבנן, האי "אחותך היא" מאי עבדי ליה? מיבעי
32 ליה לתיבוי על אחותו בת אביו ובת אמו, לומר שאין
33 מוהדיין מן חרין. ורבי יוסי ברבי יהודה: אם כן לכתוב
34 רבמאן "אחותך", "היא" לקמי ליה - משום אחותך
35 אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום בת אשת אביו.
36 ורבנן? אף על גב דכתיב "אחותך" איצטריך למכתב
37 "היא", שלא תאמר: רבמאן מוהדיין מן חרין, וכן
38 תמיא: "דכתב רבמאן לקמי ליה - מילתא

39 דאיתא בקל וחומר מרד וכתב לה קרא - דכתב רבמאן "היא". ורבי יוסי ברבי יהודה: אם
40 כן לכתביה רבמאן "אחותך היא" באיך קרא. ורבי יוסי ברבי יהודה, האי "בת אשת
41 אבך" מאי עבדי ליה? מיבעי ליה: מי שיש לו אישות לאבך בה, ואימא:
42 פרום לאחותו מאנטוסה תהיא לא מצית אפרה, מדרבא, דרבא רמי: כתיב "ערות בת בנה או בת בנה
43 מדיה ובת בנה דידה - שרי", וכתוב "ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בנה". הא כיצד? פאן פאונסין פאן נבשושאן.
44 ואיכא

פרט

יבמות. כיצד - פרק שני דף כג עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזולץ)

רש"י

1 **יב** כי אחובה לפני המקום - דפשיטא בדשביל אחבה ושנאה ובעל על יפקיע המקום
 2 זכות בנה. ומה אמר: תנאם שנאה - היינו רשעים, דהיא שנאה לפני המקום וש
 3 לומר: דמשמע ליה שנאה ושנאה בנשואיה, ואם ברשעה מדרב - בעל גיטויאה נמי ש
 4 לנשואותה.
 5 **ורבי** יוס רביי יחודה דוד בשפחה וחד בנבריה
 6 - אמר תאמר: ולמה לו קרא ר'דאשה
 7 ולחיה, דמבית אשת אבך? קרא פירושה דאין
 8 אישת לאבך בהו דוד לומר: דהוה מוקמנן קרא
 9 בדמסתברא שפי, ואיך קרא ר'דאשה ממשלות
 10 חוץ? קרא שאמרם לאבך וחד, כי הכי מדרבנן
 11 מניה זיבוי כריותה. **ואי** אשמעינן נבריה
 12 משום דלא יסיבא כעצמות - אמר היה לך
 13 צריכותא, דנבריה לא מפרש בהא צריך
 14 ובענינא קאמט טגי. דאי לאו אלא דוד קרא -
 15 מוקמנן בשפחה, משום דאין לה חיים, ואם
 16 תאמר: השתא, דאיבא עינאם בנבריה ואיבא
 17 עינאם בשפחה - למה לו קרא ר'דאשה ולחיה
 18 דמבית אשת אבך? מנענשי תרווייהו, דוד מינייהו
 19 מפקתו ויש לומר: דהוה אינאם כענא דלא שייך
 20 במעשה ערוב. וזה מוקמנן לה בנבריה ואף על ג
 21 דטעמא דנבריה לא הוה אתא משפחה, כיון
 22 דאיבא בשפחה טעם כל דוד לחיה וחד בנבריה.
 23 **קסבר** רבנא בניו עובד בעל כפי ישראל
 24 חולד כשר - כן גירסת הקוגנטרס. וכן
 25 בחוב רבוב פרישם כאן. אבל בקדושין סוטה פרק
 26 "דאומר" (ס.ח.ס) רבוב פרישם בחוב: חולד כשר.
 27 כן גורס ומהו. וכן נראה לרבינו יצחק, וכן
 28 דבר ישראליה שדינן ליה - הוה טפי מנוד
 29 מנאי דהוה שדינן בנר, דאין ממדות לנברי.
 30 וכן גירסת הלעל, דקאמר רבי יוחנן בסוף פרק קמט
 31 (ז.א.) וכולן לפסול. הדר קאמר: כי אמריה
 32 קדיה שדמאל אבך אין בך הבא מן תבטיה,
 33 קרי בך אלא בנה. ואין תושיבן לקדושיה, דכרי
 34 הוה ולא מנוד. והא דאמרין בפרק "יש כבוד"
 35 (בבבא בתרא נא) גבי ליה שבעתבדי הוה נבריה בנה
 36 משום דמנענשי אלעיס - אלא תימא למאן דאמר
 37 אין מוחזקין אין חולד, אלא אפילו למאן דאמר
 38 מוחזקין - לוי פסול איקרי אומר רבינו יצחק
 39 דמאן דאמר אין מוחזקין - היינו מאן דאמר חולד
 40 נטמן, ולא בנר נביר שדינן ליה. ולשון חולד
 41 על שם נבריה שחן מוחזקין, ובקוגנטרס לא פירש
 42 שן, כן **ההוא** בשבעה אמות כתיב - ואף על
 43 שן, כן ד"ל תלעל, דכתיב נמי דתם מנאם פרק קמט
 44 קאמ דמסתב עבדה (ז.א.) בבא אומות עבדי
 45 עבדה וחד, הבא לא מוקמנן ליה דשבע אמות,
 46 אלא משום דכי יסיר משמעט בשבע אמות,
 47 דמסירן טפי. ואי לאו כי יסיר - הוה מוקמנן
 48 ליה נמי בכל אומות עבדי עבדה וחד רלבנן.
 49 ולכרי שמעון דרדיש טעמא דקרא, אי לאו כי
 50 יסיר דרדישן טעמא דקרא שחום חסרה
 51 והוה מוקי ליה דוקא בשבעה אמות דמסירן טפי.
 52 ואם תאמר: ד"ל תחתון בס' דכתיב נמי דתם
 53 מוקמנן דוקא בשבעה אמות, אף על ג דאין

54 שייך שם הסרה. דבגזותן איירי. דיאמר ביהרע"ל (לעקמן ע.א.) וש לומר: דעל כרחי אי אפשר לאוקומי בכל אמות, דמדיאמר רב ענומי ומאובי ציפא ואדומי - מכלל ישראל ערים שר
 55 בישראל, ואם תאמר: והיכי כרת בריה שלמה ע חיים מלך צור, דכתיב: "ויכרתו בריה שניהם" (מלכים א' ה.) והכתיב: "לא תכרות להם בריה ולא תחנמ" (דברים ז) ובכל האומות עבדי
 56 עבדה וחד איירי, מנז"ל ותנאי' לו יוסר: דשנא לא אסר אלא בריה בריה ליש עבדה וחד, דכתיב באיך קרא: "לא תכרות להם ולא ילדוהים בריה" (עמות זכ) וא שנתא מלך
 57 צור ר חתם חיה. ועוד נראה לומר: ולא מיחסר בריה בריה אלא דוקא בשבעה אמות, מרחיבין בני בעונתם (דוהעט ט): "אולי יקביא אתה יושב אויבך ארץ לך בריה", משמע דבשא
 58 האומות - שרי, אף על ג ד"ל תנאי' אבא אומות עבדי עבדה וחד - בריה בריה שאני, דמכא עינא דאיירי דוקא בשבעה אמות, מנז"ל תחיה כל בשעה, ודוקא שבעה
 59 אמות - ויהו מנייהו לדוהים. דכתיב: "שבעה נברים רבים ועונותי וכו' הדתם תחיים" (דברים ז) ומה הכינא אלא לכרות להם בריה שלום אלא לדחומם ברי לבכשו ארץ ישראל.
 60 **מאן** תנא דפלגי דרבי יוסי רביי יחודה רבי שמעון הוה - בסוף פרק "דאומר" (קדושין ס.ח.ס.) איהא דק' סוגיא, ומשני בעין אחרי: דאמר קרא: "כי תחיהו וילדו כל כל הכא דקרינן
 61 ביה כי תחיהו" קרינן ביה "וילדו לו", וכל היבא ללא קרינן ביה כי תחיהו - לא קרינן ביה "וילדו לו", וקאמר בניו בנר הכי: אם בן דאשה ולידה: למה לוי מוקי לה לדרשא
 62 אחריהו, ולא קאמר דוד בשפחה וחד בנבריה וצריכי.

1 **פיר** לחייבי לאוין - אם נאט אבוי ממורת וחולד בת - לאו אחותו דהא, ואימא דלא
 2 תפיס בהו קודשי. **יש אחובה לפני המקום** - צורך היה לו להוכיח שאם זה היה אורב
 3 את זו ושנא את זו אין הכרחה משנתה כבך? פשיטא, שאם זה שנאה - אין המקום
 4 שנאה. שנאה בשפחה - כי תחייב - דאית בה חיה. **ואיפא** - דהאי בת
 5 אשת אבוי פרט לאחותו מזיביה כריותה. דאין
 6 אישת בה לאבך, דהא לא תפיס בהו קודשי.
 7 ודלפנין מאתח אשתו שזיא כבורה. ובתיב בת
 8 "לא תקח" - אין לך בה לקוחין, בפ' "דאומר"
 9 "לחבר" בקדושין (ס.טז.) שפחה אף לה חיים -
 10 אף לה יחס. דכתיב "כי תחיהו" (בראשית כב.)
 11 ונבריה מתיחסת על שם אביה, דכתיב: "ולאן
 12 [במלכים ז' ב.] "והדרמן בן מרדכימן"
 13 (מלכים ז' טו.) שפחה שייבא כעצמות - כל
 14 מניח שאדשה זיבית בה - ועבד חיל בה.
 15 דמנז"ל: "לד' מאשה (תננה) ד.כ.י" יסיר
 16 את בך - מדלא כתיב "כי יסיר" שמע מניה
 17 הכי קאמר: בך לא נתן לנבי בו יסיר בעל בך
 18 את בך שתלד לו בך מנאריה, אבל איבית לא
 19 תחך לבכך לא קמדהו, ולא קרינן ביה כי תפיס
 20 את בך שתלד לך בך מארי. אלמא: את בך
 21 דנבר שילדה לו בך - קרוי בך, ואין בך
 22 הבא מן תבטיה קרוי בך. שמע מניה -
 23 מרחיבין: כי יסיר את בך, ומוקמנן לך בן
 24 שתלד בך לנברי, אלמא: את בך הבא מן
 25 הנברי קרוי נמי בך. כי יסא קשבי רבינא ובי'
 26 חולד כשר - ולקמן פליגי בן ביהרע"ל (ס.ח.א.)
 27 (וילי נראה ודלדו רבינו רביסין, ולא יתן
 28 שנתניה, אלא דציראליהו ש' מ, וישך בה
 29 ממזרות.) בשבעה אמות כתיב - ושרא נבריה
 30 מנזל וילדה מנענשי לריב' שמעון דרדיש יגמא
 31 דקרא - בפרק "המקבל" בבבא מציעא (ס.טז.א.)
 32 אלמנא עתה אין מוחזקין אודה, אבל בשירא
 33 מנענשי בך, אין אנתה חייב לחתוהי על גיבא.
 34 אתה משיאה שם רע כשבטוניה. אלמא דרש
 35 טעמא ד"ל תחולד בן אלמנא משום שם רע
 36 ומניח עשריה וכו' הבלל. ובהא נמי לרדיה
 37 נידא. דאי נמי לא מפרש קרא טעמא - הוה
 38 דרש טעמא דהדתן משום: כי יסיר את בך",
 39 ולא איצטרך קרא לפרשיש טעמא, ואייתר קרא
 40 "כי יסיר" לרבות שאר מטרין. **ואי לרבנן** -
 41 איצטרך קרא לפרשיש טעמא בשבעה אמות
 42 נפיהו, ולמטוטי שאר אמות, דאינן איזוקן
 43 בעבדה וחד כמותן, דכריקטא לן (וחליל יגמא)
 44 נברים שבחין לארץ לא עבדי עבדה וחד הוה.
 45 אלא מנזח אבותיהן ביהדיה, ולא אייתר לה
 46 רביאי, שאר אבותיהן מנזל ודרבותיה אמתין
 47 כבשהדרין (כ.א.א.) גבי "לא ירבה לו נשים ולא
 48 יסור לבביו" דלרש"י הוה "לא יסור" לרביאי,
 49 דבלאו פורשא דקרא הוה דרשינן ביה טעמא.
 50 ולרבנן דלא דרש טעמא דקרא בעלמא. **ואי**
 51 קרא פירש טעמא.

משנה

תוספות

א' למאן דאמר יש ויקה - אומר רבינו יצחק אף על גב דלמאן דאמר יש ויקה ליבא
למנור ליבם אורי חליצה משום דלמי ליבם ברישא. כדמטעמא בפרק "אריבשה"
אריך (בבבא ב.כ.א). גבי כרי יתין, דאמר: ארווח איתו יצו יודע מי שנאן, כדמטעמא בפרק למנור
ולחילוף דור וליבם דר, כיון דכל ארווח נאסרה שעת ארווח - אסורה עלמינה. אלא פארו ארושה

התם כי למאן דאמר יש ויקה - יש ויקה. ואי למאן
דאמר אסור לבלול מצות ובמין - אסור לבלול מצות
ובמין. הקא - כל חד וחד, ואומר דידיה קא מתרמיא
ליה. "קרמו וקנסו אין מוציאין בו". תני שילאי:
ואפילו שניהם פהנים. מאי מעמא? בתלוצה דרננן
היא, וספק תלוצה - לא גזרו בהו רננן. ותלוצה דרננן
היא? והתניא: "גרדשה", אין לי אלא גרדשה, תלוצה
אעין? תלמוד לומר "ואשה" מדרננן הוא, וליבם
מעמא קעלמא הוא. משנה מצוה פגדול לקיבא
ואם קרם תקנון - וזהו. וזהו רננן. ותני
הבכור - מיכן שמצוה פגדול לקיבא, "אשר תלד" -
פרט לאילנות שאין יולדת, "קיום על שם אחיו" -
לנחלה. אתה אומר לנחלה, או אינו אלא לשם יוסף
קרוין אותו יוסף, ויהנן - קרוין אותו ויהנן? ואמר
באין: "קיום על שם אחיו", ונאמר לתלן? על שם
אחיהם קראו בנחלתם", מה "שם" האומר לתלן -
נחלה? אף "שם" האומר באין - לנחלה. ולא אף על
פירט לקיים, ששמו נמאוי. אמר רבא: אף על
גב דבכל התורה כולה אין מקרא יוצא מדי פשוטו,
הקא אתאי גזרה שות אפיקתיה מפשטיה לממרי. ואי
לאו גזרה שות הוה אמינא "שם" שם נמשא? למאן
מקוריה דרמנא, ליבם - "קיום על שם אחיו" מיבעי
ליה! אי לבי דינא - "קיום על שם אחי אביו" מיבעי
ליה! ודלמא הכי קאמר להו דרמנא לבית דין: אמרו
ליבם ליבם, "קיום על שם אחיו". אלא, אתאי גזרה
שהו אפיקתיה לממרי. השתא דאמרת דאמר גזרה
תרבי, אפוא - בכור - ליבם, פשוט - לא ליבם. איב,
אשת אחיו שלא היה בעולם דמוציא דרמנא - למה
לי? פירי רב אחא: ואימא למעוטי בוגרא דאמאי!
ההוא לא מצית אפרת, דיבום בגזרה תלה דרמנא,
ונחלה מן הקא ולא מן האם. ואימא: כי איכא בכור
ותקיים מצות יבום, כי ליבא בכור לא התקיים מצות
יבום! אמר רבא: "וצאת אהר מהם", מי לא עסקינן
במצות בכור, ואמר דרמנא ליבום קנון. ואימא דרמנא
היא, ואמר דרמנא ליבום בכור! לא מעט רמנא אשת אחיו שלא היה בעולם. ואימא:
כי ליבא בכור - קרם קנון וזהו, ואי איכא בכור - קרם קנון לא וזה! אמר רבא: "פי שבו
אחים יהיו" - הוקשה ישיבת אחים זה לזה. ואימא: כי איכא בכור - ליהדר אגדול, כי
ליבא בכור - אין חזרוין אצל גדולו! אלקמה תני אפי' קששא: מצוה פגדול לקיבם. לא רצה
הולכים אצל אחיו הקטן, לא רצה - חזרוין אצל גדולו בכבור, מה בכור - בכורוין נרמא
לו, אף גדול - גדולוין נרמא לו. ואימא: כי מיביבם בכור - לישקול נחלה, כי מיביבם פשוט
לא לישקול נחלה! אמר רבא: "קיום על שם אחיו" - והרי קם. ואלא בכור דקרויה דרמנא
למאי

ואי למאן דאמר - טעמא משום דאסור לבלול מצות ובמין, ואי מיביב הוא ארווח - דלמא
מית איך קודם יביבם. ותנא אשתא משום ארווח אשתא. ומנא מצינו יבום נטלה על
ידיו מיבום מולדתי הרי נאסרה משום ארווח, וכיון נאסרה שעת ארווח אי נמי הלך דר
לדורא ואולא האי השתה - עמדת היא באיסור אשתא שח שלא נראית ליבום מתולת.

אבל ביה, זו עמדת משום ארווח וקשה -
לא יבמה דיתה, וכי פקע אימור ארווח וקשה
בתלוצה ארווח הרי זו מותרת וצמדת. ולא
אשת אח דהוא הלכך, מטפיא לא מתקנין לה.
אימור כל חד וחד דידה איתרמיא ליה. ואפילו
שניהם פהנים - וזה מנייהו דאי תלוצה נסוי.
היא ארוסת הנכרי תלוצה היא מאחד משני
ארווח. תלוצה קרמו שנים תלוצה. תלוצה -
דאסורה לבית. דרננן חוץ - והבא. וכלת דר
אניה אלא ספק, דשמא דה ייבם את יבמותו
מגורה - לא גזרו בהו לאפקה ספק. גרושה
- "מיאשתא לא ויקה". מבאן פשטנא גרושה -
הכי דרשי: זילקתה לך לאשה יבמה. ויהי
הבכור - המביים יהיה הבכור. אשר תלד -
ואתה יבמה תהא ארויה לילד, פרט לאילנות.
קיום - היבם על שם ארווח לנחלה, ולא
תילקו ארווח עמו. איה אומר לנחלה - היא
"קיום" ביבם משעתה. אם אינו - אלא בכור
שולד על משעתה. שאם היה שם המת יבם
קרוין לה יסי. אין מקרא יוצא מדי פשוטו -
ואף על גב דרמנא היה לרשא - מדי פשוטו
מיהו לא נפק לממרי. ואפיקתיה לממרי -
צריך לקרות לבנו בכור ארווח המת, והכי גמר לה
מריבה. ופרקינן: ואי לאו ניהו שות הוה אמינא
על שם פשוט - בתמייה. ליבם - קאמר דרמנא בן.
ותלד קיון על שם אחיו, מביעי ליה. ואי
לבי דין - מי עמד דרמנא מצות קרייה שם הבן.
קיום על שם אביו סיביל ליה - אלא דרוא
ביבם גופיה משעתה קרא. לבית דין קאמר
דרמנא, שיקום היבם על שם ארווח המת לנחלה.
אשר לו יבם - שיקום בנו על שם ארווח. רכל
מצות יבום קא מתע קרא לבית דין. וקאמר רכל
להודיר יבמה לבא עליה, והבן אשר תלד לו
יקימנו על שם אחיו. אימא בכור - דקא קאמר
קרא. אבל פשוט - לא ליבם גמור. כי איכא
בכור בן ליבא בכור. אם בן - דפשוט לאו ר
יבם הוא. למאי ליבם היבם ארווח אשת ארווח
שלא היה בעולם? ויתעלף ליבם מן שות בכור
הוא זה שנולד לארווח מיתת ארווח. ואימא -
דרמנא שעת ארווח שלא היה בעולם. כגון
שהיה זה שנולד בכור לאמו וארווח נאסרה, ולחכי
אצטריך למעוטי. תלמוד תלה דרמנא -
ומימלא בכור גודלס פו שנים הוא מטעמא, אבל
בכור לאם - לא ומתעמיה - שם מיתתיה
בכור קראו ולא קראו אלא גדול האמאי
ואימא כי איכא בכור בו - כלומר, דלמא
יעלם בכור וקא. והכי קאמר דרמנא: אי
איכא בכור קמן - התקיים מצות יבום א
בכבור או בפשוט, ונפקא מן מרמימט אשת
ארווח שלא היה בעולם. וכי יבמה - לא
התקיים. ופורה לגמרי מן הפשוט. ומת אהר
שם - משמע שלא היה שם אלא שנים ומת
ארווח מן. פי לא עסקינן - כלומר, מי לא
משמענו נמי מקרא דמת בכור. וקאמר דרמנא

ליבם פשוט. ואימא - על כרחי קראו ודקו ומתקנין בגון דמית פשוט. וקאמר דרמנא ליבם בכור. דהא תביב יהיה הבכור. וא מיבעי דרמנא וכו' - דהבא גבי תרי אחים תביב
מיעט אשת ארווח שלא היה בעולם. אלאמא דמית גדול משמעו. וזה ליבא בכור קטן. אימא כי ליבא בכור קדם הקטן וכו' - דהא לא רכי וליבם פשוט אלא מיתת ארווח הבכור,
ומיעט דאשת ארווח שלא היה בעולם. ומשמע דמת בכור ואמר דרמנא ליבם פשוט, אבל איכא בכור - לא ליבם פשוט. וקושטא בו - שוין ליבם. ליהדר אמרול - אין לאט ע
שאר ארווח - חזרו עליו לבכור, דמנחה עליה רמיה עלה. ואל רמיה מנחה אמרול שפי פשטא ארווח. וחולקין בין ליבא בכור - משמע קטן וחזמנו
גדול משאר ארווח. אלאמא מהדרין אגדול, גדול קדם. ומדקמתי חזרוין אצל גדול ליבא לאותובי, דאיכא למימיה מאי גדול - בכור. דאי לא מצו לשנייה הכי, אדמותיכ מרתני אביי
לכותי ממתניתין דקעני בפרק "החולץ" נמי: לא רצה חזרוין אצל גדול. לא לישקול נחלה - דהא "בכור" תביב.

תוספות

למאי

1 הלכתא לרביעיתא – אמר רבינו יצחק: דרוז מני למיטר לחשיבותא, שאין
2 ידעוהו חזרת ביובל.

גירות

3 מיהא דהיא – ומשמע על גבם הוא, אבל אחר – שרי לבטל לכתחלה.

הלכה

4 כדברי האומר כלים גרים הם – הך גירי אריות לא דמי ולא

5 דאיכא מאן דאמר כותים גירי אריות

6 הן, ודחתו וזו עבריהם אלהיהם, כרובים בספר

7 מלכים, ולמאן דאמר גירי אמת הן – קסבר דשוב

8 תגירוהו לגמרי.

9 אי הכי לכתחלה נמי – אי אמרת בשלמא

10 דאינה גירות גמורה – ניהא רדלכתחלה לא

11 יבטול, משום דספק גירות דהא, דשמן נתגירה

12 לשם איש, ויערב און דוציא, דאין להחמיני

13 משום חששא זו.

14 דרב אמר רבינו יצחק: דאין מנין עקשות פה בר

15 אמר רבינו יצחק: דבנטען על

16 הפגיה אין להחמיני מבלטום משום לוח פסחים.

17 דאדרבה מצוה לכתובת, דבאטסה כותבי זלו

18 תהיה לאשה (דברים כב).

19 לא בימי דזו ולא בימי שלמה – מאותי הגירי

20 וכת פריעה דבמי שלחן לא קשה, דעדי

21 הוא טעמא – אלא משום שלחן לא קשה, דעדי

22 לא ירכיב, אבל קשה, דאמרין ב'הירע' (יבמות

23 עטא) גבי משה דבנטעום דבמי דוד נחוסים

24 גרים על ישראל קון אלוהן ויש להם דבנטעמן

25 נתגירו, דבאטבתו גבי מרדכי ואסתר: דרביס

26 מעמי הארץ מתידיחין, ויש פסחים שכתב בהן

27 לא קבלו רבי דא בימי דזו ולא בימי שלמה, אלא

28 שנעשו גרים גרורים, והדא דפרק שני דשבת

29 (לא), אלא דהוא דאין לקמה דחלל ואמר: גירי

30 על ענת לעשות כון גרול – בטוח היה הך

31 דסופו לעשות לשם שמים, והוא היכי ד'רחבתה

32 (מנחות דמא) דאיתא לקמה דרבי: גירי על

33 גנתא מנא דאיתא לאתרוי ליהמי.

34 אמר רבי הוואיל ומכור דהבר רצא – אמר

35 רבינו רב: דהוא מן הרובל אם נשאת

36 לו, דרב הסוגיא איירי בנטען, דאין לומר תנא

37 מן הבעל – דאלו תאשה נאסרת על תנא, אלא

38 על ידי בניו וסתידי, וא שיראו דרין מנאפין

39 ועוד: דלגבי בניו קלא רבתי נשאת, דאמר

40 ב'דאשה רובה' (בבבא קמא) לקלא רבתי

41 נשואין לא חישיבין, ורוק למעלה בגג הבילה

42 לא עריף מלקלא רלא פסיק, דאלו בסמור אחר

43 דלרבי מפקטין אפילו כולא דפסיק מבין הך

44 ברייתא, אלא דהיא תנא מן הרובל אם נשאת

45 דרוק למעלה וזו הבילה וזו קלא דקמי נשואו

46 רובלו, וכן עריף רבני גמולו, וכן נראה לרבינו

47 יצחק, דמתוך ההלכה משמע דאין מרציא על

48 ידי קל מבעלה, דקאמה ובית דין עריפה הוא

49 דמפקי, משמע דאין פשוט הוא דתבעל על

50 מפקטין אלא בעריס, אף על גב דמנטען קמי

51 בברייתא דמפקי כקול, ואף דקמי הוצאת הדי

52 רב נחמן דבסמור הוציא חנו, ומשמע על ידי

53 בעלה – אפילו הכי מבעלה לא דבנטען, אף

54 ידי קול באין בניס מן הראשון, והא דאיתמר

1 אלא למאי הלכתא קרייה בבזר – ליתבזר גרולו. בבזר אינו נוטל – חלק בבזרה בגמלה

2 הראייה לבא להם אחר מיתת אביהן, אלא במה שמוחקו ביד אביהן ביום מותו, דרבינ

3 יבבל אשר ימצא לו (דברים כא) אף יבב ביום נבבסי אביו – חלקו וחלק אחוז

4 שמת – אינו נוטל בראוי כבמחוק, משנה

5 דברי לעז. לא ישאנה – משום לעז, שלא

6 יאירנה, אמר הוה חלק ראשון, ונטען על אשת

7 איש והוציאה – בית דין מתחת הבעלה בשביל

8 זה שאמר, עליו, הלכה זה גמולו, ויציא –

9 דמראיתיה אסורה נמי לבעול, דדרשין

10 'ונטמאה' ונטמאה (מבדור ח) שני פעמים,

11 אחד לבעול ואחד לבעול, במסכת סוטה (כזב),

12 דלא לבעול ואחד לבעול, במסכת סוטה (כזב),

13 שישאנה, וזו עברי שלמה – בעלי שררה היו.

14 גירי אריות – כגון כותים, דרבינ בספר מלכים

15 (ב' כ) 'ישלח' ה' בתים את האריות' ותגירוהו,

16 דרבינ דהים גמולו שפורח, וזו חליפות –

17 בעל חלומות אמר להם להגדירי, מרדכי ואסתר

18 – 'ורביס מעמי הארץ תגדירי' (אסתר ח).

19 בזמן הזה סלקא דעתך – כל דהני מקמי דהני.

20 גרים נעורף, כגון נבחרואין וכוונא ער. בכופין הוא

21 – שלא יעשה חממה שררה, ואי הכי – דגירות

22 מעלייתא היא, לכתחלה נמי – יבטול, ואמאי

23 נתי לא יבטול? דאמר רב אמי – טעמא

24 דמתניתין משום דרבינ יסד מנין עקשות פה

25 ולוח שפתיס דרוק מנין, דאיתא לאחוזין

26 לקלא קמא, הן גיר – דבא דלתתיה, ויהי אפס

27 מאותי – בעוד שאני גוי עמכם ותגירי, דהיי

28 בזמן הזה, כי מי אתך עריך יפול – מי גיר אתך

29 בעניןך באשה אמרת, עריך יפול – לעולם

30 הבא, יפול – עות, כמו 'על פי כל אחוז נפל'

31 (בראשית כח) 'יפול מצורך אלף' (תהלים צא).

32 ובעיני – הא דתנן ויצא זה החושד שבנסה –

33 שכתב רב אמרה דרמיא – חיובתא, ונתגריה

34 ופסיק רבי אחיז – ראובן נטען על רינת אשת

35 שנתה נמי, לאח שמקרתה – בדיס, כי גים

36 אבסא ראובן מעתה – לא ויציא, אי דאיכא

37 עדים – במנת קמא – ורי נאסרת ועלמית

38 עליו, הוא היין דאפילו דלא אפסיק אחר לקלא

39 ונסכה ראובן מגיריש שמען על תנא, ואלו

40 הוואיל וליכא עדים, והא דנקט מתחת ידי אחיז

41 – היא גופה איצטרך לאשמעינן רבותא,

42 לכתחלה לא יבטול, כרובים אם נבס – אין

43 לכתחלה – לא, כמא דרביס אמוריס – דאם

44 נבס ונטעין ויצא – בסאקן לא בניס מן הראשון,

45 אבל יש לה בניס – מן החוקין לקלא קמא,

46 ועברין וביש לכו ממוריס, וקא באו אבי – אלמא אין

47 להניח בניס – כלא עדים נמי מפקטין, דב סוקין

48 לפתיתין ביש לה בניס – וחמוש הכי אמר רב

49 ובעיני, ונת דין עריס אמוריס – מבעל

50 ראשון, דאין אשה נאסרת לבעלה משום קול,

51 ואתא רב למישר, וקא מתניתין משום כרבי יציא,

52 ונטען, והואיל ואיכא עריס אמר רב עריס,

53 הוואיל ויש לה בניס – לא, ואי בעית אימא –

54 אחד לבעול ואחד לבעול, במסכת סוטה (כזב),

55 דלא לבעול ואחד לבעול, במסכת סוטה (כזב),

56 שישאנה, וזו עברי שלמה – בעלי שררה היו.

57 גירי אריות – כגון כותים, דרבינ בספר מלכים

58 (ב' כ) 'ישלח' ה' בתים את האריות' ותגירוהו,

59 דרבינ דהים גמולו שפורח, וזו חליפות –

60 בעל חלומות אמר להם להגדירי, מרדכי ואסתר

61 – 'ורביס מעמי הארץ תגדירי' (אסתר ח).

62 בזמן הזה סלקא דעתך – כל דהני מקמי דהני.

63 גרים נעורף, כגון נבחרואין וכוונא ער. בכופין הוא

64 – שלא יעשה חממה שררה, ואי הכי – דגירות

65 מעלייתא היא, לכתחלה נמי – יבטול, ואמאי

66 נתי לא יבטול? דאמר רב אמי – טעמא

67 דמתניתין משום דרבינ יסד מנין עקשות פה

68 ולוח שפתיס דרוק מנין, דאיתא לאחוזין

69 לקלא קמא, הן גיר – דבא דלתתיה, ויהי אפס

70 מאותי – בעוד שאני גוי עמכם ותגירי, דהיי

71 בזמן הזה, כי מי אתך עריך יפול – מי גיר אתך

72 בעניןך באשה אמרת, עריך יפול – לעולם

73 הבא, יפול – עות, כמו 'על פי כל אחוז נפל'

74 (בראשית כח) 'יפול מצורך אלף' (תהלים צא).

75 ובעיני – הא דתנן ויצא זה החושד שבנסה –

76 שכתב רב אמרה דרמיא – חיובתא, ונתגריה

77 ופסיק רבי אחיז – ראובן נטען על רינת אשת

78 שנתה נמי, לאח שמקרתה – בדיס, כי גים

79 אבסא ראובן מעתה – לא ויציא, אי דאיכא

80 עדים – במנת קמא – ורי נאסרת ועלמית

81 עליו, הוא היין דאפילו דלא אפסיק אחר לקלא

82 ונסכה ראובן מגיריש שמען על תנא, ואלו

83 הוואיל וליכא עדים, והא דנקט מתחת ידי אחיז

84 – היא גופה איצטרך לאשמעינן רבותא,

85 לכתחלה לא יבטול, כרובים אם נבס – אין

86 לכתחלה – לא, כמא דרביס אמוריס – דאם

87 נבס ונטעין ויצא – בסאקן לא בניס מן הראשון,

88 אבל יש לה בניס – מן החוקין לקלא קמא,

89 ועברין וביש לכו ממוריס, וקא באו אבי – אלמא אין

90 להניח בניס – כלא עדים נמי מפקטין, דב סוקין

91 לפתיתין ביש לה בניס – וחמוש הכי אמר רב

92 ובעיני, ונת דין עריס אמוריס – מבעל

93 ראשון, דאין אשה נאסרת לבעלה משום קול,

94 ואתא רב למישר, וקא מתניתין משום כרבי יציא,

95 ונטען, והואיל ואיכא עריס אמר רב עריס,

96 הוואיל ויש לה בניס – לא, ואי בעית אימא –

97 לכתחלה לא יבטול, כרובים אם נבס – אין

98 לכתחלה – לא, כמא דרביס אמוריס – דאם

99 נבס ונטעין ויצא – בסאקן לא בניס מן הראשון,

100 אבל יש לה בניס – מן החוקין לקלא קמא,

101 ועברין וביש לכו ממוריס, וקא באו אבי – אלמא אין

102 להניח בניס – כלא עדים נמי מפקטין, דב סוקין

103 לפתיתין ביש לה בניס – וחמוש הכי אמר רב

104 ובעיני, ונת דין עריס אמוריס – מבעל

105 ראשון, דאין אשה נאסרת לבעלה משום קול,

106 ואתא רב למישר, וקא מתניתין משום כרבי יציא,

107 ונטען, והואיל ואיכא עריס אמר רב עריס,

108 הוואיל ויש לה בניס – לא, ואי בעית אימא –

109 לכתחלה לא יבטול, כרובים אם נבס – אין

110 לכתחלה – לא, כמא דרביס אמוריס – דאם

111 נבס ונטעין ויצא – בסאקן לא בניס מן הראשון,

112 אבל יש לה בניס – מן החוקין לקלא קמא,

113 ועברין וביש לכו ממוריס, וקא באו אבי – אלמא אין

114 להניח בניס – כלא עדים נמי מפקטין, דב סוקין

115 לפתיתין ביש לה בניס – וחמוש הכי אמר רב

116 ובעיני, ונת דין עריס אמוריס – מבעל

117 ראשון, דאין אשה נאסרת לבעלה משום קול,

118 ואתא רב למישר, וקא מתניתין משום כרבי יציא,

119 ונטען, והואיל ואיכא עריס אמר רב עריס,

120 הוואיל ויש לה בניס – לא, ואי בעית אימא –

121 לכתחלה לא יבטול, כרובים אם נבס – אין

122 לכתחלה – לא, כמא דרביס אמוריס – דאם

123 נבס ונטעין ויצא – בסאקן לא בניס מן הראשון,

124 אבל יש לה בניס – מן החוקין לקלא קמא,

125 ועברין וביש לכו ממוריס, וקא באו אבי – אלמא אין

126 להניח בניס – כלא עדים נמי מפקטין, דב סוקין

127 לפתיתין ביש לה בניס – וחמוש הכי אמר רב

128 ובעיני, ונת דין עריס אמוריס – מבעל

129 ראשון, דאין אשה נאסרת לבעלה משום קול,

130 ואתא רב למישר, וקא מתניתין משום כרבי יציא,

131 ונטען, והואיל ואיכא עריס אמר רב עריס,

132 הוואיל ויש לה בניס – לא, ואי בעית אימא –

133 לכתחלה לא יבטול, כרובים אם נבס – אין

134 לכתחלה – לא, כמא דרביס אמוריס – דאם

135 נבס ונטעין ויצא – בסאקן לא בניס מן הראשון,

136 אבל יש לה בניס – מן החוקין לקלא קמא,

137 ועברין וביש לכו ממוריס, וקא באו אבי – אלמא אין

138 להניח בניס – כלא עדים נמי מפקטין, דב סוקין

139 לפתיתין ביש לה בניס – וחמוש הכי אמר רב

140 ובעיני, ונת דין עריס אמוריס – מבעל

141 ראשון, דאין אשה נאסרת לבעלה משום קול,

142 ואתא רב למישר, וקא מתניתין משום כרבי יציא,

143 ונטען, והואיל ואיכא עריס אמר רב עריס,

144 הוואיל ויש לה בניס – לא, ואי בעית אימא –

145 לכתחלה לא יבטול, כרובים אם נבס – אין

146 לכתחלה – לא, כמא דרביס אמוריס – דאם

147 נבס ונטעין ויצא – בסאקן לא בניס מן הראשון,

148 אבל יש לה בניס – מן החוקין לקלא קמא,

149 ועברין וביש לכו ממוריס, וקא באו אבי – אלמא אין

150 להניח בניס – כלא עדים נמי מפקטין, דב סוקין

151 לפתיתין ביש לה בניס – וחמוש הכי אמר רב

152 ובעיני, ונת דין עריס אמוריס – מבעל

153 ראשון, דאין אשה נאסרת לבעלה משום קול,

154 ואתא רב למישר, וקא מתניתין משום כרבי יציא,

155 ונטען, והואיל ואיכא עריס אמר רב עריס,

156 הוואיל ויש לה בניס – לא, ואי בעית אימא –

157 לכתחלה לא יבטול, כרובים אם נבס – אין

158 לכתחלה – לא, כמא דרביס אמוריס – דאם

159 נבס ונטעין ויצא – בסאקן לא בניס מן הראשון,

160 אבל יש לה בניס – מן החוקין לקלא קמא,

161 ועברין וביש לכו ממוריס, וקא באו אבי – אלמא אין

יבמות. כיצד - פרק שני דף כה עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"
רש"י
תוספת

1 **מגילים הפוכים** - פירן לנטע, ואי של נביר הם, והפכו ביה שלא יכיר הרוואת. מקום
 2 **מגילים הפוכים** - ניבר מקום הפיתון בעפר שחתת המטה, לשון מור. ולפי אחר: מקום
 3 **מגילים מצא נפרו**, שבא ומצא את מגילתה במקום שהוא רגיל להת שלו - וראי נביר
 4 בא לבאן, ושם מגילתה היתה שכלה ושלה במקום בעל. וראשון עיקר, דאם כן הפרך
 5 מיבע ליה. והלכתא בנותיה רבים - ואמר: אין
 6 מחזיקין קלא אלא בערים. דפסיק - שיצא שקל
 7 אחר, לומר: שקל הוא הלעו. דמי פרא -
 8 חטורי, חטורי, לישאנא חריתאי - דמי - ולא דע
 9 דאי, אלא אמר ברדמי. לומר שמו. משום נדי
 10 לא יחיד - ותעמא מפרש בתם ב'השוכל גט'
 11 שאם אתה אומר יחיד, שמא תלך זו אצל חבם
 12 לאחר שניטה, ויחיד לה נרדה. ויאמר המרשש
 13 אילו הייתי יודע שקל היתה לרד שגרדה, אם
 14 היו גתונים ול מאה מנין לא הייתי מרשש.
 15 שהיתה חביבה עלי ביותר, ומצא זה מבטל גיטו
 16 לומר ועיקר, ובהני מן השני ממרשים. לפיכך
 17 אפשר לו מתחלה דמי יודע שהצומצא את
 18 אשתו משום נדי שגרדה - לא יחיד עולמית,
 19 ואם היא חביבה עליו - צא ודקא היחי
 20 לגרדה. ואי מרש לא מהשתא - וראי שבא
 21 היא עליו, ותו לא מצי עקי (לחל גיטה גרדה)
 22 שקי. ויפושם שם עי - שיצא עליה לא יחיד,
 23 כדפרישית עמא: שמא נתנשאל אחר, וארזי קול
 24 על הלעו דרדקין שקיך היה, ויתחורר המגניב
 25 ויאמר: אילו הייתי יודע שקל הוא כן, כנס מהו
 26 שיצאי - אם החזירה, מהו שבכופי דרדקאי?
 27 תניא רבנן ב' - ודחת נמי מפקיעה מלטה
 28 רבין דרדקאי משום שם רע - גילה דעתו
 29 שהקל אמת והסאה לו, כי הכי דרדקאית לה
 30 אלא משום שהחזיק זה הקול שכנסתה. התי
 31 הוציאת - בית דין, ש'בא עדי טומאה אחרת
 32 לבעול מן התורה. הכא הוציאת - דהאי רלא
 33 יחיד - רבנן הוא. ויבה בר נתמן מתניתין נמי
 34 הוציאת עי, בלא עדים. הלכך אלא אסורה
 35 לבעול אלא משום לוח שפתים מדרבנן, ואפילו
 36 הכי תקני: וציאי, ואכתי פי דמי כהיל -
 37 החזירה וציאי אורי בה מנתה הוא. התי בעלי -
 38 כנס, ודבר מנתה הוא. אמר ליה שפיר דמי
 39 להדי - דהבא ובעול מדרבנן הוא. ולא היה
 40 התי - אלא שכנסה ובעל - אלומו אלמה
 41 לקול דראשון, שאמרת היה הלעו. אבל הכא
 42 שהחזירה בעל - בטולו בעליה לקלא,
 43 דאמרינן: מהדחוריה - קים ליה בקלא, חוד
 44 ובזכר בקול ראשון של שם רע, ומצא אשתי.
 45 **משנה** הנביא נט מפריתת הים - צריך
 46 שיאמר: לפי נכתב ובפני נחתם. ויעמא מפרש
 47 בניין (א.א. כל שאין קמיה שפתים, נט. א.א. שיש
 48 את אשתו - והוא ואגרייה סמוכין, תם
 49 היחי והיעונו לא ישא אשתו - והוא העל
 50 עושה דוחה נשוא - איכא לוח שפתים; נט.
 51 עיניו נתן בה והיעיד שקי. אבל לאחר - תנשא
 52 דאשה נשואת שם אחר, רבי יוחנן אומר
 53 היתניו לא נשואת אשתו - אפילו ליתא דרע
 54 לפי שהוא משים עצמו רשע. והוא הלעו אמרה
 55 יאל תהיה רשע עדי. היעונו נשואת אשתו -
 56 לאחר, ובנשואת שם טעמא. **גמרא** אבל
 57 שאין ישראל - ובגמרא נט מאריך שוראל אין
 58 צריך לומר: בפני נכתב ובפני נחתם, והא תם
 59 ולא עוליה סמוכין - רכי אמר תם בעל, והא
 60 אשת, משום דהיא עיקרא, עדי שדירות שמת דאי, ואחר כך נשואת. תם כן נט לפיתא - בגמרא (א.א. וכן ביבמות ק"ז.) תנן: אף נתיש שאין נשואת לומר תם בעלה, כגון
 61 זמורה ויבמתה ורצחה וכת בעלה, נאמנות להביא גיטה, ואף על פי שפריכות לומר: בפני נכתב ובפני נחתם, ומה בין גט לנישוא - אלא שהכתוב מוכיח, ולאו עלה סמוכין כל כך.
 62 פלוני רבעני לאונסי: בו לחורט - את הדובע.

1 טעמי דאיתאנא שריא, דאם איתא דעבד אסורא - אירסונו דהו מירכס, ואם איתא דעבד
 2 אסורא - ניהא ליה לרכלו. טראה לרבינו רזחא דהתם באומרת טמאה אני, בין מתניתין
 3 דהתם דעלה קאי, ואפילו הכי שריא מנתנו טעמי. ודא באומרת טמאה אני, שריא בלא
 4 תדנו טעמי דהתם. ואין למונהו: אמאי שריא כיון שאומרת טמאה אני, ושויה לה לפשה תריבא
 5 דאסוראו דלפי שראו בזמנים שנתקלפו העשים
 6 ליתן עירערה באחיה, רחוב האומרות כן משקרות,
 7 כולך נראה להם לחזיקן. **הא** בלא פסיק -
 8 ונמיה, ולא גופיה אית ליה לא שנת קלא פסיק
 9 ולא שנת קלא דלא פסיק.
 10 **ואבתו** - ממי - בספרים ישנים לא גרסי
 11 ליה, אלא גרסי: ובהב בר נתמן
 12 הוציאה תני. הבא בעל והבא בעל, הבא אמר
 13 רבנן ועד ליה דהו שניגוא הוא. הכי
 14 פירושה: ובהב בר נתמן הוציאה תני, וכוון דהני
 15 הוציאה, הבא בעל והבא בעל הוציאה ולא
 16 בית דין, ואפילו הכי קתני במתניתין וזאם כנס -
 17 יציאי, ולא דחי דדתם בניין (מהם) נמי אם
 18 כנס מוציא, ויפה מפישי רבה בר רב נחמן, ומסיק
 19 לחזיק אית כוון קסם בקלא דליתיה, ומה אסור
 20 ויחזיק אית משום שסבורים העולם אסורה
 21 לו משום שם רע, דהא סביר דקסם ביה קלא
 22 דליתיה, אלא משום לקולא או משום פריעות,
 23 כדאמרין בניין, קושאיו לרבינו זכאי: ודיקא
 24 וכל מהמה אתה רבה בר רב נתמן וכו' - ואל
 25 היה יודע טעם זה, וכדאיהו מפרש לדברו טעמי
 26 בהשדלה (גיטין מ"א) כפירייתא דמי לומר: רלא
 27 שנשע ליה, אי נמי, ואמר רבתי יצחק, דרבה בר
 28 רב נתמן יודע טעמי דלקולו ופריעות, אבל סביר
 29 דכנס יציאי מפני שהתעלם אין יודעים תשעם
 30 דלקלא ופריעות, אלא סבורים שמתנת שם רע
 31 אסורה לו כיון שגירשה על ידי כו, ולכך, אי כנס
 32 יציאי משום נגה, במתניתין דהבא, ומסיק
 33 ולא היא, שישעו העולם כו, ביה שי חלוק גדול
 34 בין מתניתין דהבא למתניתין דהתם - דהבא
 35 אלימה לקלא בר, **הבא** איכא תבא דתנן מה
 36 נט, ואף על גב דלאביי כיוון פרק שי
 37 גיטין (ב"ב) אפירי דך משנתה בתוך לתרנן - מכל
 38 מקום דייק שפיר מנייה דיש לסמוך על הכתב.
 39 **מת** דתניו דרעונו - כיון ואפילו שנת לא
 40 ישא את אשתו ולא היחי לקלא
 41 דרעונו, ואפילו בהרצוהו לאורי נשוא, ולא
 42 תני ליה אלא משום דרבי יודיהה מפליג בין
 43 דרעונו לדרעונו.

מגילים הפוכים תחת המטה, אמר רבי: הואיל
ומבוזער הדבר - תצא. מגילים הפוכים? ליהוי דמאן
נינהו! אלא: מקום מגילים הפוכים (תחת המטה,
אמר רבי: הואיל ומבוזער הדבר - תצא) והלכתא
בנותיה דרב, והלכתא בנותיה דרבי. קשאי הלכתא
ואלכתא? לא קשאי: הא - בקלא דפסיק, הא - בקלא
דלא פסיק. קלא דלא פסיק וליכא עדים - רבי,
קלא דפסיק ואיכא עדים - רבי. וקלא דלא פסיק
עדי קמה? אמר אבי, אמרה לי אם: דומי דמתא
וומא ופלגא, ולא אמרין אלא דלא פסק ביני וביני,
אבל פסק ביני וביני - הא פסק, ולא אמרין אלא דלא
פסק מהמת ויאה, אבל פסק מהמת ואיכא, מהמת
ויאה הוא, ואלי אמרין אלא וליכא עדים, אבל קשאי
אויבים - ואויבים הוא דאפקו ליה קלא. תנן התם:
המוציא את אשתו משום שם רע - לא יחזיר. משום
גדר - לא יחזיר. שלח ליה רבה בר הונא לקבה בר
רב נחמן: ולימרו רבינו, קנס מהו שיצוי? אמר ליה,
תנינא: תנינא על אשת איש והוציאה מתחת ידו,
אף על פי שפנס יציאי. אמר ליה: מי דמי? התם -
הוציאה! והכא "הוציאה"! ורבה בר רב נחמן -
מתניתין נמי "הוציאה" תנן, ואכתי מי דמי? הכא -
בעל, התם - בוועל! אמר ליה: שפיר דמי אנדרי:
הכא אמור רבנן ולא יכנס, ואם קנס יציאי - הכי נמי
אמור רבנן לא יחזיר, ואם קנס - יציאי. ולא היה התם
- אלוניו אלימה לקלא, הכא אמרין קם ביה בקלא
וליתיה. משנה הכימא גט ממזרות הים ואמר "כפני
נכתב וכפני נחתם" - לא ישא את אשתו, "מת",
"הרתו", "הרנהו" - לא ישא את אשתו, רבי הודה
אמר "הרתו" - לא תנשא אתא, "הרנהו" -
תנשא אשתו. גמרא מעמא דממזרות הים - דעליה
קסקמינן, אבל מארץ ישראל, דלאו עליה קסקמינן,
ישא את אשתו, והא מת, דלאו עליה קסקמינן,
דאמר מר: אשה ידוקא ומינסבא, וקתני: לא ישא
את אשתו! התם ליכא קתבא, הכא - איכא קתבא.
תנן: מה בין גט למיתה - שהכתב מוכיח, "מת",
"הרתו", "הרנהו" - לא ישא את אשתו. הוא יהו
דלא ישא את אשתו, היא ילשה - תנשא, והאמר
רב יבא: "פלוני רבעני לאונסי" - הוא ואחיה מוצרין
לחרגו, "הרצו" - אפילו ליתא דרע, והתורה אמרה: אל
תשחך ירך עם רשע להיות עד הקום". וכי תימא שאני
עדות אשה דאקילו בה רבנן - והאמר רב משה:
 גלן

50 דלא עוליה סמוכין - רכי אמר תם בעל, והא תם
 60 אשת, משום דהיא עיקרא, עדי שדירות שמת דאי, ואחר כך נשואת. תם כן נט לפיתא - בגמרא (א.א. וכן ביבמות ק"ז.) תנן: אף נתיש שאין נשואת לומר תם בעלה, כגון
 61 זמורה ויבמתה ורצחה וכת בעלה, נאמנות להביא גיטה, ואף על פי שפריכות לומר: בפני נכתב ובפני נחתם, ומה בין גט לנישוא - אלא שהכתוב מוכיח, ולאו עלה סמוכין כל כך.
 62 פלוני רבעני לאונסי: בו לחורט - את הדובע.

קצב

יבמות. כיצד - פרק שני

פרק שני דף כה עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

רש"י

1 מרע דעת השתא איירי בחלצה הורג ורובע. מסק לה. ודרגו נמי לא משום שנאה פסול
2 ליה דהם, אלא אמר רבינו יצחק: דומיסל משעת שנעשה טרפה, וטרפה פסול לחייה,
3 כדאמרין בסנהדרין (נשא), וקה רבינו סמוך מאורליש'ש פירש דפריך מדרגו ורובע שיעילו
4 בשום קרובים להורג ורובע. ודעה רבינו יצחק: דאין קריי גמי. דנהו וברדהו ליכא למימר
5 דאין הכי נמי שיעילו, דהרי חיוב הכותב מכה אביו

6 — מכל מקום מרובע יאמר פירדו יבוי הימט: בניבוי
7 נמי, דהא דרשנו בסנהדרין (נשא) "עירות אבך -
8 משה, שרשעו, ודנינו למי לענין כרת, אבל מיהא -
9 לא אשכתו. **רמב"א** אמר אדם קרב אצל עצמו
10 — הקשה רבינו יצחק בן אברהם, בדפוס שני
11 דרבותא (ד'ה) מסיק רבא גופיה, גבי האי דתנן
12 הנחם אם אית כהן בין ויצא מנסקס אורי הדאי אלו
13 האנסיס לומר: אנסיס חיינו, לא שבו אלא שאמר
14 אנסיס חיינו מנסקס פשעו, ולא אמר מנסקס
15 ממון — אין אנסיס. ואמאי אין אנסיס? הריהו לא
16 פלוגי גמירא ולומר: דאנסיס יהו ולא מנסקס
17 ממון אלא עובדת פשעו, ואומר רבינו יצחק: דלא
18 פלגין דבורא כרי לפסול השטת, ודמאורייתא
19 עדים היתומים על השטת, נעשה נמי שחקיקא
20 דעתון בבית דין, אם החם בכל ענין שהם
21 אנסיס, אם לא מנסקס פשעו — דהו רשעים
22 והלכך לית לה למיתלי באנסיס מנסקס פשעו. דהרי
23 מיעטא.

24 **ואין** אדם משיש ערש — היינו לפסול
25 את עצמו, אבל נאמן הוא לומר גבי
26 אבילת חלב: מיד חיידי, כדאמר בכריתות (בבא)
27 דאין לנו לכפול דבויא לחילן לערובי לפי דבריו.
28 והא דקאמרין בידיהש מקדיש (קדושין נא), גבי
29 קבא בן יון, וכו' תולקו או לא תולקו, אלא רבשי
30 אישע בדשש נשחיתא לומר גמירא חייתי —
31 לא משום שלא ידא נאמן לומר מיד הייתי
32 דפשיטא דנאמן, אלא כלומר: שאין בריען אומר
33 בענין דמטור נפשות שליטא. ודא אמר: דהשתא
34 מינשע דרובע דלרענו פסול לעדות, ובפירי כ'
35 בורי' (סנהדרין כ"ב), איכא למאן דאמר חדושי
36 על העדות בשם לעדותו שי' שומר דההיא בחדושי
37 שהוא פריך, ומתחיה ע"ם העדות, ולא רבשי
38 על העדה, כדפירש רחבם בקנינים, ומאן דפריך
39 דהם: ע"ם מרי ארבעים כחפיהו בשהיה היי
40 משום דמלכין על האי טובה וכושה; ודאי
41 תאמר: וכו' ודאי בא על העדה אמאי פסול: תא
42 רשע דרנס ענין, שהיא רע לשמים ולביתו, וכו'
43 אף רע לביתו, כגון אוכל נבלות וכושה, וכו'

44 לרבא בפר' "הא בורי" (סנהדרין כ"א), ויש לומר:
45 דהו ע"ם אוכל נבלות לנאמן, לפסול לבולי
46 עצמו, אף על פי שאין רע לביתו, דכיון חדושי
47 לעבור בשביל הנאות עצמו — חשוד הוא לעדות
48 שק בשביל ממון, והכי נמי בא על העדה.
49 **לימא** רב יוסף דאמר רבי יודנה — תימה.
50 דבא רבוי יודנה לית לה פלגין

51 דבורא, ובפיר' "חוליק" (יבמות מ"א) אמרין: דהוא אדמת לקמיה דרבי יודנה ואמר בתיירחי לכן בעי עצמי, אמר לה נאמן אהא לפסול את עצמי, אהא יחיל יכול לפסול את בניך, אלמא:
52 פלגין דבורא: ומדוי' שי' לומר: דהחם לא מטעם עדות נאמן, ודאן אדם קרב אצל עצמו. ועוד: דאם נאמן לפסול עצמו — אין תיכון שבו בניו כשרים) אלא אה דפסול את בניך, היינו לאוסר
53 בבת ישראל, דרשיה ואידיה תריבי דאיסרא. וא' בנח שור של ישראל את שורו — פטור משום דהדאת בעל דין, ותהא דרבי יודנה נשפא קשיא, ושם נפיש בערות השם. — היינו לאוסר
54 הייתי עם הורגו — אמר רבינו דאף על פי דאנמר דהרגנו — נעשה כאומר אני הייתי עם הורגו, ובענין זה מפרש רבינו תם ורובע ונצאל ברק' מר' שאחרו' (גיטין ע"ג, דבור המתחיל
55 "אמר") באומר מנת מאני בעולם — כדאמר. **במנינות** קסיפאי — שי ספרים דרבי' "במנינות", ודו בניו ממנו בערביא. נמו שקלה שלקת, רבינו יצחק, **אמר** רב יוחנן, דבית דין הוא
56 ביה דין — ואף על פי דאמרין בשם "אישור" (גיטין כ"ב) לחרתי נמי בדינא קוד להו, מכל מקום אמר רבינו יצחק דפירש, קלמי, ומתחיל' טעמא בבית דין, ולא קאמר שפניו שניב, שמו
57 בעי מינה דלא סגי בהא בתי, ועוד: ותימא דחליצה, דבשלשה, אף על פי דאיכא מאן דמכשר בפרק 'מצות הליצה' (יבמות ק"א), כיידי — דך תנא לא סבר לה כוחיה, דהו ודאי לא
58 מיקר בתי דין, ואיכא נמי ורגה בהו, **לא** חשו בחכמים לרבי הו — ואף על פי דשרי, מכל מקום על נפש שיקר, כדמנינה עילוי ביאלו טרופת' (גיטין מ"ב), דאין תרין, ובהו חייב, סימא
59 וטיהר, וכו' הערים שיעודי — כחל, רשאי לומר, אלא בחכמים אמרו: הדרתון מן דיבעור תמן הדמות, ולא ואם חלמא, דאמרין בסוף "תהיקל" (גיטין ט"א), גבי איששן עמי השטור: עיי'. סימא
60 דבורא — אמרי, משעה — לא בעידי שי' לומר: ובעידינו עמי חשיבי נמי משעה, כדפירש בקנינים, כיון דלא פירס חנומ, ולא קרי דיבורא דהם אלא באומר: אמרו, נאמר מן הבעל
61 לומר ולעדים לכתוב לחזקום, ולא נסמר דהבי על ידיהם. **אמר** להו מתניין היא תעמן ב' — ולמען על אשת איש לא דמי, דהדם בדין שחיצאי, אהו דאמט אסדאי ליהו אבל אבא.
62 שאסר את האשה בנדר אפילו אסרה שלא כדון, כיון שגורשה בעלה — שריא לחכם מדאורייתא.

1 **גוֹלֵן דְּבָרֵיהֶם - כִּמּוּ מִפְרִיזוּ יוֹזֵים וּמַשְׁחָק בְּקוֹבָיא.** דתנן (ראש השנה כ"א), כל העדות
2 שאין האשה כשרה לה, אף קו' אין אנום כשרים, ועלה אמר רב מנשה: זאת אמרת גולן
3 דבריהם כו', רבא פליג עליה דרב יוסף ואמר: אפילו אמר 'פלוני רבעי לרענן' — הוא
4 ואזר מעטפתו להורגו לרובע, ודין שוח מתוכוין לעדות — נאמן הוא אצל חבר, ואין
5 נאמן על עצמו ממה שאמר 'לרענן', דאדם
6 קרוב אצל עצמו, וקשה פסול לעדותו כו' לטובה
7 בין לרעה, הלכך אינו נעשה שום בעדות עצמו.
8 וזין אדם ששים — את עדותו שוח אצל עצמו
9 ליעשות רשע, והוא דיקאמן לן (בבא מציעא
10 ג"ב, והואט פיר כמאה עדים דמי — הני מייל'
11 למונאות, אבל לקמא ולענוש מלקות וליפסל —
12 לא, ומאי עדות אשה אחזקיה בן רבנן — הלכך
13 אפילו רשע נאמן, ואנא לית לי דרוב מנשיא
14 דינא רוב דרבי תורה משה, אמר **לא** רב מנשיא
15 דאמר רבינו יודנה — והכי מיתוקם סוגיא: רב
16 יוסף מוקיף רוב מנשיא כרבי יודנה, ורב מנשיא
17 מוקי רבוי יוסף כרבי יודנה, **אני חיידי** ע"ם הורגו
18 — אבל לא נעתיבו ע"י ידי לפשות — לפי
19 שהיה עמוקן, **משנחה** — שנודה הגאה
20 במעלה ובחבולת נאמנה להחיה לה,
21 ולא רצא פתח לחריטה, לא יאמנה — משום
22 חשד, שדאז בית דין — כלומר, מיתאן קו' חליצה
23 לא עשה חכם זה כיידי, לקיימא לן חליצה
24 ומיאן בשלשה, ותולא לא חשידי.
25 **גמרא** תא התיירא — ואיך כן נת בעלה או
26 גרשה — ישאנה, שאין כאן חשדאי, לעולם כתי
27 דרשיה לך, מרתיבש שאמר, מכלל רב
28 משיירי הוא — אין, ביידי מומחה, וכדבר חסדאי
29 בגדרים בפרק 'נשרה המוסריס', בית דין —
30 שלשה, לא חשו הכמנים לרבי הו — לומר לא
31 יקחו שוב שור וכו' הלוקח, וכן הער של גט לא
32 ישא את האשה, **חיה נשפא** — כלומר, הוא חזין
33 דהרי נמי לא חשידי, והא דקתיב שהוא בית דין,
34 — לא משום לאפקי מושחא, אלא
35 לאשמועינן דאין מיתאן פחות משלשה,
36 ולאפקי נמאן דאמר בפרק 'בית שניא' (בבמות
37 ק"ב), אמרין בשעת, כגם שני מנשיא — אחכם
38 ואבכאי גט קאי, נמאי או כמדי — האי דאמרת
39 כנס את מוציא.

1 **גוֹלֵן דְּבָרֵיהֶם - כִּמּוּ מִפְרִיזוּ יוֹזֵים וּמַשְׁחָק בְּקוֹבָיא.** דתנן (ראש השנה כ"א), כל העדות
2 שאין האשה כשרה לה, אף קו' אין אנום כשרים, ועלה אמר רב מנשה: זאת אמרת גולן
3 דבריהם כו', רבא פליג עליה דרב יוסף ואמר: אפילו אמר 'פלוני רבעי לרענן' — הוא
4 ואזר מעטפתו להורגו לרובע, ודין שוח מתוכוין לעדות — נאמן הוא אצל חבר, ואין
5 נאמן על עצמו ממה שאמר 'לרענן', דאדם
6 קרוב אצל עצמו, וקשה פסול לעדותו כו' לטובה
7 בין לרעה, הלכך אינו נעשה שום בעדות עצמו.
8 וזין אדם ששים — את עדותו שוח אצל עצמו
9 ליעשות רשע, והוא דיקאמן לן (בבא מציעא
10 ג"ב, והואט פיר כמאה עדים דמי — הני מייל'
11 למונאות, אבל לקמא ולענוש מלקות וליפסל —
12 לא, ומאי עדות אשה אחזקיה בן רבנן — הלכך
13 אפילו רשע נאמן, ואנא לית לי דרוב מנשיא
14 דינא רוב דרבי תורה משה, אמר **לא** רב מנשיא
15 דאמר רבינו יודנה — והכי מיתוקם סוגיא: רב
16 יוסף מוקיף רוב מנשיא כרבי יודנה, ורב מנשיא
17 מוקי רבוי יוסף כרבי יודנה, **אני חיידי** ע"ם הורגו
18 — אבל לא נעתיבו ע"י ידי לפשות — לפי
19 שהיה עמוקן, **משנחה** — שנודה הגאה
20 במעלה ובחבולת נאמנה להחיה לה,
21 ולא רצא פתח לחריטה, לא יאמנה — משום
22 חשד, שדאז בית דין — כלומר, מיתאן קו' חליצה
23 לא עשה חכם זה כיידי, לקיימא לן חליצה
24 ומיאן בשלשה, ותולא לא חשידי.
25 **גמרא** תא התיירא — ואיך כן נת בעלה או
26 גרשה — ישאנה, שאין כאן חשדאי, לעולם כתי
27 דרשיה לך, מרתיבש שאמר, מכלל רב
28 משיירי הוא — אין, ביידי מומחה, וכדבר חסדאי
29 בגדרים בפרק 'נשרה המוסריס', בית דין —
30 שלשה, לא חשו הכמנים לרבי הו — לומר לא
31 יקחו שוב שור וכו' הלוקח, וכן הער של גט לא
32 ישא את האשה, **חיה נשפא** — כלומר, הוא חזין
33 דהרי נמי לא חשידי, והא דקתיב שהוא בית דין,
34 — לא משום לאפקי מושחא, אלא
35 לאשמועינן דאין מיתאן פחות משלשה,
36 ולאפקי נמאן דאמר בפרק 'בית שניא' (בבמות
37 ק"ב), אמרין בשעת, כגם שני מנשיא — אחכם
38 ואבכאי גט קאי, נמאי או כמדי — האי דאמרת
39 כנס את מוציא.

גמרא

אגודת

1 ברנה – מני רגן ולונו בני אדם לא אמרין ליה 'דצרא'. ולא דמי לנטע על אשת
2 אש, דרחם הואיל ודחיצא בעלה מפי הו, והלך זה ונשא – מוכרז הורב.
3 **משנה** וכולם – תרומה, המביא טו, והמביע באשה לשואה, דמן בתן לא כינס.
4 שהיו לה נשים – בשעת מעשה, ומתו לאחר זמן – ומותרת אלו לינשא להם. והשתא
5 ליבא חסד, דשרי בשעת שהעדי בה הער או

6 שאסרה רבם היתה אשתו קיימת, ולא לינשא
7 את זו נחבין, וכולן – תשיש וכלה – שנישואי
8 לארתיים, כשאסרה רבם או כשהעדי עב מניינת
9 בעלה, ומתו הבעלים השניים. מותרת לינשא
10 – לחבם, ולתביא ונט. וכולן – תשיש
11 ואלו, ומותרת לבעיה או לאוחיה של אלו
12 המתירים אותן, ואין אסורות אלא לחן לבדן.
13 **משנה** ונתישו אל – העל ידו שנתן אל עינו
14 בזה שהתיר – גירש את אשתו. אמ – דקמי
15 אפילו נתגרש – כגון דרדי ליה קטטה מני
16 הכי, דרדיין אל נתן רמיז על זה, הכי רסיקין.
17 ואיבעית אימא אדרי ואדרי דלו ליה קטטה.
18 **הא** – דקמי נתגרש – כגון דרדי ליה קטטה מני
19 קטטה, שהיא התחיל להקניט את אשתו. והא –
20 דקמי אפילו נתגרש – ברארגיל היא מיתה
21 שהיא הקניטות תחלה, קא סליק דעתך מיה
22 אמתה – הא דקמי וכולן שנישאו לאחרים
23 ומתו – קאי בני ארשא, דקמי מת, דארגיל
24 הגדוהו – לא שאת את אשתו, וקמי דא
25 נישאת לאחר על פיה, ומת השני הוה – מותרת
26 לינשא לעד. והא פל עי שמושו שני בעליה –
27 תנשא לשליש, ולא אמרין החזקה זו טעמיה.
28 שנתשא לא, וגירושין דקמי נתגרש – קאי
29 אגירושין דלעיל, המביא טו כר, ואומשעין דאם
30 נשאת לאחר באותו הגט וגרשה השני הוה –
31 מותרת לינשא לטביא גיטה הראשון, בתרי גיטה
32 היא חזקה – ללקמן ב'דבא על יבמות' (סד"ב),
33 ניסת לראשון ומת, לשני ומת, לשליש לא
34 תינשא – דבר רבין, ומתניתין דלא כרבי, דאי
35 רבי, נהי דחדש ליכא – מיהו לכל העולם
36 אסרה, שחזקה התראמנו אל תתגרש
37 מיתה – דקמי דבא שנישאו לאחרים ומתו
38 מותרת – לאו אבוליה דלעיל קאי, אלא
39 אגירושין ואמביא טו, או רבם שאסר את
40 האשה וגירושין – דהבא – אמת' 'דורית'
41 'דורגוהו'. ומשה כשהתגרש בשני הוה –
42 מותרת לשליש, שגדיין לא החזקה ברא
43 ריעותא תרי זמני. אמר במשה וכתה וחתה
44 – כדפרש טעמא לקמן; שבת לאחר שיש
45 את אמה או את בתה תנהו זו עמו. וכוונת קמא
46 לא הוה מתסר באמה ובקרבניה, דקיימן לו
47 (בבבא ז"א, טו) ששאל על האנטה ועל המתנה,
48 דלא נאסרו קרובות אשה על האיש אלא אם כן

49 קרשה לראשונה, ואישות בתיה בה, וקרחה – 'כי יקח איש את אשה את אמה ואת בתה עומדת –
50 האנוס והמתנה על הנשוא – דייב, רבינו אבהו מותרת לבינפול לידוש שמא ענת זמה היה ביניהם, לינשא את בנו של זה, וזאת זה ריגיל אכלה. נשי לא אסרו – כשיכתב ונת
51 הקרובה את אשתו מגורה עליה, הילכך לא קפרא אשתו ושוקה, הידישין. אבל גביר דאסרי שיכיתון אהרדי, דאשה המונה אסורה לבעלה – קפיד בעל, ורוחק האי מניה. אי הכי
52 – דבגביר לא הידישין לנות שונה קרובו עם אשתו, לאביו על מחר גמי השתרו? ואמי גמי לבנין ולאחרת, ולא יתני גמי לבנין? לא מיבעיא לבניו – של מתו, ומותרות, ולא
53 הידישין שמא יתני מתו זה עמה. דבזוי מניה – ביש הוא מאביו, ואימתו עליה.

1 **אגירושין** אב מיתה נקט גירושין – דאפילו נתגרשה כמה פעמים שריא לינשא.
2 **א** הכי אביו נמי – לא מצי לשערי דנקט בנזיל לרבותא, אף על גב דאסור באנטה אביו
3 לרבי יודנה – דריתנין בעיקר, אבל מתוך אביו נקט אי לאו לדרקק אבל לבניו –
4 לא

הדרן עלך כיצד אשת אחיו
1 **הולצות** ולא מתייבמות – מירשתי לעיל
2 (בבבא ז"א, דבר המהחיל
3 'דלמא' רב) ועוד נפרש בגמרא בני מלכותא דרב
4 רובי יוחנן, **א** הכי חלמא נמי – אי אמת
5 בשלמא, יש זיקה – ניהא דנקט ארבעה
6 לאשמועינן דאפילו בתרי יש זיקה, אלא אי אן
7 זיקה, וטעמא משום ביטול מצות יבמין –
8 ליטענין חלמא, ודחי רבאטא טפי דאסור לבטל
9 אף על גב דהרא מנייהו לא חזיא ליבומה, וכל
10 שכן בארבעה, דשתיקן ראייתו להתייבם זה את
11 חבן אותה, דאסור, ועוד אמר רבינו יצחק, דמי
12 לפרש, דסלקא דעתך השתא הידישין למיתה
13 דתרי נמי למיתה דהו, ולחביי פריק אי הכי חלמא
14 נמי, כיון ולא אתא לאשמועינן חדוש של חש
15 מיתה, מדלא נקט המשנה דהיי רבואטא טפי, אלא
16 לאשמועינן דאסור לבטל – זה יכול להשמענו
17 אפילו בתלמא.
18 למיתה

הדרן עלך כיצד אשת אחיו
1 **א** קפדי אהרדי, גביר דאסרן שיכיתון
2 אהרדי – קפרי אהרדי. אי הכי אביו נמי! לא מיבעיא קאמר, לא מיבעיא אביו – דבזוי גביה
3 מניה, אבל גביר דלא בוז אביו מניה – אימא לא, קא משמע לן.

הדרן עלך כיצד אשת אחיו

1 **א** ארבעה אחיו, שנים מהם נשואים שתי אחיות, ומתו הנשואים את האחיות – הרי אלו
2 חולצות ולא מתייבמות. ואם קרמו וכן – ויצאו. רבי אלעזר אומר, בית
3 שפאיו אומרים: יקיים, וביה הלל אומרים: ויצאו. היתה אחת מהן אסורה על האחר, איסור
4 ערוה – אסור בה ומותר באחותה, והשני אסור בשתייהן, איסור מצוה ואיסור קדושה
5 חולצת ולא מתייבמת. היתה אחת מהן אסורה על זה איסור ערוה, והשניה אסורה
6 על זה איסור ערוה – האסורה לזה מותרת לזה, והאסורה לזה מותרת לזה. וזו היא
7 שאלה: אחותה פשריה וכתבה או חולצת או מתייבמת. **גמרא** שמע מיה: הו! זקלא
8 דאי אין זיקה, ומכרי הני מתרי בהי קאתייה, האי לייבם אחי והאי לייבם אחי: וזקלא
9 אימא לך: אין זיקה, ולישע דקסבר אסור מצות יבמין, ולישע דקסבר אסור מצות יבמין –
10 מיה אידך, וקמכפול מצות יבמין. אי הכי, חלמא נמי! לא מיבעיא קאמרין; לא מיבעיא
11 חלמא, דודאי מפקה מצות יבמין, אבל ארבעה למיתה לא חיישינן, קא משמע לן, אי הכי,
12 המשנה

הדרן עלך כיצד אשת אחיו
1 **א** רבין, ולא מתייבמת – מפרש טעמא בגמרא משום זיקה. דכיון דתרייהו זקין לזאי ולזאי, קמא רמיבם פוג באחות וזקתה, דהויה אסור ערוה – כגון
2 ומתו ואם מתוה. ומותר באחות – דלאו אחות זקקה היא, דערוה לאו קמה רמאי ליבומי. איסור פגות – רמאי קמה מדאורייתא, הלכך אסור באחותה, דאחות
3 זקקה היא. אחותה שריא יבמת – אחותה של ערוה כשהיא יבמתה. אשת אחי בעלה, כשנפולת ענה ליבום. אי חולצת או מתייבמת – דלאו אחות זקקה היא, דערוה לא
4 רמאי קמה. **משנה** יבמת – יבמת: כולמה מותרת זיקה לשווי אחות זקקה באחות אשתו. ובבבבא נדרים (ט"ז, פ"ג) אבא לבאן דאמר: דאמרי חלמא דברתא נרדיה לראסור
5 קרובה, ואיכא למאן דאמר: אין זיקה. ובפרק דלעיל (י"ב), אפילו בה רב הונא ורב יודנה. פתיה בתי – משני אחין נפלו. מיה אידך – ונפלה קמה דהאי, ונפק משום אחת
6 אשתו בלא חליצה ויבום. ולכך אמרין ליה חלומי, דאי נמי מית אידך את לבתר חליצה דהו – דהו ורבי חילף חלף ליה. חלמא נמי – כיון שאת דנקט ארבעה אחי? אי אמת
7 בשלמא יש זיקה – ששנישאו רבואטא. דאף על גב דרתי אביו נמי, ולא אלימא זיקת דקמא מדיבם, דמועני לומר הדיא רמאי קמה מיה אחיו – מאתיה חלמא באת, רבי,
8 שכן שלשה אחין – שנים מהם נשואים שתי אחיות, ומתו ונפלו שתיהן לפני זה – שתיהן אסורות, דמועני עליה רמאי. וזיקתו תמורה, וכי נסיב – דהו פגע באחות זקקה. אלא אי
9 משום ביטול מצות יבמין – אפילו תלמא נמי, ומתו השנים הנשואים שתי אחות – שתיהן חולצות, דאי מיבם אחי – נפקא אידך בולא כלום.

הדרן עלך כיצד אשת אחיו

1 **א** רבין, ולא מתייבמת – מפרש טעמא בגמרא משום זיקה. דכיון דתרייהו זקין לזאי ולזאי, קמא רמיבם פוג באחות זקקה, דהויה אסור ערוה – כגון
2 ומתו ואם מתוה. ומותר באחות – דלאו אחות זקקה היא, דערוה לאו קמה רמאי ליבומי. איסור פגות – רמאי קמה מדאורייתא, הלכך אסור באחותה, דאחות
3 זקקה היא. אחותה שריא יבמת – אחותה של ערוה כשהיא יבמתה. אשת אחי בעלה, כשנפולת ענה ליבום. אי חולצת או מתייבמת – דלאו אחות זקקה היא, דערוה לא
4 רמאי קמה. **משנה** יבמת – יבמת: כולמה מותרת זיקה לשווי אחות זקקה באחות אשתו. ובבבבא נדרים (ט"ז, פ"ג) אבא לבאן דאמר: דאמרי חלמא דברתא נרדיה לראסור
5 קרובה, ואיכא למאן דאמר: אין זיקה. ובפרק דלעיל (י"ב), אפילו בה רב הונא ורב יודנה. פתיה בתי – משני אחין נפלו. מיה אידך – ונפלה קמה דהאי, ונפק משום אחת
6 אשתו בלא חליצה ויבום. ולכך אמרין ליה חלומי, דאי נמי מית אידך את לבתר חליצה דהו – דהו ורבי חילף חלף ליה. חלמא נמי – כיון שאת דנקט ארבעה אחי? אי אמת
7 בשלמא יש זיקה – ששנישאו רבואטא. דאף על גב דרתי אביו נמי, ולא אלימא זיקת דקמא מדיבם, דמועני לומר הדיא רמאי קמה מיה אחיו – מאתיה חלמא באת, רבי,
8 שכן שלשה אחין – שנים מהם נשואים שתי אחיות, ומתו ונפלו שתיהן לפני זה – שתיהן אסורות, דמועני עליה רמאי. וזיקתו תמורה, וכי נסיב – דהו פגע באחות זקקה. אלא אי
9 משום ביטול מצות יבמין – אפילו תלמא נמי, ומתו השנים הנשואים שתי אחות – שתיהן חולצות, דאי מיבם אחי – נפקא אידך בולא כלום.
10 המשנה

[דף כ' ע"ב]

הלכה ג' מתני' אינ מושיבין חנוני למחצית שֶׁכֶר. לא יתן מעות לקח בהן פירות למחצית שֶׁכֶר, אֵלֶּא
אם בן נותן לו שֶׁכֶר כְּפֹעֵל כְּמֵל. אינ מושיבין תרנגולין למחציה, ואינ שָׁמִין עֲגָלִים וּמִיָּחִים לְמַחְצָה,
אֵלֶּא אם בן נתן לו שֶׁכֶר עֲמֵלוּ וּמְזוּנֹת. אֲבָל מִקְבְּלֵין עֲגָלִים וּמִיָּחִים לְמַחְצָה, וּמִגְדְּלֵין אוֹתָן עַד שְׁיֵהוּ
שְׁלִשִׁין. וְחִמּוֹר, עַד שְׁתֵּהָא מוֹעֲנַת:

גמרא חד בר נש אשאל לחבריה דיגריה, אמר ליה: סב שני דיגריין אגרה, ומה דינו עבדין – דילי
ולך.

תני: הנותן מעות לחבירו לקח בהן פירות למחצית, ואמר לא לקחתי – אין לו עליו אלא תרעומת.
ואם ידוע שלקח – הרי זה מוציא מפניו על כרחו.

הנותן מעות לחבירו לקח בהן פירות למחצית שֶׁכֶר, רצה אהד מהו לישנן – חבירו מעכב על ידו.
אם היה ערב שביעית – אין חבירו מעכב על ידו, שישניהו על מנת בן לקחום.

הנותן מעות לחבירו לקח בהן פירות למחצית שֶׁכֶר, אם אמר: הא לך מנה שאינו יכול לעמוד
בפרטרוט – הרי זה אסור. רצה פירות מוקירין – הרי זה מותר.

הנותן מעות לחבירו לקח בהן פירות למחצית שֶׁכֶר – רשאי תלוקה לקח מאתו חמין. כשמוכר –
לא ומכור שנים באחת, אלא מוכר זה ראשון וזה אחרון.

הנותן מעות לחבירו לקח בהן פירות למחצית שֶׁכֶר – רשאי לקח מכל מין שירצה. לא יקח לו בהן
כסות ועצים.

אמר רבי יצחק: תדא אמרה: המכיל פים חבירו – אין לו עליו אלא תרעומת.

[דף כ"א ע"א]

המכיל שדה חבירו – חייב לשפות לו. המכיל ספינת חבירו וחנות חבירו מהו?

המוליד פירות ממקום הזול למקום היוקר, אמר לחבירו: "תנם לי ואני נותן לך כדרך שאתה נותן
למקום פלוני", אם באחריות הנותן – אסור, ותלוכה – מותר.

המוליך חבילה ממקום למקום, אמר לו: תננייה לי ואני נותן לך כדרך שאות נותן במקום פלוני, אם באחריות הנותן – אסור, והלוחם – מותר. אבל חמירין המקבלין מבעלי בתים – מעמידין להן פירות במקום היוקר בשער הזול.

רבי יודה בר פזי: עד מקום שדרבו לילך ולבוא בו פיום. רב הונא אמר: נעשה שלוחו. ודא מתיבין, הונה, שליח שנגאנס – תיב על האונסין?! שנגאנס – פטור על האונסין! לא פעמים מתנה שומר הנם להיות בשואל!

[דף כ"א ע"ב]

והתני רבי הושעיה: בשם שחייב בבילה – כך תיב במקצתה. מאי כדון מויתתה? תמן – משלם בשער היוקר, ברם הכא – משלם בשער הזול.

הלכה ד' מתני' שמיין פרה וחמור וכל דבר שדרבו לעשות ולאכול למחצה. מקום שנהגו לחלק את הולדות מיד – חלקין. מקום שנהגו לגדל – יגדלו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: שמיין עגל עם אמו, וסיה עם אמו, ומפרין על שדהו, ואינו חושש משום רבית.

גמרא תני: שם הוא אדם מחבירו בהמה במנת לעלות לו וולד אחד וגיזה אחת לשנה. תרנגולת בעשרה ביצים להודש.

השמה תרנגולת מחבירתה – מיטפלת באפרוחין כל זמן שצריכין לאימן.

מיטפל בבמה דקה – שלשים יום, ובגסה – חמשים יום. רבי יוסי אומר: בדקה – שלשה חדשים מפני שטיפולה מרובה. יותר מיפן – חלקו של בעל הבית, והשנה עליו, הכל במנהג המדינה.

מהו חלק של בעל הבית והשנה עליו? פר נש דיהב לחבריה מאה דינרין, עבדיו עשרין דינרין, אהו נסב פלגא, ואהו פלגא של בעל הבית איתעבדון עליו קרו. בני אינש עבדיו כו? אלא נסבין ויהבין, ובסיפא פלגין.

השם בהמה לחבירו כמה תיב באחריות? בבמה מביאה – שנים עשר חדש. באדם – עשרים וארבע חדש.

מקום שנהגו לעלות שטר פתח למעות – מעלין, וולדות לבהמה – מעלין, הכל במנהג המדינה.

רבן שמעון בן גמליאל אומר שמין וכו'. אפילו במקום שמעלין שכר פתח למעות, ואינו חושש משום רבית.

השם בהמה מהבירו עד כמה חייב באחריותה? סוככים אומר: הגדרות – שנים עשר חדש. באתונות – עשרים וארבע חדש. עמד עליו בתוך הזמן – שמין לו. אחר הזמן – אין שמין לו. לא דומה טיפול שנה אחת לשתי שנים.

השם בהמה להבירו – אין פחות משנים עשר חדשים. מתה בכוסיא – יחב כוליה. דלא בכוסיא – יחב פלגא. כיצד? שמה במנה והשביחה ושוה מאתים. מתה בכוסיא – יחב שלשה של זהב. דלא בכוסיא – יחב המשים וזו. הכהישה ויפה המשים וזו, מתה בכוסיא – יחב שלשה של זהב. דלא בכוסיא – יחב המשים וזו. הכהישה ויפה המשים וזו, מתה בכוסיא – יחב שלשה של זהב. דלא בכוסיא – יחב המשים וזו.

השם בהמה מהבירו – אין פחות משנים עשר חדש. עשה בה כל ימות החמה, ואמר למוכרה בימות הגשמים – בופין אותו שיאכילה כל ימות הגשמים. האכילה כל ימות הגשמים, ואמר למוכרה בימות החמה – בופין אותו שיעשה בה כל ימות החמה.

[דף כ"ב ע"א]

תני, רבן שמעון בן גמליאל אומר: מפרין על שדהו ואין חושש משום רבית. כיצד? קיבל הימנו בעשרה כורין חמין, אמר לו: תן לי סלע אחד ואני נותן לך שנים עשר כורין לגורן – מותר.

רבי יוחנן אומר: מפני שהשדה מצוי להתברך. ריש לקיש אומר: נעשה כמשפיר לו שדה ביוקר.

מה ביניהם? חנות וספינה. מאן דמר מפני שהשדה מצויה להתברך – מפרין על חנות וספינה. מאן דמר נעשה כמשפיר לו שדה ביוקר – חנות וספינה אין מפרין.

אמר רבי יעקב בר אהא: בפירוש פליגי, רבי יוחנן אומר: מפרין על חנות וספינה. ריש לקיש אומר: אין מפרין.

מתניתא מסייעא לריש לקיש. אין מפרין על חנות וספינה ועל דבר שאינו עושה בגופו.

הלכה ה' מתני' אין מקבלין צאן ברזל מישראל, מפני שהוא רבית. אבל מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם. ולוין מהן ומלוין אותן ברבית, וכן בגר תושב.

מלוח הוא ישראל על מעותיו של עכו"ם מדעת העכו"ם, אבל לא מדעת ישראל.

גמרא אי זהו צאן פרזל? היו לפניו מאה צאן, אמר לו: הרי הן עשויות עליך במאה של זהב, וולדן וחלבן וגיותן שלף, ואם מתו – את חייב באחריותן, ואת מעלה לי סלע של פל אחת ואחת משלף באחרונה – אסור.

רבי ירמיה בעי: תמן את מר: צאן פרזל – לראשון, וכא את מר: לשני? אמר רבי יוסי: תמן, שעיקר לראשון, וולדן לראשון. ברם הכא – עיקרן לשני, וולדן לשני.

רבי ירמיה בעי: תמן את מר: נושא שכר חייב על האונסין – אסור, וכא את מר, נושא שכר חייב על האונסין – מותר! לא פעמים שמתנה שומר הנם להיות כשואל!

ולוין מהן ומלוין אותן ברבית כו'. רבי אמר: תושב האמור בעבד עברי, איני יודע

[דף כ"ב ע"ב]

מה טיבו! גר צדק האמור בריבית, איני יודע מה טיבו!

מלוח ישראל מעות עכו"ם מדעת העכו"ם, אבל לא מדעת ישראל. ישראל שלוח מעכו"ם וביקש להחזירם לו, אמר לו ישראל אחר: "תנם לי ואני נותן בדרך שאת נותן לו" – אסור. ואם העמידו עם העכו"ם – מותר.

עכו"ם שלוח מישראל וביקש להחזירם לו, אמר לו ישראל אחר: "תנם לי ואני מעלה לו רבית" – מותר. ואם העמידו אצל ישראל – אסור. אמר רבי יוסי: והוא שהעמידו אצל ישראל.

ישראל שלוח מעכו"ם, ועכו"ם מישראל, ונתגגיר, בין שזקפן עד שלא נתגגיר, בין משנתגגיר – גובה תקרן ולא הריבית.

אבל עכו"ם שלוח מישראל ונתגגיר, אם עד שלא נתגגיר זקפן עליו במלוח – גובה תקרן והריבית. משנתגגיר – גובה תקרן ולא הריבית. בר קפרא אמר: גובה את תקרן ואת הריבית. אמר רבי יעקב בר אחא: טעמא דבר קפרא, מפיון שאת מכריחו מן הריבית – אף הוא נעשה גר שגר.

לווח אדם מפניו ובנותיו בריבית, אלא, שמהנכן בריבית. אמר רב: כגון אגא לרבה בר בר חנה, ורבה בר בר חנה לי.

לא יהא אדם לונה בשקל ומלוגה בסלע, אבל עבוי"ם – לונה בשקל ומלוגה בסלע.

ישראל לנה מעבוי"ם ועבוי"ם מישראל, וישראל נעשה לו ערב,

[דף כ"ג ע"א]

ואינו חושש משום רבית.

ישראל שמינה עבוי"ם אפטרופא או סנטר – מותר ללוות ממנו בריבית. ועבוי"ם שמינה ישראל אפטרופא או סנטר – אסור ללוות ממנו בריבית.

מעות עבוי"ם שהיו מופקדין אצל ישראל – אסור ללוות בריבית. מעות ישראל שהיו מופקדין ביד עבוי"ם – מותר ללוות ממנו בריבית. זה הכלל: כל שהוא באחריות ישראל – אסור. באחריות עבוי"ם – מותר.

הלכה ו' מתני' אין פוסקין על הפרות עד שיוצא השער. הנה הוא תהלה לקוצרים – פוסק עמו על הגדיש, ועל העביט של ענבים, ועל המעטן של זיתים, ועל הביצין של יוצר, ועל הפיד משישקע בכשנו.

פוסק עמו על הנבל כל ימות השנה. רבי יוסי אומר: אין פוסק עמו על הנבל עד שיהא לו זבל באשפות. וחקמים מתירין.

פוסק עמו בשער הנבחה. רבי יהודה אומר: אף על פי שלא פסק עמו, יכול לומר: תן לי בנה, או תן לי מעותי.

מלוגה אדם את אריסיו חטין בחטין לרע, אבל לא לאכל. שהיה רבן גמליאל מלוגה את אריסיו חטין ביקר והולוג, או בזול והוקירו, ונזמל מהן בשעת הול. לא שהלכה כן, אלא שרצה להחמיר על עצמו.

גמרא מהו לפסוק בשער של סירקי? רבי יוחנן אמר: פוסקין. ריש לקיש אמר: אין פוסקין.

רבי בון בר חייא בעא קומי רבי זירא: לא מסתברא דיודי ריש לקיש לרבי יוחנן בשער סירקי של ציפורין שאינה פוסקת! אמר רבי בון בר כהנא:

[דף כ"ג ע"ב]

ותימה אנא, איך רבנן פליגי בין פוסק לפירות, בין פוסק למעות, בין מלוגה לפירות!

אמר רבי ירמיה: במלוה אית פליגו, אבל בפונדק בפוסק – כל עמא מודו שאסור.

אמר רבי יוסה: בפיוסוק אית פליגו, אבל במלוה – כל עמא מודה שמוותר.

דבי רבי ינאי אמרי: פוסקין על השחת. רבי יוסי בן חנינה אומר: אף על חלות דבש.

רבי יוחנן אומר: כל העניירות הפסוקות לטיבויא, ביון שניצא שער של מיבויא – פוסקין.

היה הוא תהילה לקוצרין – פוסק עמו על הגדיש כו'. רב אמר: מחוסר מעשה אחד – פוסק. מחוסר

כמה מעשים – אינו פוסק. רבי יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין: אפילו מחוסר כמה מעשים – פוסק.

והא מתניתא פליגא על רב, היה הוא תהילה לקוצרין כו'! אבא בר זמינא יהב חד דינר לקפילה, ונסב

מיניה בשעיה וזילה דכל שתא, ולא מודי רב.

רבי חייה רובה הוה ליה ביתו, אתו חפורייא מיובנה מיניה. אמר לון: לית גדעתי מיובנתיה כדון, אלא

בפוריא. אמרו ליה: ובנה לן בדין מה דאת עתיד מיובנתיה בפוריא. אתא שאל לרבי, אמר ליה:

אסור. נפק קבעה במתניתא, ותני בן.

היה חייב לו מעות וכא לימול מפניו בגורן, ואמר לו: "עשם עלי בשער שבשוק ואני אעלה לך כל שנים

עשר חדש" –

[דף כ"ד ע"א]

אסור, דלא פאסרו הבא לידו.

אמר רב: מודי רבי חייה חביבי, די לן יהבין ליה וקנה מן כפר – שרי. אגרא מן כפר וקנה בתר בן

– שרי. קנה מכפר, אגרא בתר בן – אסור.

רבי לעזר יהב דינר לחד בר נש, אמר ליה: מה דהינון עבדין מיפן ועד חנוכה – דידי. מתמן ולחון

– לית לי עמוד עסיק, איז פחתין ואין יתרון – דידה, בעא מיתן ליה בתר חנוכה ולא קביל רבי לעזר,

חשש על קרוב לשכר ורחוק להפסד.

ותני בן: קרוב שכר ורחוק הפסד – זו מידת רשעים. קרוב הפסד ורחוק שכר – זו מידת צדיקים. קרוב

לזה ולזה, רחוק לזה ולזה – זו מידת כל אדם.

רבי יצחק יהב דינרין לבר נש, בעא מיעבד ליה פהדא דרבי לעזר, ולא קיבל עילווי.

כהנא יתב ארבעים דינרין לבר נש מיזבן ליה ביתה, וקרא ביתנא. אתא שאל לרב, אמר ליה: איזיל סב מיניה ארבעים בורין רבכין.

ביקש רבי להתיר קליטו שלים, ולא הניחו רבי ושמעאל בי רבי יוסי. ואית אמרי: רבי ושמעאל בי רבי יוסי ביקש להתיר, ולא הניחו רבי.

מאי קליטו שלים? פר נש דיתב לחכריה מהו דינרין, בגזן אילין דיתבין עיבידתא לאילין דמפרשין לריסים, מתרתין קסוסטבן או משלשה קסוסטבן – אין זו רבית, אלא הפרשא.

רבי יוסה ורבי לעזר בן עזריא שניהן אמרו דבר אהד, דתנינן תמן: הנה לז דבר מועט – מוסף עליו והולד. ורבי אלעזר בן עזריה אוסר, עד שיעמיק שלשה או עד שיתנן על הפלע.

הלכה ז' מתני' לא יאמר אדם לחברו: "הלויני בור הפנים ואני נותן לך מן הגרן". אלא אומר לו: "עד שיבוא בנני, או עד שאמצא הפפתח". והלל אוסר.

[דף כ"ד ע"ב]

וכך היה הלל אומר: לא תלזה אישה כבר לחכרתה עד שתעשינה בדימים, שמוא יקירו החפים, ונמצאו באות לידי רבית.

גמרא תני: לא יאמר אדם לחבירו: "הלויני בור הפנים, ואני נותן לך לגרן". הא עד שתים שלש שבתות – מותר. והלל אוסר. שמואל אמר: הלכה כהלל.

הלכה ח' מתני' אומר אדם לחברו: "נבש עמי ואנבש עמו", "עדר עמי ואעדר עמו". ולא יאמר לו: "עדר עמי ואנבש עמו".

כל ימי גריד – אהד. כל ימי רביעה – אהת. לא יאמר לו: "חרש עמי בגריד ואני עמו בריעה".

רבן גמליאל אומר: יש רבית מקדמת, ויש רבית מאחרת. ביצד? נתן את עיניו לקלות הימנו, היה משלח לו ואמר: "בשביל שילוני" – זו היא רבית מקדמת. לזה הימנו והחזיר לו את מעותיו, היה משלח לו ואמר: "בשביל מעותיו שהיו בטילות אצלי" – זו היא רבית מאחרת.

רבי שמעון אומר: יש רבית דברים, לא יאמר לו: "דע אם בא איש פלוני ממקום פלוני".

אלו עובדין בלא תעשה: המלוה, והלוה, והערב, והעדים. והכמים אומרים: אף הסופר. עובדים על כל תתן לו, ועל כל תפקח ממנו, ועל לא תהיה לו בנשה, ועל לא תשימון עליו נשה. ולפני עור לא תתן מכשל ונראת מאלוקה אני ה'.

גמרא אומר רבי יסא: בוא וראה כמה סמיות עיני מלוי רבית. אדם קורא לחבירו עובד עבודת אלילים ומגלה עריות ושופך דמים, ומבקש לירד עמו לחינו. והלה שוכר העדים והלבלר, ואומר להן: "בואו והעידו שפפר במקום". ללמוד: שכל המלוה בריבית – כופר בעיקר.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: יותר ממה שבפריין בעיקר, כופרין, שעושין התורה – פלסטרן, ואת משה – טיפול. ואומרין: אילו היה יודע משה שפד היינו מרויחין – לא היה פותבו!

רבי עקיבה אומר: קשה הריבית, שאף המוכה – רבית! הרי שאמר ליקח לו ירק מן השוק, אף על פי שנתן לו מעותיו – הרי זה רבית.

רבי שמעון אומר: קשה הריבית, שאף שאילת שלום – רבית. לא שאל לו שלום מימיו, ועל שלוה ממנו הקדים לו שלום – הרי זה רבית.

וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל מי שיש לו מעות ואינו מלון בריבית – עליו הכתוב אומר (תהלים ט"ו): כספו לא נתן בנשה וגו'.

אמר רבי שמואל בר אימי: המיטמוט תנה לא היינו יודעין מהו, ובא שלמה ופירש (משלי כד) הצל לקיחים לפנות וגו'.

הדרן עלון פירק אינהו נשה

[דף כ"ה ע"א]

פירק ששי

הלכה א' מתני' השוכר את האמנין, והטעו זה את זה – איז להם זה על זה אלא תרעומות.

שכר את החמר ואת הפדר להביא פרייא פריין והלילים לכלה או לפת, פועלין לעלות פשתנו מן המשרה, וכל דבר שהוא אבד, והזרו בהן – מקום שאין שם אדם, שוכר עליהן או מטען.

גמרא הטעו זה את זה מהו? איתי אתון עבדין עמי, היך אתון עבדין, מן תמיש רבן, ואשפחון עבדין מן עשר רבן. למלאכה, אתון עבדין עמי, היך אתון עבדין, מן עשרה יומיו, ואשפחון עבדין מן תמישה יומיו.

הטעו בעל הבית מהו? איתי אתון עבדין עם תביריכו, היך היינו עבדין, מעשר רבן, ואשפחון עבדין מחמש רבן. למלאכה, איתי אתון עבדין עם תביריכו, היך היינו עבדין, מחמשה יומיו, ואשפחון עבדון מעשרה יומיו.

במה דברים אמורים? שלא הלכו החמרים. אבל הלכו ולא מצאו תבואה. פועלין לנפש ומצאו שדהו זלחה – נתנו להן שכר חליכה וחזירה. ולא דומה תבואה טעון לבא ריקן, עושה מלאכה ליושב ובטל, היושב בצל ליושב בהמה.

רבי חייה רובה אגר המרין למיתא ליה ביתו, הלכו ומצאוה לחה. אמר לון רב: פוק והב לון אגרן משלם, ואמר להון: לא דאנא חייב מיתן לבון אגריכו, אלא אנא חיה. מתרית לבון.

במה דברים אמורים? שלא התחילו. אבל אם קבל ממונו שדה לקצור בשני סלעים, קצר הצנייה והניח הצנייה. בגד לארוג בשני סלעים, ארג הצניו והניח הצניו – שמין לו. מיצד שמין לו מה שעשה? אם היה מה שעשה יפה ששה דינרין – נתן לו סלע, או יגמור מלאכתו. ואם סלע – נתן לו סלע.

רבי דוסא אומר: שמין מה שעתידי ליעשות, אם היה מה שעתידי ליעשות יפה שלשה דינרין – נתן לו שקל.

[דף כ"ה ע"ב]

או יגמור מלאכתו. ואם שקל – נתן לו שקל.

רבי זירא בשם רב הונא, רבי בינה, רבי ירמיה בשם רב: הלכה פרבי דוסא.

במה דברים אמורים? בדבר שאינו אבד, אבל בדבר האבד – שוכר עליו ממקום אחר וממעותו, ואומר לו: סלע פסקתי לך, שניים אני נתן לך. נטיל מזה ונתן לזה.

אמר רבי אילא: ובלבד עד פדי שקרו. עד פדון? ובלבד עד פדי שקר אותו היום. ובלבד עד פדי שקרו לשעה.

במה דברים אמורים? במקום שאינו מוצא לשכור פועלים. אבל אם ראה חפרין שממשמשין וכו', או שפרק ספינתו בלמן, אמר לו: צא ושכור לך אחת מכל אילו – אין לו עליו אלא תרעומת.

הלכה ב' מתני' השוכר את האמנין והזרו בהן – ידן לתתונה. אם בעל הבית חוזר בו – ידו על התתונה. כל המשנה – ידו לתתונה. וכל החוזר בו – ידו לתתונה.

גמרא רב אמר: פי לי בני ישראל עבדים (ויקרא כה, נה) – אין ישראל קנין זה את זה.

[דף כ"ז ע"א]

אמר רבי יוחנן: עבד עברי היא מתניתא.

על דעתיה דרב – בין פועל בין בעל הבית יכול לחזור בו. על דעתיה דרבי יוחנן – פועל יכול לחזור בו ולא בעל הבית.

הלכה ג' מתני' השוכר את החמור והוליקה בהר והוליקה בבקעה, בבקעה והוליקה בהר, אפלו זו עשרה מילין וזו עשרה מילין, ומתה – חיב לשלם. שכר את החמור והבריקה, או שנישאת באנגריא – אומר לו: "הרי שלך לפניך". מתה או נשברה – חיב להעמיד לו חמור.

השוכר את החמור להוליקה בהר והוליקה בבקעה, אם החליקה – פטור, ואם הוחמה – חיב. בבקעה והוליקה בהר, אם החליקה – חיב, ואם הוחמה – פטור. ואם מחמת המעלה – חיב.

השוכר את הפרה לחרש בהר וחרש בבקעה, ונשבר הקנן – פטור. בבקעה וחרש בהר, ונשבר הקנן – חיב. לדוש במקטנית ודש בתבואה – פטור. בתבואה ודש במקטנית – חיב, שהקטנית מחלקת.

גמרא ניהא בהר והוליקה בבקעה. בבקעה והוליקה בהר? רבי שמעון בן יקים אמר: בשמחה מחמת אזור.

רבי דוסתאי בן ינאי אמר: שהבישה נחש.

רבי יוחנן אמר: רבי מאיר היא דאמר: כל המשנה על דעת בעל הבית – נקרא גולן.

שכר חמור והבריקה. דבוק.

או שנעשית אנגריא.

[דף כ"ז ע"ב]

אית תנני תנני: אנגריא – כמיתה, ואית תנני תנני: אומר לו: "הרי שלף לפניך". מאן דתני אנגריא כמיתה – באתו שיכול לפשר. מאן דמר: אומר לו: "הרי שלף לפניך" – באתו שאין יכול לפשר.

תנני, רבי שמעון בן אלעזר אומר: בדרך הליכתה – אין חייב להעמיד לו חמור אחר. שלא בדרך הליכתה – חייב להעמיד לו חמור אחר.

אמר רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה: כפנדריא – אין חייב להעמיד לו חמור אחר. בסילקי – חייב להעמיד לו חמור אחר.

רבי אבהו בשם רבי יוסי בר חנינה: אנרא מיבא ללוד ואינסיבת אנגריא ללוד – אין חייב להעמיד לו חמור אחר. מיבא ללוד ואינסיבת אנגריא לצור – חייב להעמיד לו חמור אחר.

מתה או נשברה – חייב להעמיד לו חמור. רבי יוחנן אומר: בשאמר לו: "חמור" סתם. אכל אם אמר לו: "חמור זה" – יביל מימר ליה: לדין בעית, אייתי ליה קומין.

רב הונא אומר: חייב ליטפל בו באתו מקום.

אמר רבי ירמיה: אם יש בפפילה כדי לשבור לו גיידור קטן – אינו חייב להעמיד לו חמור אחר, ואם לאו – חייב להעמיד לו חמור אחר.

אמר רבי הונא: אם יש בנבילה כדי ליקח גיידור קטן – אין חייב להעמיד לו חמור אחר, ואם לאו – חייב להעמיד לו חמור אחר.

הלכה ד' מתני' השוכר את החמור להביא הפזין והביא שעורין. תבואה והביא תבן – חייב. פזא יוסיף על משואו ויהא חייב? סומכוס אומר משום רבי מאיר: סאה – לגמל, ושלשת קבין – לחמור.

[דף כ"ז ע"א]

גמרא תנני: כמה יוסיף על משואו ויהא חייב? סומכוס אומר משום רבי מאיר: סאה – לגמל, ושלשה קבין – לחמור. קב – לפתף, ושלשה סאין – לעגלה. וספינה – לפי מה שהיא.

שיירה שנפל עליה גיים – מחשבין לפי ממונו ולא לפי נפשות. שלחו לפנייהו תייר – מחשבין לפי נפשות.

אינן משנין על המנהג של שיירה.

כפינה שעמד עליה נחשול והיקל ממישואה – מחשבין לפי מישואי ולפי נפשות ולא לפי כמות. אבל השוכר מהבירו קרוזן או ספינה – מחשבין לפי מישואי ולפי נפשות ולא לפי כמות.

שיירה שנפל עליה גיים, ועמד אחד מהן והציל מידן – הציל לאמצע. ואם נתנו לו רשות – הציל לעצמו.

הכרין שנפלו עליהן ליסמין, ועמד אחד מהן והציל – הציל לאמצע. ואם התנה עמו בבית דין – הציל לעצמו. השותפין שפחלו להן מוכסין – מחלו לאמצע. ואם אמרו: "לשם פלוני מחלנו" – מה שפחלו, מחלו לו.

הגבאין והמוכסין – תשובתן קשה, הרי אילו מחזירין למו שמכירין. ולמי שאין מכירין – יעשו מהן צורכי ציבור.

הלכה ה' מתני' כל האמנין – שומרי שְׁכָר. וכלן שאמרו: "הבא מעות ומל את שלך" – שומר הנם. "שומר לי ואשכור לך" – שומר שְׁכָר. "שומר לי", ואמר לו: "הנח לפני" – שומר הנם. הפלוה על המשכון – שומר שְׁכָר. רבי יודה אומר: הפלוה מעות – שומר הנם. הפלוה פרות – שומר שְׁכָר.

אבא שאול אומר: מתר אדם לשכור משכונו של עני להיות פוסק עליו והולך, מפני שהוא כמשיב אבדה.

גמרא הדיא אנטיכריסים – רבית הוא. שמואל אומר: בשאמר לו: "הנח לפניי". אבל אומר לו: "הנח לפניי" – אינו לא שומר הנם ולא שומר שְׁכָר.

אמר רבי יוחנן: רוצה אדם ליתן פמה ולמכור פירותיו על ידי משכון.

רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה: רוצה אדם ליתן פמה ולמכור פירותיו למו שיפייסנו על ידי משכון.

הלכה ו' מתני' הפעביר חבית מפקום למקום, נשברה, בין שומר הנם בין שומר שְׁכָר – ישבע. רבי אליעזר אומר: תמיה אני אם יכולין זה וזה להישבע.

גמרא תני: רבי נחמיה קדר מסר קדרוי לבר נש, תברין, ארים גולתיה. אתא גבי רבי יוסי בר חנינה, אומר ליה:

[דף כ"ז ע"ב]

אזיל אמור ליה: למען תלך בדרך טובים (משלי ב, ב). אזל ואמר ליה, ויהב גולתיה.

אמר ליה: יהב לך אנך? אמר ליה: לא. אמר ליה: זיל ואמור ליה: וארהות צדיקים תשמור (שם)! אזל ואמר ליה, ויהב ליה אנך.

הדרן עלך השוכר את האומנין

פרק שביעי

הלכה א' מתני' השוכר את הפועלין ואמר להן להשכים ולהעריב, מקום שנהגו שלא להשכים ולהעריב – אינו יכול לכופן. מקום שנהגו לזון – יזון. לספק מתיקה – יספק. הכל כמנהג המדינה.

מעשה ברבי יוחנן בן מתתיה שאמר לבנו: "צא ושכר לנו פועלין". ופסק להם מזונות. וכשבא אצל אביו, אמר לו: אפלו את עושה להן כסעודת שלמה בשעתו – לא יצאת ידי הובתך עמהן, שהן בני אברהם וצחק ויעקב! אלא עד שלא יתחילו במקלצה, צא ואמר להן: "על מנת שאין לכם אלא פת ומטנית בלבד". רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא היה צריך, הכל כמנהג המדינה.

גמרא אמר רב הושעיה: זאת אומרת: המנהג מבטל את ההלכה.

אמר רבי אמי: כל המוציא מחבירו – עליו להביא ראיה, חוץ מזו.

בני סיבריא – לא משכימין ולא מעריבין. בני בית מעון – משכימין ומעריבין. בני סיבריא שעלו לשכר בית מעון – נשפרין בבית מעון. בני בית מעון שירדו לשכר בסיבריא – נשפרין בסיבריא.

אבל שעולה מסיבריא לשכר פועלין מבית מעון, וכלו מימר לזון: בן סלקת במחשבתכון דלא הוינא משפח מיגר פועלין מסיבריא? אלא בגין דשמעית עליכון דאתון משכימין ומעריבין, בגין בן סלקית הקא.

מקום שאין מנהג? יהודה בן בוני, רבי אמי רב יהודה: תניי בית דין הוא – שתהא השפכה של פועלין, והערכה של בעל הבית. ומאי טעמא? תשת השף ויהי לילה. הכפירים שאנים לטורף. תתן להם ילקטון. תזרח השמש ואספון. יצא אדם לפעלו (תהילים קד, י).

ערבית, בין השקמה בין הערבה – משל בעל הבית. עד איכן? עד כדי למלאות לו חבית מים, ולצלול לו דגה, ולהדליק לו נר.

[דף כ"ח ע"א]

על דעתיה דרבי יוחנן בן מתיה, אדם שהלך לקדש אשה ממקום אחר – צריך להתנות עמה ולומר לה: "על מנת דתעבדי בן וכו', ותאכלי בן וכו'".

הלכה ב' מתני' אלו אוכלין מן התורה: העושה במחבר לקרקע בשעת גמר מלאכה. ובתלוש מן הקרקע עד שלא נגמרה מלאכתו. ובדבר שגדוליו מן הארץ.

ואלו שאינן אוכלין: העושה במחבר לקרקע בשעה שאינה גמר מלאכה. ובתלוש מן הקרקע מאחר שנגמרה מלאכתו. ובדבר שאין גדוליו מן הארץ.

היה עושה בידיו אכל לא ברגליו, ברגליו אכל לא בידיו, אפילו על כתפו – הרי זה אוכל. רבי יוסי בי רבי יהודה אומר: שיעשה בידיו וברגליו.

גמרא אומר רבי לא: פי תבוא בכרם רעוד וגו' (דברים כג), וכי עלה על דעת שייאכל עצים ואבנים? מה תלמוד לומר ענבים! שלא יקלף בתאנים וימצמן בענבים.

היה עושה בידיו אכל לא ברגליו. תני: בידיו או ברגליו מקמין, אפילו על כתיפו טוען. רבי יוסי בי רבי יהודה אומר: עד שיעשה בידיו ורגליו ונפול, יצא עושה בידיו אכל לא ברגליו, ברגליו אכל לא בגופו.

רבי יוסי בי רבי יודן אומר: דייש. מה דייש – מיוחד דבר שגדוליו קרקע, יצא החולב המגנן המחבין שאין גדוליו קרקע.

מה דייש – מיוחד דבר שלא נגמרה מלאכתו, יצא תיין משוקפה, משורד לעוקה. הבודל בתמרים והמפרד בגרורות, דבר שנגמרה מלאכתו.

מה דייש – שלא בא לזיקת הפעשרות, יצא הלש והמקטף והאופה שבא לזיקת מעשרות.

הלכה ג' מתני' היה עושה בתאנים – לא יאכל בענבים. בענבים – לא יאכל בתאנים. אכל מונע הוא את עצמו עד שמויע למקום היפות ואוכל.

מִסְכַּת חֵלִין פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. בֶּשֶׁר בְּחֵלֶב נוֹהֵג בְּאַרְץ וּבְחוּץ לְאַרְץ, בְּפָנֵי הַבַּיִת וְשֹׁלָא בְּפָנֵי הַבַּיִת, בְּחֵלִין וּבְמִקְדָּשִׁים. הַנּוֹדֵד מִן הַבֶּשֶׂר - אֶסּוּר בְּכָל מִין בֶּשֶׂר, וּמִתֵּר בְּבֶשֶׂר דְּגָיִם וְחִגְבִּים. הַעוֹף לֹא עוֹלָה וְלֹא נֹאכֵל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: זֶה מִקּוּלֵי בֵּית שְׁמַאי וּמְחוּמְרֵי בֵּית הַלֵּל. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: עוֹלָה וְאֵין נֹאכֵל. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: לֹא עוֹלָה וְלֹא נֹאכֵל. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוֹק אוֹמֵר: הַעוֹף עוֹלָה עִם הַגְּבִינָה עַל הַשְּׁלַחֵן. אֶפִּיקוּלוֹס אוֹמֵר: אֵין נֹאכֵל. אַחֲרִים אוֹמְרִים מִשְׁמוֹ: אֵף נֹאכֵל. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשְׁלַחֵן שֶׁהוּא שֶׁל מֶאֱכָל, אֲבָל בְּשְׁלַחֵן שֶׁאֵינוֹ שֶׁל מֶאֱכָל - נוֹתֵן אֲדָם חֲתִיכָה בְּצַד זֶה וּגְבִינָה בְּצַד זֶה. נוֹתֵן בְּקַפּוּף וּבְמַחוּק, וּמִפְשִׁילֵן לְאַחֲרָיו, הָרִי לֹא אֶסְרוּ אֶלָּא בְּשְׁלַחֵן שֶׁהוּא שֶׁל מֶאֱכָל. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵף שְׁלַחֵן שֶׁל מֶאֱכָל. שְׁנַיִם שֶׁנִּכְנְסוּ לַפֶּנֶדֶק, זֶה בָּא מִן הַצִּפּוֹן וְזֶה בָּא מִן הַדְּרוֹם, זֶה אוֹכֵל בְּחֲתִיכָתוֹ, וְזֶה אוֹכֵל בְּגִבִּיתוֹ, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין, הָרִי לֹא אֶסְרוּ אֶלָּא בְּזֵמַן שְׁכָלוּ תְּפִסָּה אַחַת.

ב. טַפַּת חֵלֶב שׁוֹפְלָה עַל הַחֲתִיכָה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם יֵשׁ בְּנוֹתָן טַעַם בְּאוֹתָהּ חֲתִיכָה. וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים: בְּאוֹתוֹ הַקֶּדְרָה. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּזֵמַן שֶׁלֹּא נֵעַר וְלֹא כִסָּה, וְדַבְרֵי חַכְמַיִם בְּזֵמַן שֶׁנֵּעַר וְכִסָּה. חֶסֶם לְתוֹף חֶסֶם וְצוּנָן לְתוֹף חֶסֶם - אֶסּוּר. חֶסֶם לְתוֹף צוּנָן - מְדִיחוּ וְאוֹכְלוּ. כֶּחֵל שֶׁל מְנִיקָה - קוֹרְעוּ וּמוֹצִיא אֶת חֵלְבוֹ. לֹא קוֹרְעוּ - אֵין עוֹבֵר עָלָיו. הֵלֶב - קוֹרְעַת וּמוֹצִיא אֶת דָּמוֹ. אִם בִּשְׁלוּ - קוֹרְעוּ לְאַחַר בִּשְׁלוּ.

ג. כֶּחֵל שֶׁבִּשְׁלוּ בְּחֵלְבוֹ - מִתֵּר. קָבָה שֶׁבִּשְׁלָה - חֵיב. הַמְּבַשֵּׁל בֶּשֶׂר בְּחֵלֶב - הָרִי זֶה חֵיב. כְּמָה יִבְשְׁלָה וְיִהְיֶה חֵיב? כְּחֻצֵי זֵית בֶּשֶׂר וְכְחֻצֵי זֵית חֵלֶב, כְּדֵי שִׁיְהוּ זֶה בְּכוּזִית. כְּשֶׁם שֶׁחֵיב עַל בִּשְׁלוּ - כֶּף חֵיב עַל אֲכִילָתוֹ. כְּמָה יֵאָכֵל וְיִהְיֶה חֵיב? כְּדֵי שִׁיְהֶא נֹאכֵל מִשׁוּם בִּשְׁוֹל. הַמְּבַשֵּׁל בְּמֵי חֵלֶב - פֶּטוּר. בְּחֵלֶב זָכָר - פֶּטוּר. דָּם שֶׁבִּשְׁלָה בְּחֵלֶב -

פֶּטוּר. הַעֲצָמוֹת, וְהַגִּידִים, וְהַקְּרָנִים, וְהַטְּלָפִים, שֶׁבִּשְׁלָן בְּחֵלֶב - פֶּטוּר. הַפְּגוּל וְהַנּוֹתֵר וְהַטְּמֵא שֶׁבִּשְׁלָן בְּחֵלֶב - חֵיב עָלֵיהֶן מִשׁוּם פְּגוּל נוֹתֵר וְטְמֵא. בֶּשֶׂר בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּחֵלֶב בְּהֵמָה טְהוֹרָה - אֶסּוּר בְּרִפּוּאָה וּבִהְנֵאָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן מְתִיר בְּהֵנָאָה. בֶּשֶׂר בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּחֵלֶב חֵיב טְמֵאָה. בֶּשֶׂר חֵיב וְעוֹפוֹת טְהוֹרִין בְּחֵלֶב בְּהֵמָה טְמֵאָה. רַבִּי עֲקִיבָא פּוֹטֵר עַל בִּשְׁלוּ, שְׁנֵאֲמַר "גְּדִי גְדִי" שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים.

ד. קָבָה שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁל נְבֵלָה - הָרִי זֶה אֶסּוּרָה. חֲזָרוּ לוֹמַר: מִעֲמִידִין בְּקִיבַת עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּבְקִיבַת נְבֵלָה וְאֵין חוֹשְׁשִׁין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּשֶׁרָה שְׁיִנְקָה מִן הַטְּרֵפָה - קִיבְתָהּ אֶסּוּרָה. וְטְרֵפָה שְׁיִנְקָה מִן הַכֶּשֶׁרָה - קִיבְתָהּ מִתְּרָה, מִפְּנֵי שֶׁכְּנֹס בְּמַעֲיָה חֵלֶב.

ה. חֶמֶר בְּחֵלֶב מְבָדָם, וּבָדָם מִבְּחֵלֶב, שֶׁהַחֵלֶב נוֹהֵג בְּחֵי, וְקָרַב עַל גְּבֵי הָאִישִׁים, וּמוֹעֲלִין בוֹ, וְחֵיבִין עָלָיו מִשׁוּם פְּגוּל וְנוֹתֵר וְטְמֵא, מָה שְׁאֵין כֵּן בָּדָם. חֶמֶר בָּדָם, שֶׁהָדָם מְתִיר מְכַשִּׁיר וּמְפַגֵּל, מָה שְׁאֵין כֵּן בְּחֵלֶב.

ו. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָאֶלֶל שֶׁכְּנָסוּ וַיֵּשׁ בוֹ כְּזֵית - הָרִי זֶה חֵיב. עוֹר פְּרִסוֹת בְּהֵמָה דְּקָה - הָרִי הוּא כְּכֶשֶׁרָה. וְכֹלֵן שֶׁעָבְדוּ, אוֹ שֶׁהִלֵּךְ בְּהֵן כְּדֵי עֲבוּדָה - טְהוֹרִין מִשׁוּם עוֹר, וְטְמֵאִין מִשׁוּם בֶּשֶׂר, חוּץ מֵעוֹר הָאֲדָם מִפְּנֵי שֶׁמִּטְמֵאָתוֹ לְעוֹלָם, מִכָּאֵן אֲמָרוּ: לִגְיוֹן עוֹבֵר מִמְּקוֹם לְמְקוֹם - הַמֵּאֲהִיל עָלָיו טְמֵא. אֵין לָךְ לִגְיוֹן שְׁאֵין בוֹ קַרְקַפְלִין. וְכֹלֵן שֶׁנִּמְלָחוּ - הָרִי אֵלוֹ כְּעַבּוּדִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַלְּטָאָה אֵין לָהּ עוֹר. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר: שְׁמוּנָה שְׂרָצִים יֵשׁ לָהֶן עוֹרוֹת: הַצִּדֵן, וְהַרְגָּן, וְהַחֹבֵל בְּהֵן, וְהַעוֹשֶׂה בְּהֵן חֲבוּרָה - הָרִי זֶה חֵיב. וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים: אֵין עוֹר אֶלָּא מָה שְׁמָנוּ חַכְמַיִם. הַמְּפָשִׁיט בְּבִהֵמָה וּבְחִיָּה וּבְטַמְאָה, וּבַדְּקָה וּבַגֶּסָה - לְשִׁטַּח כְּדֵי אַחֲזִיָּה. וְכַמָּה הוּא כְּדֵי אַחֲזִיָּה? מְלֵא טַפַּח כְּפוּל. הַמְּפָשִׁיט כְּשַׁעוֹר הַזֶּה, הַנוֹגֵעַ בְּמִפְשֵׁט - טְהוֹר. כְּעוֹר שֶׁל צְוָר - טְמֵא. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: הַנוֹגֵעַ כְּעוֹר שֶׁל צְוָר - טְהוֹר, שְׁאֵינוֹ אֶלָּא נוֹחֵקוּ. רַבִּי דוֹסְתַאי בֶּן

נותנן לכהן ומנכה מן הטבח את הדמים. מתנות אין בהם משום קדשה, אפלו מוכרן לעובד כוכבים, אפלו נותנן לפני כלבו - אין בהן אלא מצות כהנה בלבד. המשלח בש"ך לחברו, והיו בו מתנות, אין חוששין שמא מתנות כהנה הן.

ג. אי זה הוא הזרוע? נוטלו מבית הפרק, וכל הפרק עמו, בזרוע של מקדשין, בזרוע של גבולין. איזה הוא לחי? נוטלו מבית השחיטה וכל בית השחיטה עמה. קבה כמשמעו, חלב שעל הקבה - נותנו לכהן. אמר רבי יהודה: נהגו כהנים עין יפה, שיהיו נותנין אותו לבעלים. זרוע - זה זרוע של ימין! אתה אומר זה זרוע של ימין או אינו אלא שמאל? הרי אתה דן: הואיל ושוק מתנה לכהן, וזרוע מתנה לכהן, מה שוק אינו נוהג אלא בימין, אף זרוע לא ינהג אלא בימין. שוק - מארכוכה ולמטה; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: מארכוכה ולמעלה. איזה הוא חזה? כל שרואה את הארץ, מלמעלה - ועד שמגיע לצואר. מלמטה - עד שמגיע לכרס. חותכו ונוטלו מבין שתי דפנות מכן ומכן. ואיזהו אליה? חותך ויורד עד שמגיע לעצה. נכנס לפניו מן העצה, עד שמגיע לפרק, חותך ונוטל את כלה. ואלו הן אמורין: שתי כליות ויותרת הכבד ואליה. ואלו הן החלבים: החלב המכסה את הקרב - זה הוא חלב החופה את הכרס. "ואת כל החלב אשר על הקרב" (ויקרא ג, ג) - זה חלב שעל הדקין; דברי רבי עקיבא. רבי ישמעאל אומר: חלב שעל הקבה. וחכמים לא הודו לו. שעל הכסלים, שבין פוקרות - שהוא מחטט אחריו כל מקום שהוא נוטל; דברי רבי יוסי הגלילי. רבי ישמעאל אומר: חלב שעל הקבה תותב קרום נקלף. רבי עקיבא אומר: קרום ונקלף - אסורין. רבי יהודה אומר: קרום שעל הכלאי - אסור, וחייבים עליו. גידים שבכליות ובמקדשין - אסורין, ואין חייבין עליהן.

יהודה אומר משום רבי שמעון: המפשיט בש"צים - כלו חבור אחד הוא. רבי יהודה אומר: עור שיש לו כזית בש"ר, הנוגע בעור שכןגד הבשר, מאחריו - טמא. ביצת השרץ: מרקמת - טהורה. וכמה היא ריקומה? כדי שיראה שרץ מתוכה. נקבה כל שהוא - טמאה. וכמה יהא הנקב? מלא ש"רה. האבר והבשר המדלדלין, בבהמה - מטמאין טמאת אוכלין. רבי שמעון אומר: אין מטמאין טמאת אוכלין.

מסכת חלין פרק תשיעי

א. הזרוע והלחיים והקבה, נוהגין בכלאים ובכזי. רבי אליעזר אומר: הכלאים מן הרחל ומן הגדי - נוהגין בו. מן הכזי - המוציא מחברו עליו הראיה. השוחט לרפואה, לאכילת עובד כוכבים, ולאכילת כלבים - חייב במתנות. השוחט ונתנבלה בידו, הנוחר והמעקר, ושחיתת עובד כוכבים - פטור מן המתנות. כהן ועובד כוכבים שמכרו בהמתן לישראל לשחוט - חייב במתנות. נשחטה ברשותן ואחר כך מכרוה לו - פטור מן המתנות. ישראל שמכר בהמתו לכהן לשחוט - פטור מן המתנות. נשחטה ברשותו ואחר כך מכרה לו - חייב במתנות.

ב. כהן - פטור. והמשתתף עם הכהן - פטור. עובד כוכבים - פטור. המשתתף עם עובד כוכבים - פטור. המשתתף עם הכהן צריך לרשם, עם עובד כוכבים - אינו צריך לרשם. ופסולי המקדשין - אין צריך לרשם. אמר לו כהן: כלה שלך והידי שלי, אפלו אחד ממאה ביד - פטור מן הזרוע. כלה שלך והראש שלי, אפלו אחד ממאה - פטור מן הלחי. כלה שלך ובני מעים שלי, אפלו אחד ממאה מבני מעים - פטור מן הקבה. מקום שנהגו להפשיט את הראש - אינו רשאי להפשיט את הלחי. למלוג את העגלים - אינו רשאי למלוג את הזרוע. ואם יש כהן - נותנן לכהן. ואם לאו - מעלה אותן דמים. מכר לו יד כמות שהיא, וראש כמות שהוא, ובני מעים כמות שהן - נותנן לכהן ואין מנכה לו מן הטבח את הדמים. לקח הימנו במשקל -

תוספתא

השלם

מסכת חלין פרק עשירי

הרדסיות שמרדו, או שקננו בפרדס - חייבין בשלוח.

ב. זכר - פטור מלשלח. קורא זכר; רבי אליעזר מחייב וחכמים פוטרין. עוף טמא - פטור מלשלח. עוף טהור רובץ על ביצי עוף שאינו מינו - פטור מלשלח. היתה עומדת ביניהן - פטור מלשלח. היתה יושבת על גביהן - חייב לשלח. היתה מעופפת, בזמן שכנפיה נוגעות בהן - חייב לשלח. אין כנפיה נוגעות בהן - פטור מלשלח. אם אפרוחים - הטרפה פטורה מלשלח. ביצים - פטור מלשלח. אפרוחים שפרחו ואין צריכין לאמן - פטור מלשלח. נטל את האם ולא הספיק לטול את הבנים עד שמתו, או עד שנעשו טרפה - פטור מלשלח. נטל את האם ואחר כך נטל את הבנים - חייב לשלח. נטל את הבנים ואחר כך נטל את האם - פטור מלשלח. אחד נוטל את האם ואחד נוטל את הבנים - הנוטל את האם חייב. המוציא קן בבורות בשיחין ובמערות - מתרות משום גזל וחיבות בשלוח. ואם מקשרות - אסורות משום גזל ופטורות מן השלוח. יוני שובך יוני עליה - חיבות בשלוח, ואסורות משום גזל מפני דרכי שלום.

ג. המוציא קן - לא יטהר בה את המצרע, שנאמר: "ולקח". הנוטל אם מעל הבנים; רבי יהודה אומר: לוקח ואינו מלשלח. וחכמים אומרים: משלח ואינו לוקח. זה הכלל, כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה - אין חייבין עליה. לא יטול אדם אם מעל הבנים, ואפלו לטהר בה את המצרע, מפני שנעבדה בה עברה; רבי יעקב אומר: אין לה מצוה בתורה שאין מתן שכרה בצדה, ותחתית המתים כתובה בה, שנאמר (דברים כב, ז): "שלח תשלח את האם" וגו'. עלה זה לראש האילן ונפל ומת, או לראש הבגין ונפל ומת, היכן טובו של זה? אומר מעתה: "למען ייטב לך" - בעולם הטוב! "והארכת ימים" - בעולם ארוך!

י. ראשית הגז נוהג בטרפה, ואינו נוהג במתה, ונוהג בכלאים ובכוי. רבי אליעזר אומר: בכלאים - מן הרחל ומן הגדי נוהג בו. מן הכוי - אין נוהגין בו. כהן ועובד כוכבים שנתנו בהמתן לישראל - פטור מראשית הגז. זה חמר בלחיים ובקבה מראשית הגז. כל הקדשים שקדם מומן קבוע להקדשן, ונפדו - חייבין בראשית הגז. אבל אם קדם הקדשן את מומן או מום עובר להקדשן, לאחר מכאן נולד להן מום ונפדו - פטורין מראשית הגז. הגוזז עזיו - פטור מראשית הגז. השוטף רחליו - חייב בראשית הגז. הלוקח מבעל הבית - חייב. ורבי אלעאי פוטר. השתפין - חייבין. רבי עקיבא פוטר. רבי אלעאי אומר: אין ראשית אלא שיש אחריה אחרית. "גז צאנף" - ארבע. "תתן לו" - חמש. חמש רחלות גוזזות מנה, מנה ופרס שהן שבעים וחמשה סלעים - חיבות בראשית הגז; דברי רבי דוסא. וחכמים אומרים: חמש רחלות גוזזות כל שהן. כמה נותן לו? משקל חמש סלעים ביהודה שהן עשרה סלעים בגליל. מלבן ולא צואי, ולא שילבננו ויתננו לו, אלא נותן לצמר צואי, כדי שילבננו, ויעמד בידו משקל חמשה סלעים ביהודה, שהן עשרה סלעים בגליל, שנאמר: "תתן לו" - שיהא בו כדי מתנה. היו לו שתי צאן, גוזז ומניח, גוזז ומניח, אף על פי שעתיד להוסיף עליהן - אין מצטרפות. היו לו חמש גוזז ומניח, אפלו שתיים ושלש שנים - הרי אלו מצטרפות. צבען טואן ומכרן - אין מצטרפות. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: צבען - הרי אלו מצטרפות. המפריש גז צאנו ואבד - חייב באחריות. ראשית הגז - מצותה בתחלה. אם נתן, בין בתחלה בין באמצע ובין בסוף - יצא. כמה שעורה? אחד מששים כתרומה. הלוקח גז צאנו של חברו, ולא הפריש הימנו ראשית הגז - הלוקח פטור. חמר בזרוע ובלחיים ובקבה מבראשית הגז. ארזין ותרגולין ויונין

מסכת בכורות פֶּרֶק ראשון

א. הלוקח עֶבֶר חמורו של עובד כוכבים, והמוכר לו, אף על פי שאינו רשאי, והמשתתף לו, הנותן לו בשתפות, והמקבל הימנו, והנותן לו בקבלה - פטור מן הבכורה, שנאמר (במדבר ג, יג): "בְּיִשְׂרָאֵל" - ולא באחרים. וכן אתה אומר בכֹּהֲנִים וּבְלוֹוִים, מפני שהכהנים והלוים חִיבִין בבכור בהמה טהורה, יכול יהו חִיבִין בבכור בהמה טמאה? תלמוד לומר (שם ח, יז): "בְּאֲדָם וּבְבַהֲמָה" - אֵת שֵׁשׁ לָךְ בּוֹ בְּאֲדָם, יֵשׁ לָךְ בּוֹ בְּבַהֲמָה, אֵת שְׁאִין לָךְ בּוֹ בְּאֲדָם - אִין לָךְ בּוֹ בְּבַהֲמָה, יֵצְאוּ לוֹוִים מִבְּכוֹר בְּהֵמָה טַמְאָה, אֲבָל אִין נוֹתֵינן פְּדִיוֹן הַבֵּן וּפְדִיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר, אֵלָּא לַכֹּהֲנִים בְּלִבָּד.

ב. בכל בהמה טמאה אין לך שחיב בבכורה אלא חמור בלבד. בכל חיה אין לך שאסור משום מחיר אלא פֶּלֶב בלבד. היה רבי מאיר אומר: כל המקיים מצות פטר חמור - מעלין עליו כאלו קיים מצות בהמה טמאה כלה, וכל המבטל מצות פטר חמור מעלין עליו כאלו בטל מצות בהמה טמאה כלה. רבי יוסי הגלילי אומר: הרי הוא אומר (במדבר יח, יז): "אֵף בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ בְּכוֹר כֶּשֶׁב אוֹ בְּכוֹר עֵז לא תִּפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם". "בְּכוֹר שׁוֹר" - עד שִׁיֵּהא הַיּוֹלֵד וְהַנּוֹלֵד שׁוֹר. בְּכוֹר כֶּשֶׁב - עד שִׁיֵּהא הַיּוֹלֵד וְהַנּוֹלֵד כֶּשֶׁב. בְּכוֹר עֵז - עד שִׁיֵּהא הַיּוֹלֵד וְהַנּוֹלֵד עֵז. וְאִם יֵשׁ בּוֹ מִקְצֵת סִימָנִים דּוֹמוֹת לְאָמוֹ - חִיב בְּבִכּוּרָה.

ג. בהמה טהורה שילדה מין בהמה טמאה - מתר באכילה. ואם יש בו מקצת סימנין - חִיב בְּבִכּוּרָה. וְטַמְאָה שִׁילְדָה בְּהֵמָה טַהוֹרָה - אָסוּר בְּאֲכִילָה, שֶׁהַיּוֹצֵא מִן הַטַּמָּא - טַמָּא. וְהַיּוֹצֵא מִן הַטַּהוֹר - טַהוֹר.

ד. דג טמא שבלע דג טהור - מתר באכילה. וטהור שבלע דג - טמא אסור באכילה, לפי שאין גדוליו.

ה. מפני מה אמרו דבש דבורים מתר? שאין מוציאות אותו, אלא מכניסות אותו. דבש הזיוין - אסור, שאינו אלא ריר. רבי שמעון

אומר: מה תלמוד לומר "גָּמֵל, גָּמֵל" שתי פעמים? לרבות את הגמל הנולד מן הפרה, כנולד מן הגמלה, ואם ראשה ורבה דומה לאמו - מתר באכילה. ותכמים אומרים: היוצא מן הטמא - טמא, והיוצא מן הטהור - טהור, שאין בהמה טמאה יולדת מן הטהורה, ולא טהורה יולדת מן הטמאה, ולא גסה מדקה, ולא דקה מגסה, ולא אדם מבלי, ולא בלן מאדם, אף על פי שאמרו: בהמה טהורה דקה - יולדת לחמשה חדשים, בהמה טהורה גסה - לתשעה חדשים, בהמה טמאה גסה - לשנים עשר חדש, הפלב - לחמשים יום, חתול - לחמשים ושנים יום, חזיר - לששים יום, שועל וכל שרצים - לששה חדשים. הזאב והארי, והדב, והנמר, והברדלס, והפיל, והקוף, והקפוד - לשלש שנים, והנחש - לשבע שנים. הדולפינין - מולידין ומגדלין כאדם. דג טמא - משריץ, דג טהור - מטיל ביצים. קרבי דגים ועבר - אין נאכלין אלא מן הממחה. העוף - נאכל במסרת, נאמן ציד לומר: 'עוף זה טהור'.

ו. פרה שילדה מין שה - אין פודין בו פטר חמור, שכל מקום שנאמר "שה" תופס כבשים ועזים גדולים וקטנים, זכרים ונקבות תמימים ובעלי מומין, פודה בו שונה ומשלש, ומביאו בנדר ונדבה לחטאתו ולאשמו, וחִיב בְּבִכּוּרָה וּבִמְתָנוּתוֹ. רבי אלעזר אומר: הכלאים מן הרחל, ומן הגדי - פודין בו. מן החיה - אין פודין בו. כשם שאין פודין בשחוטטה - כך אין פודין בפטר חמור שמת. פטר חמור - מצותו לקימו שלשים יום, מכאן ואילך, או פודו, או עורפו. מפמה לא יפחות? רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: לא יפחות משנה שקל. איזה הוא פדיון פטר חמור? הנכנס לדיר להתעשר, ישאל שהיו לו ספקות, ועמד ופדאן. וכן כהן שירש את אביו ואת אמו ישאל, או שנתן לו במתנה פטר חמור לפדותו. איזה הוא פדיון פטר חמור? הנכנס לדיר להתעשר, הרי שיש לו פטר חמור - אין לו לפדותו. אמר לו כהן: 'תנהו לי ואני

פודה אותו - הרי זה לא יתננו לו, אלא אם כן יודע שהוא פודה אותו. עורפו בקופץ מאחריו וקוברו, ואסור בהנאה. לא ימיתנו לא במקל ולא בקנה, ולא ינעול דלת בפניו בשביל שמוות, ואם עשה כן - הרי זה יצא. בחייו - אסור בגזה ובעבודה. ורבי שמעון מתיר, ובכור אדם - מתר בכלן. חמורה שלא בכרה וילדה שני זכרים - נותן טלה אחד לכהן, זכר ונקבה - מפריש טלה והוא לעצמו. חמור וטלה שהיו בכורו, וילדו שני זכרים - נותן שני טלאים לכהן. זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה - נותן טלה אחד לכהן. שתי נקבות וזכר, או שני זכרים ושתי נקבות, ואין יודע - אין כאן לכהן כלום, אלא מפריש טלה אחד, ופודה בו כל אחד ואחד לעצמו.

מסכת בכורות פרק שני

א. הלוקח עבר פרתו של עובד כוכבים, והמוכר לו, אף על פי שאינו רשאי, והמשתתף לו, והנותן לו בשתפות, והמקבל הימנו, והנותן לו בקבלה - פטור מן הבכורה. רבי יהודה אומר: אף המקבל מן העובד כוכבים, אף על פי שאינו רשאי - הרי זה מעלה בשויו, ונותן חצי דמיו לכהן, והנותן לו בקבלה, אף על פי שאינו רשאי - הרי זה מעלה אותו, ואפלו עשרה בשויו, לתן דמיו לכהן. וחכמים אומרים: הואיל ואצבע העובד כוכבים באמצע - פטור מן הבכורה.

ב. בהמת המדבר, ובהמת הקדש, ובהמת הגר שמת, ואין לו יורשים - פטורה מן הבכורה, ובהמת ארנונה - חייבת בבכורה.

ג. כל הקדשים שקדם מומן קבוע להקדישן ונפדו - חייבים בבכורה ובמתנות - ולדותיהן חול, ונפדים תמימין, ומביאן לכל זבח שירצה, לפני פדיונם, ומועלין בהן לאחר פדיונם, ובין לפני פדיונם ובין לאחר פדיונם - אין עושין תמורה. בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן. הגוזז והעובד בהן - אין לוקה את הארבעים. כללו של דבר: הרי הן

ד. המקבל צאן פרזל מן העובד כוכבים - ולדות פטורין, ולדי ולדות - חייבין. מתו אמהות, והעמיד הולדות תחת אמותיהן - ולדות פטורין, ולדי ולדות - חייבין. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הן, ולדותיהן, וולדי ולדותיהן - פטורין מן הבכורה ומן המתנות אפלו עד סוף העולם.

ה. רחל שילדה מין עז, ועז שילדה מין רחל - פטורה מן הבכורה. ואם יש בו מקצת סימנין - חייב בבכורה. רחלה שלא בכרה, וילדה שני זכרים, ויצאו ראשיהן כאחד. רבי יוסי הגלילי אומר: שניהן לכהן, שגאמר (שמות יג, יב): "הזכרים לה". וחכמים אומרים: אי אפשר, אלא אחד לו ואחד לכהן. רבי טרפון אומר: היפה שבהן. רבי עקיבה אומר: הכושל שבהן. השני ירעה עד שישתאב, וחיב במתנות. ורבי יוסי פוטר. מת אחד מהן; רבי טרפון אומר: יחלקו. רבי עקיבה אומר: המוציא מחברו עליו הראיה. זכר ונקבה, ואין ידוע, אין כאן לכהן כלום, אלא זכר ירעה עד שישתאב ויאכל במומו לבעלים. שני רחלים שלא בכרו וילדו שני זכרים - נותן שניהן לכהן. זכר ונקבה - זכר לכהן. שני זכרים ונקבה - אחד לו ואחד לכהן. רבי טרפון אומר: היפה שבהן. רבי עקיבה אומר: הכושל שבהן. הכוי - ירעה עד שישתאב וחיב במתנות. ורבי יוסי פוטר אחד מהן. רבי טרפון אומר: יחלקו. רבי

עקיבה אומר: המוציא מחברו עליו הראיה. שתי נקבות וזכר, או שני זכרים ושתי נקבות, ואין ידוע - אין כאן לכהן כלום, אלא הזכרים ירעו עד שישתאבו ויאכלו במומן לבעלים. אחת בכרה ואחת שלא בכרה, וילדו שני זכרים, אחד לו ואחד לכהן. רבי טרפון אומר: היפה שבהן. רבי עקיבה אומר: הכושל שבהן. השני - ירעה עד שישתאב, וחיב במתנות. רבי יוסי פוטר, שהיה רבי יוסי אומר: כל שחליפיו ביד כהן - פטור מן המתנות, ורבי מאיר מחיב, שהיה אומר, אם בכור - תנהו ל'. ואם לאו - תן לי מתנותיו. מת אחד מהן; רבי טרפון אומר: יחלקו. רבי עקיבה אומר: המוציא מחברו עליו הראיה. זכר ונקבה, ואין ידוע - אין כאן לכהן כלום, אלא הזכר ירעה עד שישתאב, ויאכל במומו לבעלים.

ו. הלוקח בהמה מן העובד כוכבים, ואין ידוע אם בכרה או לא בכרה. עז בת שנתה - ודאי לכהן. מכאן ואילך - ספק, רחל בת שנתים - ודאי לכהן, מכאן ואילך - ספק. פרה בת שלש - ודאי לכהן, מכאן ואילך - ספק, וחמורה כפרה. רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: חמורה בת ארבע. עד כאן דברי רבי ישמעאל. וכשנאמרו הדברים לפני רבי יהושע, אמר: צאו ואמרו לו לישמעאל: טעית! אילו בולד בלבד הייתה פוטר בבהמה יפה הייתה אומר, אלא אמרו, סימן ולד בבהמה דקה טנוף, ובגסה שליא, ובאשה שפיר ושליא. ואני אומר: עז שטנפה בת ששה - יולדת בת שנתה, רחל שטנפה בת שנתה - יולדת בת ששה. רבי עקיבה אומר: אינה באה למדה הזאת, אלא כל שידוע שבכרה - אין כאן לכהן כלום, ושלא בכרה - הרי זה לכהן. ספק - יאכלו במומן לבעלים. רבי אליעזר בן יעקב אומר: בהמה גסה ששפעה חרות דם - טעונה קבורה, ואין מטמא במשא. והבא אחריה - פטור מן הבכורה.

ז. הלוקח בהמה מניקה מן העובד כוכבים, הבא אחריה - בכור מספק, שמרחמת את

שאניה יולדת. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הרי הוא בחזקתו. וכן היה רבי שמעון בן גמליאל אומר: הנכנס לתוך עדרו בלילה. וראה כעשר פחמש עשרה מבכירות שילדו. ולשחרית בא ומצא זכרים תלואים בזקנות ונקבות במבכירות - אינו חושש שמא בנה של זו בא אצל זו, ושמא בנה של זו בא אצל זו. וכן היה רבי שמעון בן גמליאל אומר: המוסר בהמתו לעובד כוכבים לרעות, אף על פי שאינו רשאי, ולשחרית בא ומצא זכרים בזקנות, ונקבות במבכירות - אינו חושש, שמא הביא עובד כוכבים את בנה של זו אצל זו, ואת בנה של זו אצל זו. התולש צמר מבכור תם, והניח בחלון, אף על פי שנולד לאחר מכן ושחטו - הרי זה יקבר בכור. בעל מום שתלש הימנו, ואחר כך מת; עקביא בן מהללאל מתיר, וחכמים אוסרין. אמר רבי יוסי רבי יהודה: מודה עקביא בזה שהוא אסור, על מה נחלקו? על שנטמא, שתלש הימנו ואחר כך שחטו, שעקביא בן מהללאל מתיר, וחכמים אוסרין. אמר רבי יוסי: מודה רבי חלפתא בזה שהוא מתר, אבל ביחוד אמרו חכמים: יניחנו בחלון, שמא יש תקון, שאם יהא מת - אסור. ואם שחטו - יהא מתר, על מה נחלקו? על שנטמא, שתלש הימנו ואחר כך מת, שעקביא בן מהללאל מתיר, וחכמים אוסרין.

מסכת בכורות פרק שלישי

א. עד כמה ישראל חייבים לטפל בכבוד? בבהמה דקה שלושים יום, ובגסה חמשים יום. רבי יוסי אומר: בדקה שלשה חודשים, מפני שטפולה מרבה. בכור תם בזמן הזה - רשאי לקימו שתיים ושלוש שנים עד שלא הראהו לממחה, משהראהו לממחה, נולד בו מום בתוך שנתו - רשאי לקימו כל שנים עשר חדש, לאחר שנים עשר חדש - אין רשאי לקימו שלושים יום.

ב. כל קדשים שהקדשו בבטן ויצאו בדפן, קדשה חלה עליהן, הבכור והמעשר - אין קדשה חלה עליהן. כל הקדשים שכתוב בהן

– חשוד על כל מצות שבתורה, ולא למפרע אלא מכאן ולהבא, שנאמר (במדבר טו, כג): "מן היום אשר צוה ה' והלאה לדרתיכם".

ו. כל פסולי מקדשין נמכרין באטליו ונשחטין באטליו, ונמכרים בליטרא, חוץ מן הבכור ומן המעשר, שהנאתן לבעלים. רבי שמעון בן גמליאל אומר: מפסי אדם את עצמו בליטרא בבכור, לידע מה הגיעו. רבי יהודה אומר: מצא אדם את חברו בירושלים, אמר לו: מה אכלת היום? אמר לו: מן! יודע שמהמעשר אכל, מה המן אין לו דמים – אף מעשר אין לו דמים. אמר לו: קני – יודע שהבכור אכל, מה הקנין נמכר בזול, אף הבכור נמכר בזול. בית שמאי אומרים: אין נמנין על הבכורות אלא הפהנים בלבד, ובית הלל אומרים: אף ישאל. רבי עקיבה מתיר אפלו עובדי כוכבים, שנאמר (דברים יב, טו): "כצבי וכאיל". בשר בכור, בית שמאי אומרים: אין מאכילין אותו לנדות, ובית הלל אומרים: מאכילין אותו לנדות. בכור שאחזו דם – אין מקיזין לו את הדם במקום שעושה בו מום, אבל מקיזין לו את הדם במקום שאין עושה בו מום; דברי רבי. רבי יהודה אומר: אף נשחט על אותו המום. רבי שמעון אומר: אפלו מת – אין מקיזין לו את הדם. היה בכור, בעטו ועשה בו מום, אם נתכונן לכך – אסור, ואם לאו – מתר. כל המומין הראוין לבא בידי אדם – רועי ישראל נאמנין. רועי כהנים – אין נאמנין. חזרו לומר: נאמן הוא על של חברו ואין נאמן על של עצמו. רבי יהושע בן קפוסאי אומר: אין שוחטין את הבכור אלא על פי שנים. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אפלו בנו ואפלו בתו. רבי אומר: אפלו עשרה בתוך הבית – אין נאמנין, שחשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו. אין שמין בכורות תמימין לישראל, אבל שמין להן בכורות בעלי מומין. שמין בכורות תמימין לכהנים, ואין צריך לומר בעלי מומין. אין רואין את הבכורות לישראל, ואם אמר לו: כהן

שנה שנה, כיון שעברה שנתו – הרי אלו פסולין. הבכור והמעשר, אפלו שתיים ושלוש שנים – הרי אלו כשרין.

ג. אחד הבכור והמעשר, ואחד כל הקדשים שהקדישים שנה של רגלים, ורגלים של שנה – עובר עליהן משום "בל תאחר".

ד. השוחט את הבכור בחזקת בעל מום, ונמצא תמים. מומין שבעין – אין מבקרין אותן, מפני שמשתנין לאחר מיתה, ושכגוף מבקרין אותן; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אף שכגוף אין מבקרין, אלא הרי זה יבקר. מי שאינו ממחה וראה את הבכור ונשחט על פיו, זה היה מעשה, ובא ושאל אלעזר בן פדאי לחכמים, ואמרו: משלם מחצה בדקה ורביע בגסה.

ה. החשוד להיות נוטל שכרו ודן, שכרו ומעיד – כל הדינין שדן וכל עדיות שהעיד – הרי אלו בטלין. אבל גותן לדין שכר דינו ולעד שכר עדותו. אף על פי שאמרו: כשר לדין שיטול שכר, ולעד שיטול שכר עדותו. החשוד להיות נוטל שכרו להזות ולקדש – מימיו מי מערה ואפרו אפר מקלה. ואם היה כהן – מטמאתו מתרומתו, ומאכילו, ומשקו וסכו. ואם היה זקן – מרביבו על החמור, ונותן לו שכרו כפועל בטל. אף על פי שאמרו: כעור הדין שנוטל שכרו. החשוד על הבכורות – אין לוקחין ממנו עורות צבאים, ולא עורות שאין עבודין. רבי אליעזר אומר: לוקחין הימנו עורות של נקבה שלא בא לכלל קדשה מעולם. רבי שמעון אומר: החשוד להיות מוכר תרומה לשם חלין – אין לוקחין הימנו דבר שיש בו זיקת תרומה ומעשרות, וחשוד הוא על הטהרות ועל הטמאות שבתורה. החשוד להיות מטמא למתים – נאמן הוא על ידי ציון קברות. החשוד על השביעית – חשוד על המעשרות. חשוד על השביעית – חשוד על זה ועל זה – חשוד על הטהרות. ישאל חשוד על הטהרות – ואין חשוד, לא על המעשרות ולא על השביעית. חשוד על עבודת כוכבים

דומעת - בידוע שהמים עוברין. פסקה מלהיות דומעת - בידוע שהמים קבועין. נקבו חטמיו זה לתוך זה, מבפנים - לא ישחט, מבחוץ - ישחט.

ג. איזו היא תיומת? מן התיומת ולפנים, או מן התיומת שלפנים. רבי יהושע בן קפוסאי אומר: אין שוחטין את הבכור אלא על החיצונית. רבי חנניא בן אנטיגנוס אומר: אין משגיחין על הפנימית כל עקר. נפגמת סירת אליה במקדשים - הרי זה מום. נפגם הזוכן כל שהוא - הרי זה ישחט. איזהו זוכן? כיס ולא הזכר. אמר רבי יוסי בן המשלם: מעשה באחד שנטלו זאב וחזר למקומו. נחתקה זנב מן העצם ולא מן הפרק או שהיה ראש הזנב מפצל לשתי עצמות, או שיש בשר בין חוליא לחוליא כמלא חוליא - הרי זה לא ישחט. או אין לה אלא ביצה אחת - הרי זה ישחט. היו לה שנים, אף על פי שאין בשניה אלא כפול - הרי זה לא ישחט. אמר רבי יוסי: מעשה בפרה של בית מנחם, שהושיבוהו על עכוזו ומעכוהו בבצים, ולא יצאת אלא אחת, ונשחטה, ונמצאת שניה דבוקה על הכסל, ובא מעשה לפני רבי עקיבה והכשירו. וכשנאמרו הדברים לפני רבי יוחנן בן נורי, אמר: 'האכילכם עקיבה נבלות! נטלו קרנים וטלפים והזכר עמהן - הרי זה ישחט.

ד. איזה יתיר? כל שיש לו שלש עינים וחמש רגלים. החסר? שלש רגלים ועין אחת. איזהו פסול? כל שהכסלין יוצאים. נשתברו רב צלעותיו, או שהיה בו מום מבפנים - אינו מום, שנאמר (ויקרא כא, יח): "עור או פסח", מה עור ופסח המיחדין, מום שבגלוי ואין חזרו כו'. אמר רבי יוסי בן המשלם: אילא היה מונה מומין ביבנה, ואמרן לפני חכמים, והודו לו. ועוד שלשה הוסיף. אמרו לו: לא שמענו אלא אחת, שגלגל עינו עגל כשל אדם, ופיו דומה כשל חזיר, ושנטל רב הלשון. ורבי חנניא בן אנטיגנוס אומר: רב המדבר בלשון, בית דין שאחריהן אמרו: הרי אלו

שלחני אצלך, או שירש את אבי אמו כהן - רואין. כהן כשר שהיה רעה צאנו של ישראל - לא יאמר לו 'תן לי את הבכורות הללו', אלא אומר לו: 'ארבעה טמאין שבעדרך' - תנם לי! כל הבכורות אדם מתיר חוץ מבכור עצמו. רואה הוא קדשו ומעשרותיו של עצמו. ונשאל הוא על השמאות ועל הטהרות של עצמו.

ז. העושה מום בבעל מום - הרי זה לוקה את הארבעים. המחמץ את המחמץ הרי זה לוקה את הארבעים. מסרס את המסרס - הרי זה לוקה את הארבעים. מום שבגלוי - הרי זה ישחט על פי שלשה בני הפנסת; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: אפלו רגלו קטועה ועינו סמויה - לא ישחט אלא על פי מקחה.

מִסְכַּת בְּכוֹרוֹת פֶּרֶק רְבִיעִי

א. כל המומין פוסלין במקדשין ופוסלין בבכור. הסדק - כל שהוא, פוגמת את האזן, בין בידי אדם ובין בידי שמים. איזו היא פגמה? כל שנותן אצבעו עליה והיא חוגרת, עד כמה תנקב? עד כרשינה. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: תיבש עד כעדשה. עד כמה? רבי יוסי בן המשלם אומר: עד כדי שתפרף, וקרובין דבריהן להיות שוין.

ב. איזה הוא רק? שצף על גבי העין, ולא המשקע בקרקע העין. חלזון כמשמעו, נחש כמשמעו, ענב כמשמעו, היתה בו יבלת וחתכה, אם יש בו עצם - ישחט, ואם לאו - לא ישחט. וריר קבוע ארבעים יום. מים קבועין שמונים יום; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: ריר קבוע שמונים, מים קבועין שמונים, אכל לח ויבש של בית הבעל ולא לח ויבש של בית השלחין, אכל לח ואחר כך יבש - עולין לו. יבש ואחר כך אכל לח - אין עולין. לעולם אין עולין לו, עד שיאכל יבש אחר לח. רבי חנניא בן אנטיגנוס אומר: וריר, בודקין אותו שלש פעמים בתוך שמונים יום שמא יהלך ויחזור. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם היתה עינו

מומין. שִׁפְתוֹ הַתְּחַתּוֹנָה עוֹדֶפֶת עַל הָעֵלְיוֹנָה - הָרִי זֶה מוֹם. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם הִיְתָה עֵלְיוֹנָה עוֹדֶפֶת עַל הַתְּחַתּוֹנָה כְּשֶׁל חֲזִיר - הָרִי זֶה מוֹם. פִּי בְלוֹם, וְרַגְלָיו מוֹהֲלָמוֹת מִחֻמַּת עֲצָמוֹ - יִשְׁחַט, מִחֻמַּת הָרוּחַ - לֹא יִשְׁחַט. אֲזַנָּיו מְגַפְפוֹת בַּחֲסִיסָה אַחַת - לֹא יִשְׁחַט. בִּשְׁתֵּי חֲסִיסוֹת - יִשְׁחַט. רַבִּי חֲנִינְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: זָנֵב הָרַחֵל שֵׁשׁ בָּהּ שְׁלֹשׁ חֲלִיּוֹת - לֹא יִשְׁחַט. שְׁתֵּים - יִשְׁחַט. זָנֵב הָעֶגְלָה שְׁאִינָה מְגַעֵת לְעַרְקוֹב - הָרִי זֶה יִשְׁחַט. בְּאֵיזָה עַרְקוֹב אָמְרוּ? רַבִּי חֲנִינְיָא בֶּן אֲנָטִיגְנוֹס אוֹמֵר: בְּעַרְקוֹב שֶׁבְּאֲמָצַע יָרֵךְ, עַד קִבְץ הָעֵלְיוֹן, וְלֹא עַד קִבְץ הַתְּחַתּוֹן.

ה. יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵן כְּמוֹמִין, וְשׁוֹחֲטִין עֲלֵיהֶן בְּמִקְדָּשׁ, וְאֵין שׁוֹחֲטִין עֲלֵיהֶן בְּגִבּוֹלֵין. וְאֵלוֹ הֵן: הַגּוֹמִים, הַצּוֹמַח, וְהַצּוֹמֵם, וְנִקְבָּה. אֵיזָה הוּא גּוֹמִים? כָּל שְׂאִין לוֹ קַרְנִים. וְצוֹמַח - כָּל שְׂאִין לוֹ אֲזָנִים. צוֹמֵם - שְׂאֲזַנָּיו מְגַפְפוֹת. רַבִּי אֲלֵעָאִי אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעֵאל: אֲנִדְרוּגִינוֹס בְּכוֹר הוּא, וּמוֹמוֹ בּוֹ - יִשְׁחַט עָלָיו. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין קִדְשָׁה חֲלָה עָלָיו, אֲלֵא יֵצֵא וְיָרַעַה בְּעֶדֶר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הָרִי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים טו, יט): "כָּל הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יוֹלֵד בְּבִקְרָךְ וּבְצִאֲנָךְ הַזֵּכֶר תִּקְדִּישׁ לַה' אֱלֹהֶיךָ"; שְׁכָל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר 'זָכַר' - מוֹצֵיא טוֹמְטוֹם וְאֲנִדְרוּגִינוֹס מִן הַכֹּלֵל.

<p>27</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כד 24</p>	<p>עלות השחר _____ 5:35 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:18 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:33 שקיעה _____ 7:15 בבלי: יבמות כ • ירושלמי: בבא מציעא כא • תוספתא: חלין ח ב"ך: הושע י-יא • רמב"ם: טומאת צרע ו</p>
<p>28</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כה 25</p>	<p>עלות השחר _____ 5:34 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:17 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:32 שקיעה _____ 7:16 בבלי: יבמות כא • ירושלמי: בבא מציעא כב • תוספתא: חלין ט ב"ך: הושע יב-יג • רמב"ם: טומאת צרע ז</p>
<p>29</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כו 26</p>	<p>עלות השחר _____ 5:32 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:16 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:31 שקיעה _____ 7:17 בבלי: יבמות כב • ירושלמי: בבא מציעא כג • תוספתא: חלין י ב"ך: הושע יד - יואל א • רמב"ם: טומאת צרע ח</p>
<p>30</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כז 27</p>	<p>עלות השחר _____ 5:30 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:15 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:30 שקיעה _____ 7:18 בבלי: יבמות כג • ירושלמי: בבא מציעא כד • תוספתא: בכורות א ב"ך: יואל ב-ג • רמב"ם: טומאת צרע ט</p>
<p>31</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>כח 28</p>	<p>יום כפור קטן עלות השחר _____ 5:29 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:14 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:30 שקיעה _____ 7:19 בבלי: יבמות כד • ירושלמי: בבא מציעא כה • תוספתא: בכורות ב ב"ך: יואל ד - עמוס א • רמב"ם: טומאת צרע י</p>
<p>1</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כט 29</p>	<p>עלות השחר _____ 5:27 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:13 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:29 שקיעה _____ 7:20 בבלי: יבמות כה • ירושלמי: בבא מציעא כו • תוספתא: בכורות ג ב"ך: עמוס ב-ג • רמב"ם: טומאת צרע יא</p>
<p>2</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>א 1</p>	<p>תזריע, החודש, ראש חודש ניסן Shabbos Hachodesh עלות השחר _____ 5:25 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:12 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:28 שקיעה _____ 7:21 בבלי: יבמות כו • ירושלמי: בבא מציעא כז • תוספתא: בכורות ד ב"ך: עמוס ד-ה • רמב"ם: טומאת צרע יב</p>

די טעג פון חודש ניסן זענען טעג פון תשובה, אזוי ווי די טעג פון חודש תשרי.

(דיקויס מותר'ן חלק א' סימן מ"ט)